

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

7. 3. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 100 ДИН. • БРОЈ 1784

БИЛО
ЈЕДНОМ
НА ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ

Фирма

Веровати или не!

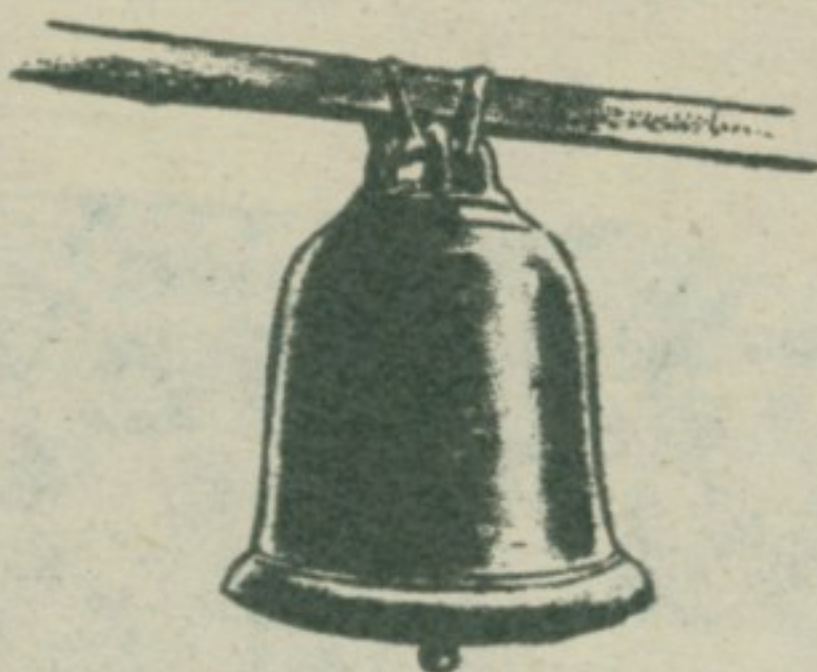

ВУЛКАН ЕТНА

ЗА ВРЕМЕ ЕРУПЦИЈЕ ИСПУШТА ДИМ У ОБЛИКУ ОГРОМНИХ КОЛУТОВА. ПОСЛЕ ДВОГОДИШЊЕГ СНА ОВАЈ ВУЛКАН ПРОБУДИО СЕ ОПЕТ 25. ДЕЦЕМБРА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ.

НАЈСТАРИЈЕ ЗВОНО

У НЕМАЧКОЈ НАЛАЗИ СЕ У МЕСТУ ТОВЕИ У МАНАСТИРУ ХЕРСФЕЛД. ОНО СЕ ОГЛАШАВА ВЕЋ 919 ГОДИНА.

Дан када су падале звезде

НЕГО НАД СЕВЕРНОМ АМЕРИКОМ ОКИТИЛО СЕ 13. НОВЕМБРА 1833. ГОДИНЕ СА 200 000 ЗВЕЗДА ПАДАЛИЦА. НИЈЕДНА ОД њИХ НИЈЕ СТИГЛА ДО ЗЕМЉЕ.

ЈЕЗЕРО АРУТСО

НА ТИБЕТУ СЕ СВАКИХ 12 ГОДИНА НАИЗМЕНИЧНО ПУНИ СЛАНОМ И СЛАТКОМ ВОДОМ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●●... дубеница са фарме породице Брајт из америчке државе Арканзас је најтежа на свету: има тачно 130 килограма.

●●●кобра порасте и до пет метара. Њен отров је толико јак да може да усмрти двадесет особа.

●●●Кафом могу да се тамане инсекти и ђубри земља. Кофеин уништава ларве многих инсеката, а соф има готово све хемијске састојке ђубрива. У Колумбији велики произвођачи намеравају да ој кафе начине 25 000 тона хемијског ђубрета.

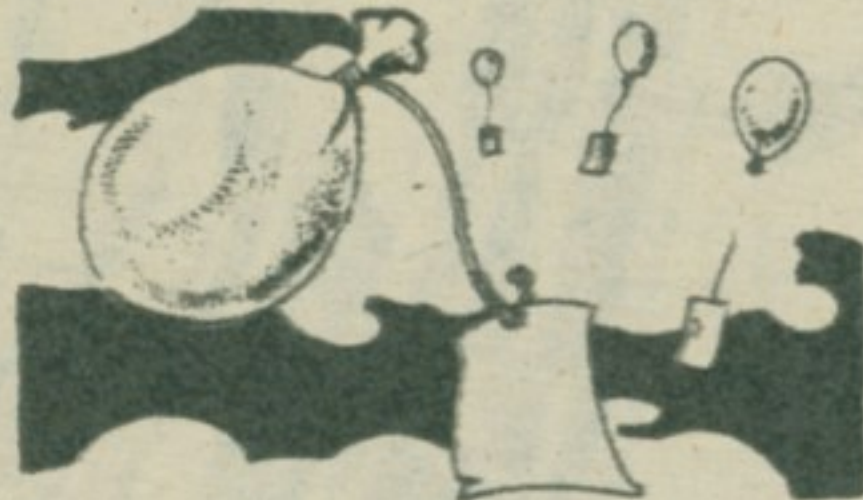

●●●господин Левелли, стари енглески пошмач и стручњак за отиске прстију, запазио је да њушке неких животиња имају криве линије сличне онима на њаним прстима, па је смислио како да узима отиске са њушке говега. Захваљујући

његовом проналаску, како сматра Левелли, заувек би могло да се укине бољо жигосање стоке.

●●●деца из једне основне школе у месту Галерате у близини Варезеа (Италија) пустила су у ваздух пред Нову годину стотинак батона на које су закачили писмо Деда-Мразу са списком жељених играчака. Ба-

љони су отпутовали чак преко границе, до француског места Соспел. Тамо их је, закачене за дрво, пронашла једна старија дача. Када је прочитала писмо, одлучила је да испуни жеље малишана. Поклони су стигли са закашњењем, али деца су више него задовољна.

●●●у Сједињеним Државама израђују се нарочити кишобрани за дуге. Веомачи, постављају се на сам отвор дуге.

на тако омогућавају пушење и по киши. Праве се од метала, а најскупљи су они од племенитих. Златни кишобран, речичко, кошта 835 долара (око 260.000 динара).

●●●Пјер Карлен је креирао нове ципеле које, кад обујете, имају утисак као да сте боси. Нарочито, на врховима ових ципеле

да извајају су ножни прсти. Луцкаста новина има и луцкасту цену – 3000 франака (око 125.000 динара).

●●●код Ватерлоа (Белгија), на месту где је 1815. године одржана чувена битка, чланови клуба „Оживети историју“ до детаља су реконструисали ток битке и Наполеонов пораз, као и униформе војника. Чланови овог клуба намеравају да на исти начин „оживе“ и многе друге историјске догађаје.

ПОЉУБАЦ МАГИЈА БРОЈЕВА ПОД ШИФРОМ

Бројеви к'о бројеви, наређаш их једне поред других и добијеш цифру коју желиш. Чудна ми чуда. Ређа народ и паприке у низ, смокве, шећерлеме. Бројеви, разуме се, још лакше. Једина сировина – папир и оловка. Данас је довољно само притиснути тастер и компјутер испише шта хоћеш. Мистерије је све мање, електроника чини своје. Не, истина, увек, и не свугде. Многи бројкама приписују извесну мистичност, и данас.

Мистичност бројки има поприлично дугу историју. Научници су утврдили да је поникла у Малој Азији, пре неколико хиљада година. Отуда су је прво приграбили стари Грци, а у средњем веку запосела је европске дворове с ближом и даљом околином.

Сведочанства сачувана до наших дана кажу да су бројеви посебно поштовали стари Грци. Уосталом, није тек тако настала изрека да „бројке управљају светом“. Приписује се Питагори, математичару и филозофу. Човек је, сходно свом мишљењу, формирао – у 5. веку пре наше ере – школу истомишљеника. И питагорејци су се зарекли да верују у мистичан живот цифара. По њима, бројеви, одређени, доносили су жудима добро и зло, срећу или несрећу. Само ваља знати који су бројеви добри а који рђави.

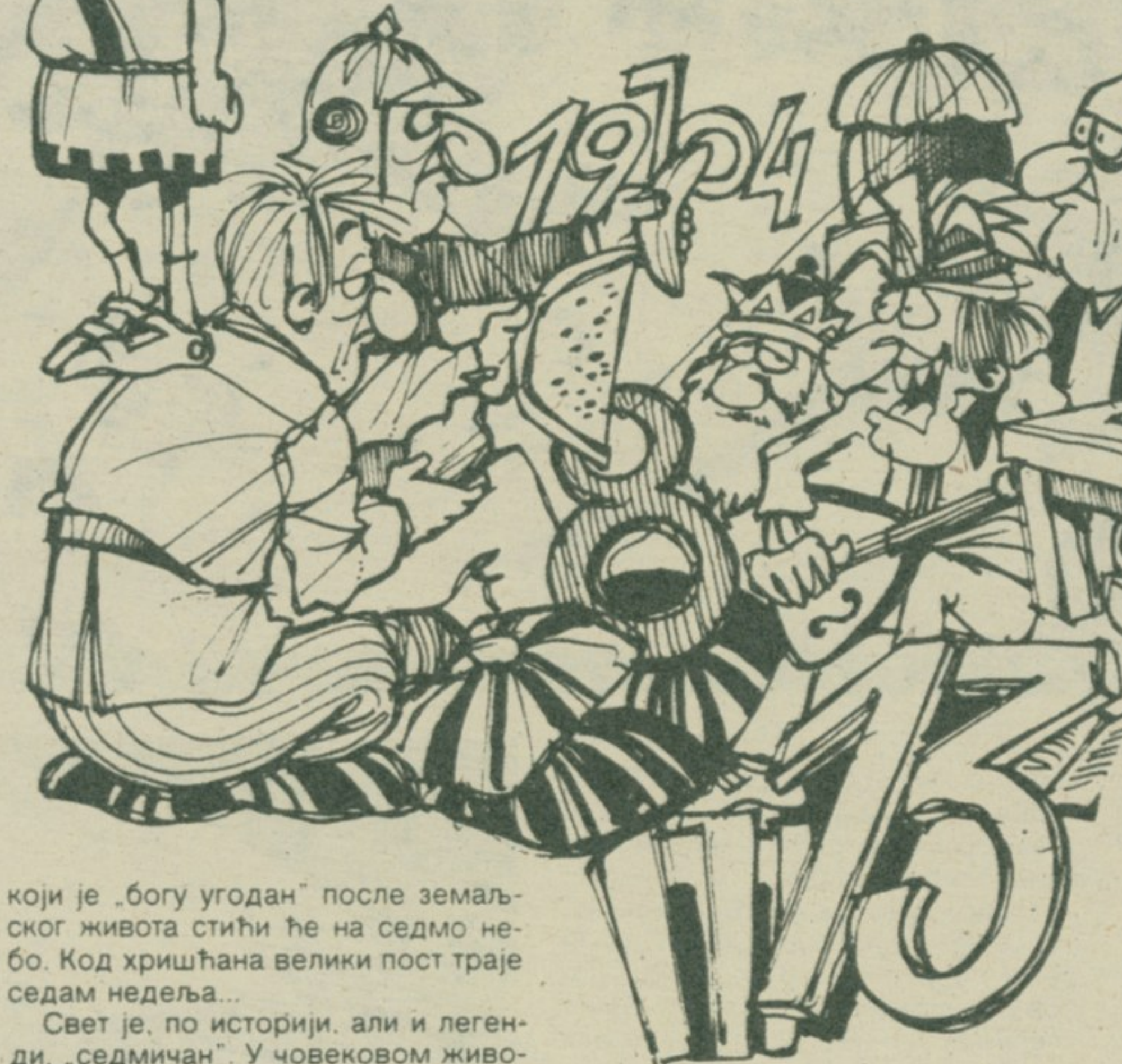
Стварно и могуће

Питагорејци су врло уважавали – јединицу. Она је, по њима, почетак света, свега постојећег. Двојка доноси љубав, али и непостојаност. Јер, ко још, и данас, верује да је љубав вечна!? Тројци је приписивано савршенство, човек је до ње стизао простим сабирањем претходних бројки.

Питагорини ученици посебно су се клањали броју 6. Из простог разлога јер се он могао добити сабирањем и множењем претходника. Проверити је лако, шестица је делива и са 1 и са 2 и са 3. Може се све то и помножити. Крајњи резултат је, опет, шестица. Слична својства не поседује ни један други број.

Следећи број је 7. По многим, магичан. Свети. И за питагорејце, односно старе Грке. Зашто? Најједноставнији одговор је садржан у поимања света наших прапредака. Недељу су делили, то радимо и данас, на седам дана. У то време, на небу се знало за седам планета Сунчевог система, на земљи се уздизало – седам светских чуда.

Тако је било у стварности. Њој у прилог, тада, ишла је и митологија старог света. Атлант је леђима подупирао небески свод, уз помоћ својих седам кћери – Плејада које је Зевс, касније, унапредио у сазвезђе. Седам година је Одисеј био у заточеништву нимфе Калипсо на острву Огигија (по Роберту Прајсу, аутору књиге о Габели као Троји, и нашим „родољубивим историчарима“ реч је о Мљету). Подземна река Стикс седам пута је обилазила пакао подељен на седам области. Вавилонци су своје подземно царство окружили са седам стена. Ислам, пак, говори о седам небеса, а онај

Илустровао Зоран Петковић Петко

који је „богу угодан“ после земаљског живота стићи ће на седмо небо. Код хришћана велики пост траје седам недеља...

Свет је, по историји, али и легенди, „седмичан“. У човековом животу, тако, постоји, седам узраста. Бројкама то изгледа овако: детињство $7 \times 1 = 7$ година; дечаштво $7 \times 2 = 14$; младост $7 \times 3 = 21$ година; млад човек $7 \times 4 = 28$ година; зрео мушкарац до $7 \times 7 = 49$; мушкарац у годинама до $7 \times 9 = 63$...

Ни данас нисмо без те фамозне седмице. Колико пута чујемо да је нешто иза седам брда или мора, о чизмама од седам миља, да седмог једног не чекају...

Ђаво и помоћници

Фамознија бројка је, ван сумње, тринаестица. Називају је још и „ђавољом цифром“. Баксузан број. Откуд баш та бројка с епитетом баксуза? Опет, историја има своје објашњење. Из прошлости, дакако.

Знамо да сада користимо декадни систем бројања. У његовој основи је, разуме се, десетица. У прадавним временима Кинези, Римљани и други народи су за основу свог рачунског система имали не број 10 него – 12. Следећа бројка је била непознаница. Неизвесност, и те каква. Бројка 12 завршавала је групу познатих бројева.

Тако се и родила идеја о „ђавољем броју“, о цифри 13. После бројке дванаест следи непознаница. А све оне су прилична авантура, непозната а, самим тим, и опасна. Бррр! Отуд и неславна слава наредног броја, 13! Ништа зато, човек је жив створ. Припада му све што је људско. Чак до наших дана кад је наука толико унапредовала да је свако сујеверје, бар што се тиче бројева, прилично дискутабилно. Рецимо, тешко је у Лондону наћи улицу која има зграду с бројем 13. још ређе у биоскопу сести у 13. ред. Нема га.

Догађај који се збио пре двадесет година најречитије говори о сујеверју данашњих људи. Посебно кад је реч о броју 13. Било је Светско првенство у фудбалу, Енглеска, година 1966. Многи познати играчи, по пропису, морали су да носе дрес с бројем 13 на леђима. Португалац Еусебио, Лопес из Аргентине, Бразилац Де Нилсон, голман чилеанске репрезентације Оливарес. Онда су уследили бурни протести навијача и тренера. Ал' пропис је пропис. Ништа се није могло.

Високи црквени кругови из Бразила молили су да њихов играч не носи број 13, посебно молитве организоване су да би се Еусебио ослободио „напасти“... Још податак да је Еусебио проглашен за најбољег нападача тог Светског првенства, а да се Португал високо пласирао... Тада су, јасно, сви заборавили на „ђавољи број“. До следеће прилике.

Да магија бројева не напушта људе који гледају директан пренос искрцавања људи на Месец сведочи и податак забележен у једној московској школи. Наставница математике случајно је пронашла, код својих ученика, цедуљу на којој је писало: „Да би младић пољубио девојку, а девојка младића потребно је да претходно на малој хартији испише два броја – 220 и 284. Онда је неопходно да их обоје поједу!“

Објашњење ваља потражити, опет, код питагорејаца. Имали су бројке и за „пријатељство“. Овај пар нежних бројева треба само правилно распоредити. А љубав је, хтели то да признају или не бројни социолози, прилично делива. Дакле, ако збројимо све делиоце броја 220 (искључујући сам број) добићемо, у крајњем збиру, 284. Бројкама то изгледа овако: $1 + 2 + 4 + 5 + 10 + 11 + 20 + 22 + 44 + 55 + 110$. А број делилаца броја 284 равнан је броју 220 ($1 + 2 + 4 + 71 + 142$).

Још мало, па би могло да упали оно абракадабра. Ко верује, наравно.

П. М.

Острву се може прићи само чамцима.

**„ОСТРВО ИЗРАЊА ИЗ МОРА
КАО НЕКАКАВ ГРЕБЕН,
ОБИМА ОКО ПЕТ МИЉА.
ЧИНИ СЕ ДА НА ЊЕМУ НЕМА
ЖИВОТА. БОГАТО ЈЕ ШУМОМ
И ИМА ИЗВОР ПИТКЕ ВОДЕ.
ДАЛИ СМО МУ ИМЕ ПИТКЕРН,
ЈЕР ГА ЈЕ ПРВИ УГЛЕДАО
СИН МАЈОРА ПИТКЕРНА“,
ЗАПИСАО ЈЕ У БРОДСКИ
ДНЕВНИК КАПЕТАН ФИЛИП
КАРТЕРЕТ, 2. ЈУЛА 1767.**

Капетан Картерет је детаљно описао ово острво, али му недовољно прецизни инструменти нису омогућили да правилно одреди његов географски положај. Двадесет година касније грешку је исправио вођа побуне на „Баунтију“ Флечер Кристијан, кад је с друговима и неколицином жена и мушкараца, домородаца са Тахитија, кренуо да у бескрају Тихог океана, за себе и њих, потражи нову домовину.

Дочек копљима

Чувени једрењак је 1787. кренуо из енглеске луке Спитхед под ко-

мандом капетана Виљема Блаја. Циљ: Тихи океан и Друштвена острва одакле је требало донети саднице хлебног дрвета. Финансијер подухвата сер Џозеф Бенкс намеравао је да на једноставан начин реши проблем исхране својих робова у западној Индији. (Тог пута хлебно дрво није стигло на циљ, али кад је после другог покушаја ипак донето у Индију, робови су одбили да једу његове плодове.)

„Баунти“ је безбедно допловио до Тахитија и пристао уз његове обале, да би тек пет месеци касније подигао сидро. Дуг и пријатан боравак на острву ослабио је дисциплину посаде. Чврста поморска правила чинила су им се још тежа и неподношљивија. Изузетно нетрпелив и одбојан капетан брода такође је допринео да дође до побуне морнара под вођством Флечера Кристијана.

Побуна је избила на отвореном мору, двадесет дана после одласка са Тахитија. Блаја и све који су му остали верни стрпали су у један чамца и оставили на пучини. Морски вук Блај, који је у овим водама боравио с капетаном Куком, успео је да се снађе и да, после велике авантуре, доплови до обала Тимое у архипелагу Тонга. (При том је нашао времена и воље да у наутичку карту унесе многа нова острва.)

Кристијан је усмерио „Баунти“ ка најближем копну, али није успео да се искрца јер су га домороци дочекали копљима. Онда су неки од његових присталица изгубили стрпље-

Питкерна се налази на пола пута између Северне Америке и Новог Зеланда. До њега се стиже уз одобрење британског конзулата на Новом Зеланду.

ње, па је морао да их врати на Тахити... Бежећи од закона поново је запловио океаном — с осморицом другова и 19 Полинежана, мушкараца и жена. Пловили су четири месеца и прешли стотине и стотине миља не наилазећи на погодно склониште. Најзад је, у бродској библиотеци, пронашао запис о острву

Питкерна и схватио да је то њихова „обећана земља“.

Али, на означеним координатама од острва ни трага. Очајан, настао је трагање да би 15. јануара 1790. коначно угледао Питкерна. Залив где су се искрцали назвали су именом брода, а њега су истоварили и одмах запалили.

СМО

ПИТКЕРН
уточиште побуњеника
са брода
„БАУНТИ“

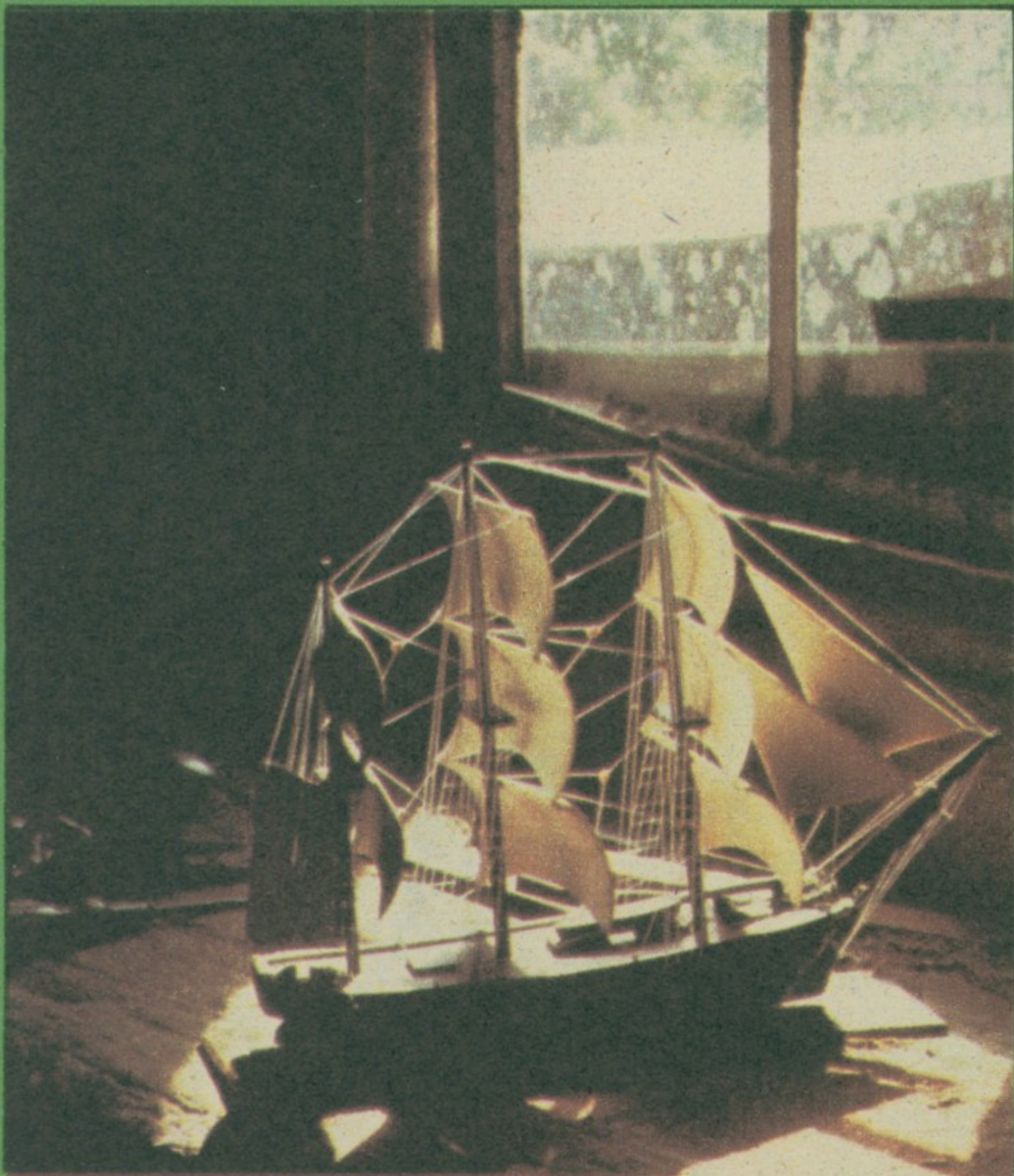
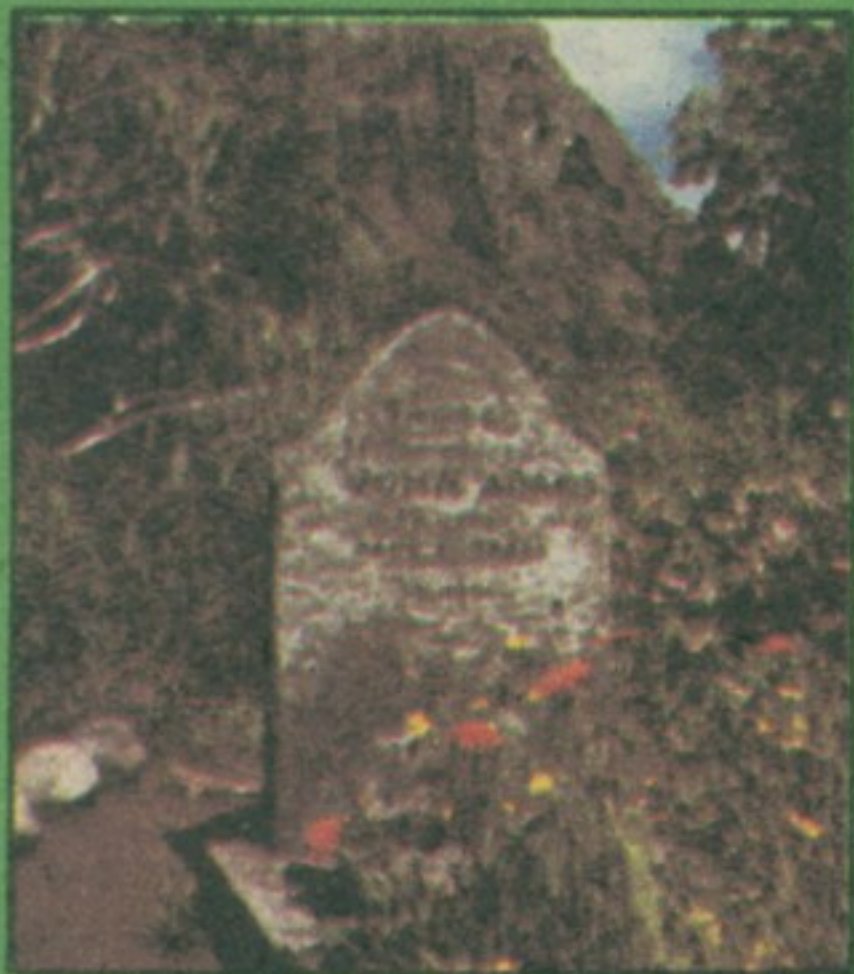
ЊИХОВЕ

КРВИ

Филм о чувеној побуни снимљен је 1935.
Улогу капетана Блаја играо је Чарлс Лаутон.

Хумка ујединитеља Џона Адамса, који их је спасао истребљења, света књига на коју се он ослањао у својим проповедима и модел чувеног једрењака – три најдрагоценије ствари острвљана.

У околини није било живе душе.

Слога је кратко трајала. Одлучено је да се острво подели а Полинежани искористе као радна снага. Чести сукоби претварали су се у праве масакре. Џон Адамс је једини белац који је успео да преживи и оно мало преосталих измири и оснује какву-такву државу, са сопственим законима. У ствари, кад је 1808. године острво и његове становнике открио Американац Меју Фолџер, то је већ био срећан народ који је заборавио трагедије прошлости.

Термити

До 1856. било их је 194 на броју. Живело се тешко, па су затражили да их пребаце на острво Норфок. После извесног времена шест породица се опет вратило на Питкерн где им је Велика Британија, као врховна власт, гарантовала независност.

Усамљено и неприступачно острво и даље живи као у време „Баунтија“. Потпуно је изоловано од света, али има своје дражи. До њега се стиже бродовима с Новог Зеланда који једном у шест месеци довозе намирнице и пошту. Његови житељи су веома поносни на своју прошлост, али још увек о појасу носе дугачке ножеве. Од својих предака наследили су и вештину маневрисања чамцима у заливу препуном гробена.

Читавом дужином острва, између густог растиња, протеже се главни пут, а до сваке куће воде путевци и стазе. У центру насеља је трг окружен лепим чврстим здањима која једина успевају да одоле навалама термита.

Лов на кокошке

Радни дан почиње у цик зоре. Прво шоља чаја, па онда на посао. Осим пасуља, кромпира, лубенице, слатког кромпира, маниоке и ананаса узгајају се: хлебно дрво, папаја, авокадо, манго и банане. Свако стабло има свог власника. Чак и две кокосове палме на једном острвцу које се с Питкерна једва види.

Звоно на главном тргу оглашава почетак јавних радова у којима не учествују деца и старци. Могу да трају данима и недељама, а најчешће се организују ради одржавања путева, поправке чамаца, бојења или кречења заједничких просторија, сакупљања дрвета и слично.

Пошта, амбуланта и библиотека једине су установе које непрекидно прате живот на острву. У судској дворани често се приказују филмови међу којима је „Побуна на броду Баунти“ најгледанији. Иако је добро опремљена, амбуланта у хитним случајевима не може да учини баш ништа. Најближа болница на Тахитију далеко је две хиљаде километара.

Кад се ужеле одмора, Питкерњани одлазе на корално острво Оено удаљено око 120 километара. За њих је оно прави рај. Опуштају се, купају и сунчају у тихој лагуни, на великој плажи где им је слатка вода надхват руке, размакну песак и могу одмах да утоле жеђ.

Ноћи на Питкерну нису увек тихе и за то су – замислите! – криве кокошке. Потомци ове домаће животиње прилагодили су се џунгли и подивљали. Лако их лове, нарочито док спавају на дрвећу. И то на јединствен начин: пуцају пиштољем у њих из непосредне близине. Те експлозије су истовремено и једини звуци који разбијају тишину ноћи.

...

У овом тренутку промене почињу све више да се осећају. Из Полинезије већ стиже индустријски произведена храна и пиће. Сви млади су моторизовани, у домаћинству се користе електрични апарати, купују се телевизори... У току су и припреме за изградњу аеродромске писте. Потомци чувених побуњеника су, дакле, одлучили да остану тамо где су. Иако знају да један тајфун или губитак само неколико млађих људи, може да значи напуштање њихове оазе и коначну предају вољеног и уклетог острва дивљим мачкама, козама, галебовима и гуштерима.

Д. Варагић

Просула се равница, недоглед. Леден. Ни пса напоље да пустиш. Само се вране устумарале. Војводина, атар Хоргош. До мађарске границе непуна два километра.

Бунде, шубаре и штапови. За људе. Животиње штапове добијају повремено. Према заслуги. Близа, Шуша, Рога и њих 361. Овчари и овце. Иван Поплашен, Расим Хоџић и Здравко Прањеш. Овчари. Овце је тешко поименице набројати. Броје их, интерно, овчари. Свака три дана, И безрепи Хусар, кер са четири године искуства на радном месту сакупљања стада. Забројавање ни њему не признају. Свако зна свој део посла.

Просула се равница, недоглед. Леден. У њему ватра, изнад чађав катао. Око њега петља Иван Поплашен, 51 година. Најстарији. Задужен за исхрану људи. За овце се брину сви заједно. Вечерас ће овчари подметнути тањире за макароне. Не воле их баш, ал' то је по јеловнику. Печеног овчијег меса одавно нису пробали. Срећа. Ниједна овца од Влашића до Хоргоша није страдала. Неких сто година дешавало се да и по двадесетак кожа продају.

На продају, до пролећа, нема ништа. Тад ће јагањци приспети. Ал' прво ваља презимити. У леденом недогледу. Влашић је далеко, чак до пролећа. У планини је сад снег до појаса. Овде су њиве дуже и плиће, бар што се снега тиче. На њима, уз то, остаци последње жетве. Пшенична слама, део од уљане репице и соје. Ово последње, права посланица за вуну на два пара ногу. Ту су и листови карфиола, мразу одолели.

Зимовник, овчарски.

Џабе 'рана за 80 дана

Вест о влашићким овчарима и овцама у Војводини приспела је у нашу редакцију још у новембру. Мало чудо, у последње време ретко виђено. Многи памте равничарске ратове против планинских уљеза. Уз пушке је стигао и закон, у корист овчарске штете. Два пара ногу, још умногоме умножена, опустоше равницу. Сатру ози ме усева. Јужноамерички термити нису им равни, тврде наши равничари. Северноамерички фармери, знају то добро страсни читачи назови вестерн-романа, у тим и таквим сукобима признавали су само закон колта или, прецизније, карабина, односно винчестерке.

Дивљи запад, амерички, на северу Бачке. И на ос-

ОВЦЕ ЗИМУЈУ У РАВНИЦИ

15 Km НА ДАН

талим нашим, равничарским, географским ширинама и дужинама. Разум је припитомио овај војвођански север, на срећу. Прича Саво Гвијовић, директор Основне организације „Кооперанти“, Хоргош, човек који је, у инат многима, позвао у равницу овце с планине:

— Остало нам по њивама много хране. За вране. Оне поједу и одлете. Рачун, онда, испостављамо сами себи... Сетисмо се оваца, оне имају власнике. Ови адресу. Што поједу то морају да плате... Влашић је леп, однедавно и смучарски центар, ал' овце више воле песму: „Под Влашићем зелени се трава...“

Просула се равница, недоглед. Око ватре стисла се сва три овчара стада од 364 овце. Неће у новине, радије би на Влашић. Ал' далеко је пролеће. Горе су на зимовању сад неки други људи. Горштаки, и у равници, поштују право старијег. Значи, реч има Иван Поплашен:

**ВРЕМЕ ЈЕ
ЗИМОВАЊА.
БЕЗМАЛО, СВИ ИДУ
НА ПЛАНИНУ. ОВЦЕ
СУ ЗАПОСЕЛЕ
РАВНИЦУ. ДО
ПРОЛЕЋА, ДОК
ВЛАШИЋ НЕ
ОЗЕЛЕНИ...**

...

— Кренули смо с овцама 25. октобра. Куд? То, тада, нико није знао. Знали смо једино да овце горе не могу изимит'... У Хоргош, зимовник, стигли смо 15 јануара. Пешице, јакако. Скупа је железница. А успут овце чупну травку овде, травку тамо... Џабе рана за 80 дана. Ваља се снаћ' на овој скупоћи, мој јаране, мора...

Поплашен се, све су прилике, поплашио старости. Тешко му је, вели, радити на земљи, године

Иван Поплашен, чобанин под старе дане: — Навикне се човек на кишу, ветар, снег... мора...

стигле, мотика се отима из руку. И правац у — чобане. Погодио се с људима, власницима стада, да од 1. септембра до 1. маја брига о овцама за 16 (старих) милиона. Стан и храна обезбеђени. Храну спрема сам, звезде му покривач.

Пас који не лаје на звезде

Просула се равница, недоглед. Леден. Шатор у њој. Испред догоревају гране.

Три овчара а две газде — Расим Хоџић и Здравко Прањеш. Први је претурио 34 зиме, други кубури са 23. Први је задужен за мужу три козе. Из оваца ће млеко тек на пролеће. Други брине да „Кооперанти“ изврше своје обавезе спрам оваца. За овчаре је лако. Умотају се у бунду, а кад мраз баш стегне, легну међу овце. Греју једни друге.

Путује караван: овчар и овце не знају колико су километара превалили на путу дугом 80 дана. Ишли су окол-наоколо, у потрази за храном. Здравко Прањеш пред овцама.

У каравану су били и два магарца и мула. На њима товари провијанта и шатор. Расим Хоџић задужен за припремање бивака, где их ноћ затекне.

О неком другом грејању чује се у ноћ. Овце, уморне, полегале, а чобани песму. Тиху и сетну. Спрам звезда полети јаук за домом. Сан на јави. Млађани Здравко Прањеш снови и прича о свом сину Зорану. Чуо је да је у децембру постао отац, дете још није видео. Можда ће ових дана, возом, скокнути до Малине поред Травника. У Хоргошу још није нашао играчку какву жели. Обещао му отац Анто да ће га, закратко, сменити.

Закратко, Расим напушта ватру и одлази да види

овце. Можда се нека ојагњила. Ваља јагње утоплит, истрљат, ако треба. Муке су видели на путу до Хоргоша. Два јагањца дошла, ненадано, на свет. И онда чекај да се опораве, ако је топло, не може на пут бар четири часа. Кад је хладно, тад много дуже. Овце, иначе, плод носе пет месеци па овчари све планирају, колико се то може.

Овчари влашићи планирали су да пређу три реке. И прешли их. Босну, Саву и Дунав. Дунав крадомице. Чувар ђуприје, и поред уговора који су имали у џепу, није им код Илока дао да пређу у Бачку. Не

КАЖЕШ!

МА ШТА ИЗЛУЂИВАЊЕ КОМАРАЦА ИЛИ ЗАЛУЂИВАЊЕ СЛУШАЛАЦА

Откако је, пре извесног времена, почела да емитује високофреквентни сигнал који опонаша звук

крила комараца, слушаност радио-станице СИМЕ-ЕМ из града Сент Аделе у канадској провинцији Квебек нагло се повећала. За речени звук се тврди да растерује комарце, а сасвим сигурно

зна да људске уши не могу да га региструју.

Сви су били задовољни, и радио-станица и слушаоци који свакодневно преко радио-таласа захваљујући СИМЕ-ЕМ-у што их је решила напасти, да се недавно није огласио ентомолог Рој Елис који тврди да наведени тон, сем људи, сасвим сигурно не чују ни комарци.

Питање нечујног сигнала за растеривање комараца доспело је на крају пред канадску Комисију за радио-телевизију и комуникације која би требало да одлучи чему он заправо служи: излуђивању комараца или залуђивању наивних слушаца. ■

ФЕР ПЛЕЈ

Једно од правила америчког Удружења професионалних родео каубоја строго забрањује гурање палчева у ноздрве младих бикова. Фер плеј је фер плеј. ■

ПРИПРЕМИТЕ СЕ, ЧЕКАМО ВАС!

Једно гробље из калифорнијског града Глендејла овако на телевизији рекламира своје услуге: „Наручите нашу брошуру. Она ће вас припремити за најтеже и најтужније дане вашег живота.“

Питање неупућенога: „С обзиром да је реклама телевизијска, каквим ли је снимцима пропраћена?“ ■

САМО ЗА КРАТКОВИДЕ

У граду Хамилтону у америчкој држави Масачусетс постоји јахачки клуб у који се уклањају искључиво уз лекарску потврду о кратковидости. Хамилтонски Јахачки клуб миоопичара постоји од 1882. године. ■

може, и тачка. Ал' ноћ је дуга, стражару се приспавало. Три часа после пола ноћи овчари су, претходно сламом запушивши звоно

овну предводнику, прешли Дунав. Тихо, на прстима и на папцима. Стражар је, вероватно, спавао до зоре.

Зора, овчарска, и није неки згодан део дана. Огладнеле овце тад, ако има, бесомучно би на пшеницу. Овчари не дају. Власници још мање. Устумарају се сви. Мука док мир завлада, док стадо крене брзином од 15 километара на дан. Од Влашића преко Жепче, Завидовића, Тузле, Модриче, Орашја, Шида, Бачке Паланке, Куле, Бачке Тополе и Суботице. Лепе вароши. И велике. Овчари им ноћу светла гледали.

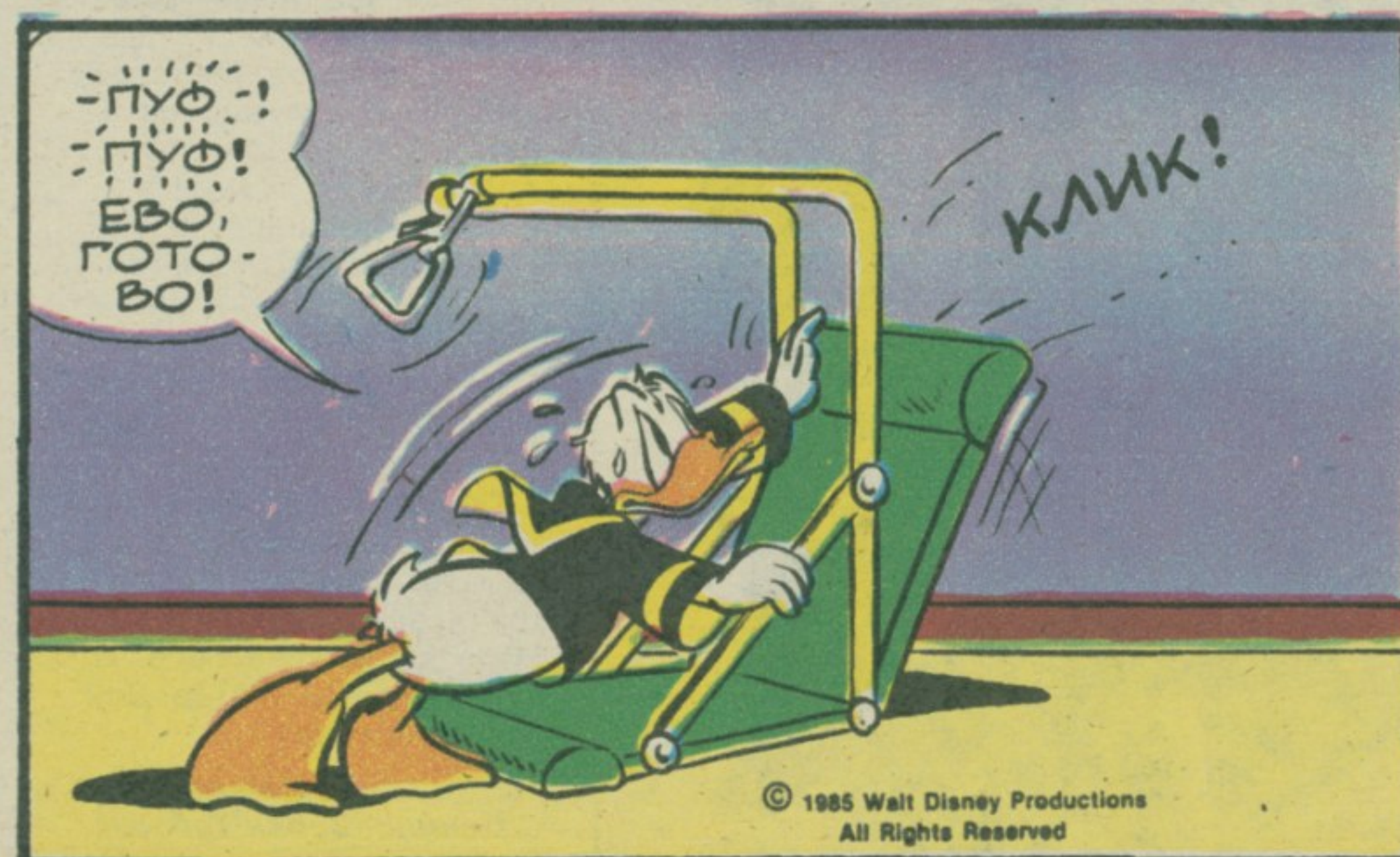
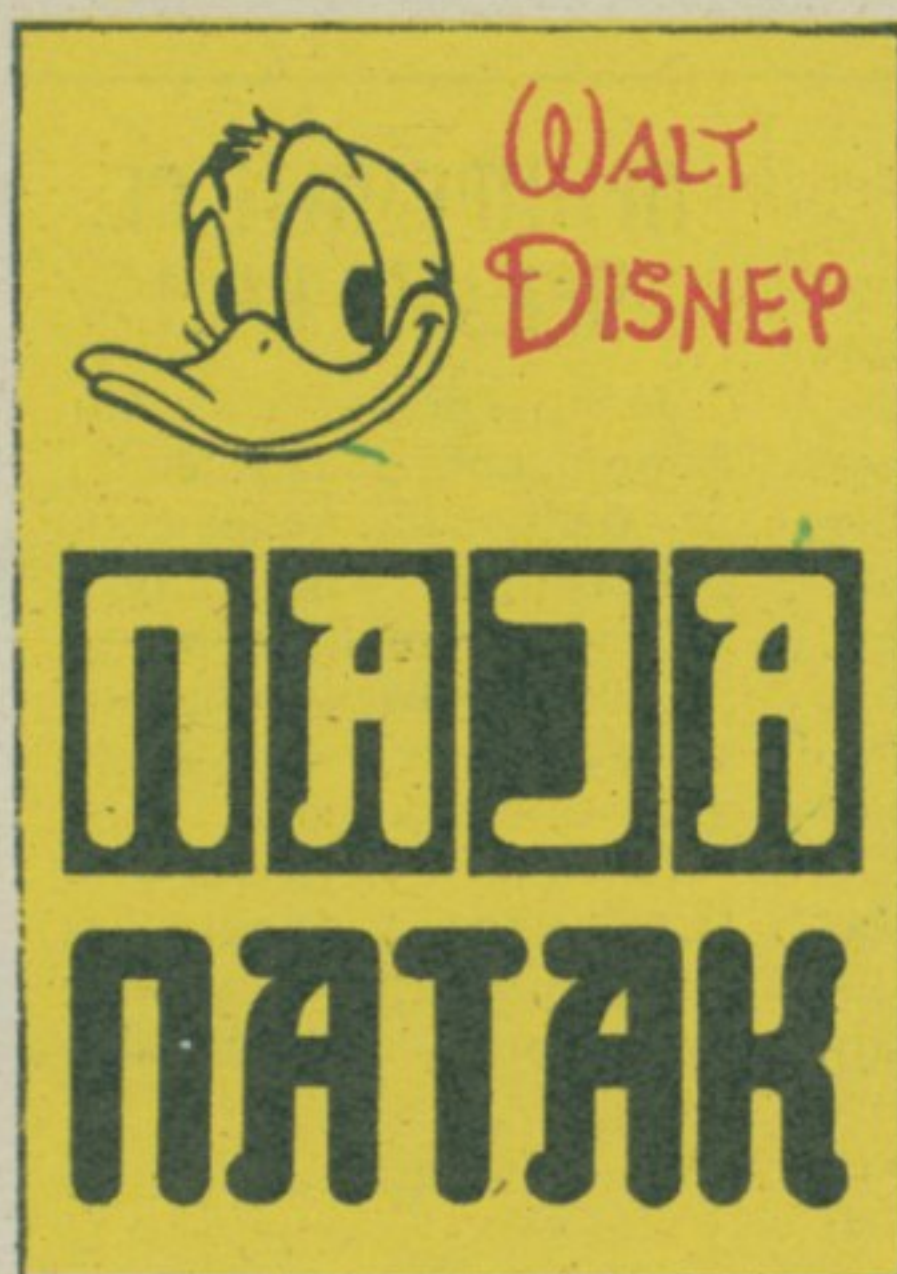
На Влашићу светла једино виде кад упале грање да отерају вукове. Истина, све их је мање. Медведа има. Ал', кажу наши овчари, просто им било. Кад дођу, одвуку по овцу и оду. Вукови крвопије, покољу стадо, ако их западне. Поједу једну ил' две и беж. Зато се спава на смену. Овде, међутим, сви спавају. Овце сите, Хусар будан и до зоре мир.

Просула се равница, недоглед. Леден. Ватра згасла пред шатором. У њему три човека једно клупко. Мало даље, ђуте овце. И пас. Не лаје на звезде. Далеко је пролеће.

Петар Милатовић
Снимио: Зоран Трбовић

— 7.3. 1986. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 7

СВАКО
ВРЕМЕ
ИМА
СВОЈУ
ПУШКУ

СУДБИНА ВАТРЕНИХ ШТАПОВА

ЧАК
СЕ
И
ВЕЛИКИ
ЛЕОНАРДО
БАВИО
УСАВРШАВАЊЕМ
ПРИБОРА
ЗА
УБИЈАЊЕ

Извесни Бертолд Шварц, франјевац, справио је барут – како то историја забележи 1259. године. Тако су Европљани, показавши се касније, пронашли рупу на саксији, јер Кинези су за тај прах знали много година раније. Али, рационална европска мисао неће одолети логичном питању: овај барут тако брзо гори, шта ли се с њим све може урадити?

Прво су грмеле прангије. Како је то одјекивало у бескрајном миру средњег века!

пиритом, од једног точића и јаке опруге, све је помакао за добар корак напред. Било је то у 16. веку.

И Леонардо да Винчи, ваљда најуниверзалнији ум у историји, лично је цртао своју идеју затвара-

ча. Толико је човечанство тада од пушке очекивало.

У том веку чувени оружари су били Немци, па

Италијани. Широм континента били су знани мајстори из Нирнберга, Аугсбурга, Бреши, Напуља, па и Лондона. Касније из Париза, Минхена, Беча.

„АБ” непроцењиво

Пушка на којој су били угравирано јарац и иницијали „АБ” вредела је цело богатство. Била је дело чувеног аугсбуршког оружара Александра Бека. Шаран и иницијали „НК” били су гаранција да је то рукотворина Николауса Карпфа, а „MS” и седло – Михаила Затлера.

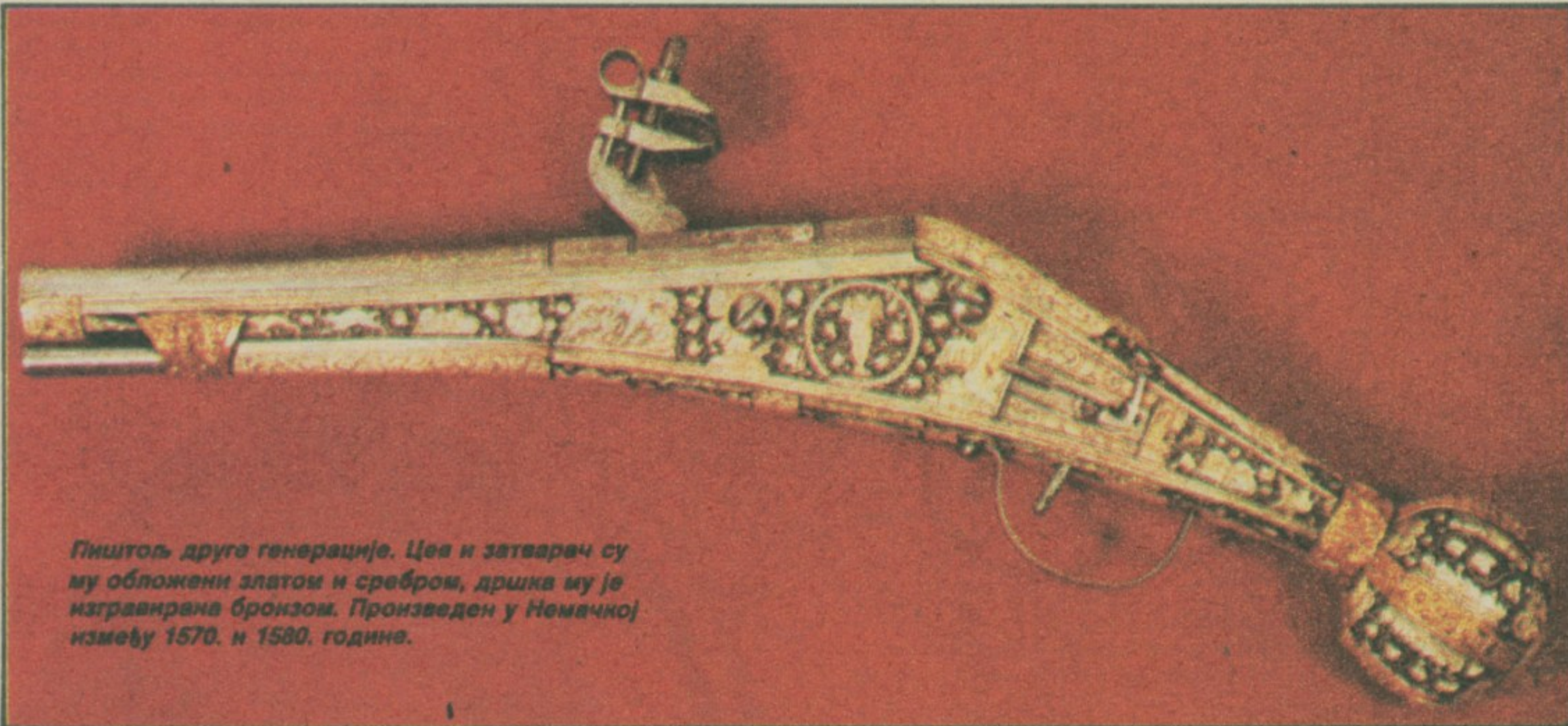
Стечено име после се брижно чувало. Кад је умро нирнбершки мајстор Ханс Данер, градски савет је одлучио да удовица Данер и њен девер Петер, морају своје оружје да обележавају са „НД”.

Иначе, квалитет израде је строго провераван и за њега је гарантовао сам град. Аугсбург је давао свој заштитни знак – борову шишарку, Нирнберг – градски грб. London Gun-maker's Company гарантовала је за оружаре са своје територије.

Оружје се све више тражило. Мода се међу богатим светом проширила као пожар. Чувени Аугсбург морао је 1546. „дати да се забрани извоз оружја, јер ни сам град за себе не може обезбедити довољно”.

Заделерове златне руке

Специјализација у производњи била је неизбежна. Тако су Зул у Немачкој, Мадрид и Ајбар у Шпанији, Гардона (код Бреши) у Италији почели да произ-

Пиштољ друге генерације. Цев и затварач су му обложени златом и сребром, дршка му је изгравирана бронзом. Произведен у Немачкој између 1570. и 1580. године.

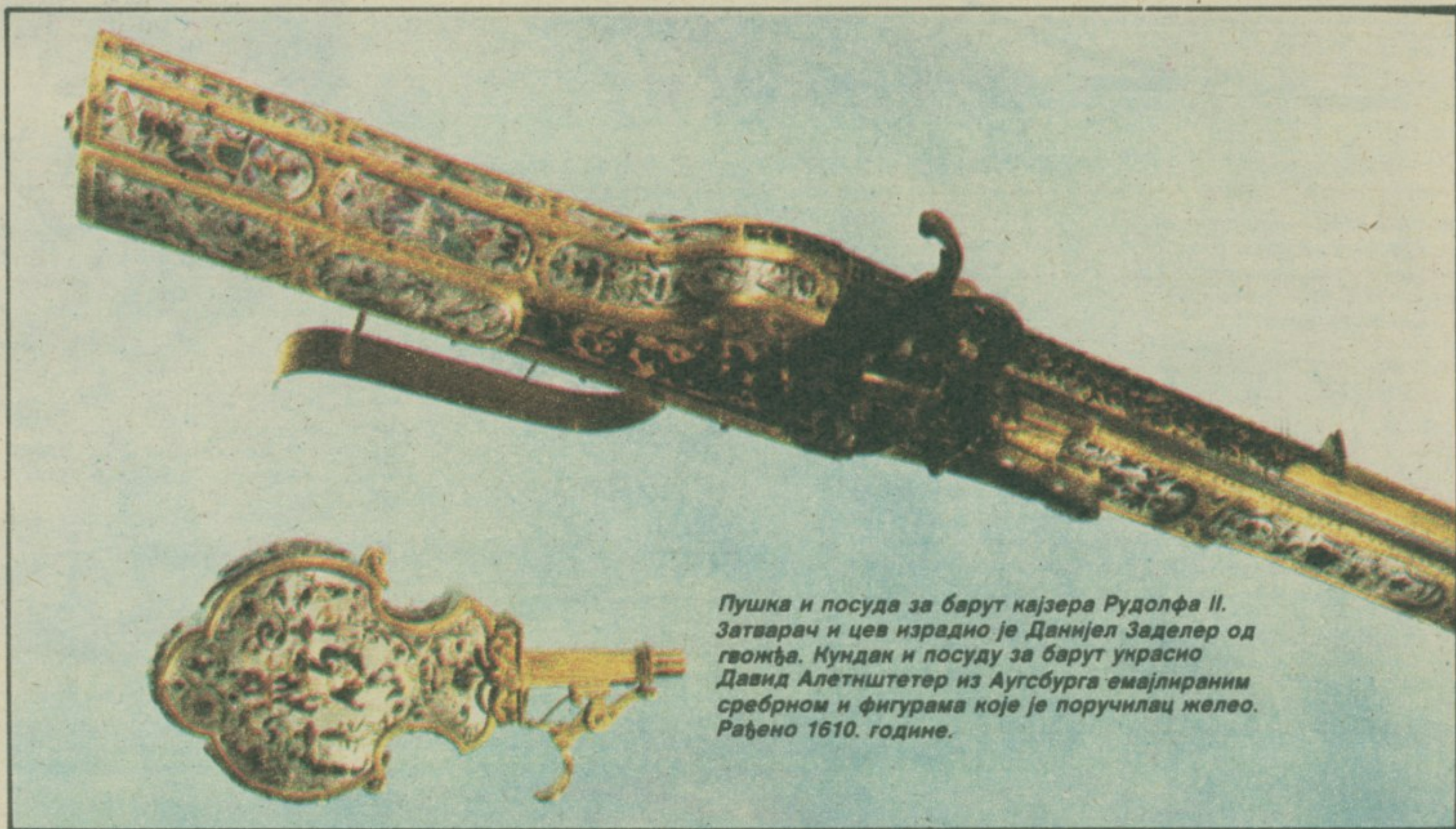
Лепо за слушање, али мали је то учинак за Европљанина. И ишли су даље – све до ватреног оружја. И онда, мозгању на тему „како што ефикасније искористити барут” више није било краја.

Ретка справа

Ипак, ватрено оружје вековима је остало прилична реткост. Јер, веома вешт морао је бити мајстор који је правио пушку.

Прво, да се цев не би расцветала, морала је да буде од посебног материјала. Ваљало га је направити. Онда, механизам за окидање био је дуго „болна тачка”. А правити и дршке и окове није било баш једноставно, како то данас може да изгледа.

На првим пушкама се палио фитиљ. Све је текло страшно споро. Многи су лупали главу над том не-савршеношћу. Затварач с

Пушка и посуда за барут католука Рудолфа II. Затварач и цев израдио је Данијел Заделер од гвожђа. Кундан и посуду за барут украсио Давид Алетиштетер из Аугсбурга емајлираним сребрном и фигурама које је поручиоца желео. Рађено 1610. године.

НАСТАВАК
НА СТР. 10.

СУДБИНА ВАТРЕНИХ ШТАПОВА

воде само цеви. То је било и логично јер су ту чувени рудници жељеза.

Посебно важан и веома цењен био је рад уметника вичних украшавању оружја. Пушка је била толико вредна и ретка да се за њу није жалило ни сјајне срме ни жеженог злата.

Бреша и Напуљ у Италији, Рипол у Каталонији, Егер и Карлсбад у Чешкој и Даун у Шкотској украшавали су оружје својом традиционалном орнаментиком. А Париз, Нирнберг, Литих и Аугсбург били су отворенији, те им ништа што је било жеља богатих купаца није било страно.

Млади даровити шегрти из малих градова долазили су у чувене центре, преда-

но учили и кад би се вратили у своја места на њиховим радовима могло се видети где су занат савладали.

Чуven је у 16. веку био минхенски резач Јохан Заделер. Пре него је почео каријеру као украшивач оружја био је познати бакрорезац. Направио је не-

колико ретко виђених примерака за баварски двор и надалеко се прочуо. Био је, ваљда, први резач коме су оружари дозволили да и он стави своје иницијале на пушку. А имати од Заделера изрезбарен цефердар значило је бити – шик. Пратити високу моду.

С. Рељић

Пушка с фитиљем. Цев и затварач улепшан златним арабескама и виновим листом на плавичастој основи. Кундан у скупоценом платну и сребрним ружама. Италијанска производња из средине 16. века.

Пушка енглеског краља Хенрика VIII. Из 1537. године је. Украшена како то краљу и приличи.

Данас већ врло чудна комбинација ратне сенире и пиштоља с фитиљем. Читава од гвожђа. Италијанско оружје из прве половине 16. века.

Пушка с фитиљем. Цев сребром и златом окована. Ретко лепа гравура римског војника. Кундан од махагонија. Угравиран грб краља Карла од Штајерске (1540–1590). На кундану су иницијали Ханса Паумгартнера из Граца. Цев и затварач су италијанске производње. Датира из 1570.

Комбинација мача и пиштоља. Злато се за њега није жалило. Пиштољ је немачки а држак мача италијански. Направљено негде средином 16. века.

Још једна сенира – пиштољ. Италијани су овакву комбинацију изгледа много волели. Од 1520–1530.

Карл V је обожавао оружје. За њега је направљен и овај троцевни избацивач стрелица. Рађено је у јужној Немачкој средином 16. века.

Занимљива комбинација штита и пиштоља. Направио га је Ђовани Батиста из Равене 1544–1547. за телесну стражу Хајнриха VIII.

Овај пиштољ припадао је тиролском краљу Фердинанду. Златом је обложен. На њему је фигура моћног Херкула и фламански орнаменти. Претпоставља се да је холандске производње, а некако средином 16. века прављен.

Цефердар шпанског краља Карла V. Ретко лепо и пажљиво рађено оружје. Произведено 1531. у Немачкој.

НЕОЧЕКИВАНА
ПОШИЉКА
ЗА
ВОЈВОДУ
ПУТНИКА

КАД ПУКОВНИК ВОЛИ ЛУКСУЗ

Оба писма је са шалте-
ра подигао један уг-
лађени господин, а кад су
детективи дошли у његов
хотел да га ухапсе, били су
не мало изненађени: пред
њима је стајао аустријски
пуковник Алфред Редл,
донедавно успешни шеф
царске контраобавештајне
службе. У тренутку хапше-
ња био је начелник штаба
у Прагу. Редл није ни поку-
шао да бежи, да пружа от-
пор, да негира своју издај-
ничку активност или да се
правда. Све је признао,
додајући да се у његовој
вили у Прагу налазе и дру-
ги тајни документи, наме-
њени за испоруку Русији. А
онда је од својих дојуче-
рашњих колега само за-
тражио пиштољ, како би
сам себи пресудио.

Није било никаквог су-
ђења, јавности је саопште-
но да је познати официр
извршио самоубиство „у
тренутку душевног рас-
тројства“, а војне власти су
чиниле све да се избегне
скандал, који би могао да
обрука царску армију, а
посебно контраобавештај-
ну службу. Наравно, свим
снагама је настављена тај-
на истрага, а оно што је
она откривала озбиљно је
забринило аустријске гене-
рале, који су се већ наве-
лико spremали на ратни
поход против „непослушне
балканске краљевине“ –
Србије.

Услуге злата вредне

Пуковник Редл је, на-
име, десет година деловао
као шпијун Русије, а коли-
ко су његови подаци били
драгоцени сведочи и сама
чињеница да је он све то
време имао главни зада-
так да се бори против
страних, пре свега руских
шпијуна! За његов обавеш-
тајни рад Руси су му плати-
ли огромне своте, али су
зато његове услуге вреде-
ле више од сувог злата. Он
је газдама у Петрограду
редовно достављао спис-
кове аустријских шпијуна,
које је он лично слао „по
задатку“ у Русију, листе по-
литичких противника цар-
ске диктатуре и емигранта
и друге корисне подат-
ке. Прави драгуљ међу от-
премљеним информација-
ма био је интегрални текст
„Плана три“, односно де-
таљног плана војних акција
које је аустроугарска им-

перија припремала против
противника на истоку и на
југу: дакле против Русије и
Србије.

Контраплан мудрог Путника

„План три“ био је изузет-
но педантно и прецизно
урађен. Обухватао је све
правце кретања и напада.
Бројно стање јединица ко-
је ће бити ангажоване и
њихове називе, зборна
места, размештај, питање
снабдевања, комуникаци-
ја, дотурање резерви, ге-
ографске карте и скице,
локације артиљерије... од-
носно, план је пружао ап-
солутно све податке о ар-
мијама које у случају рата
треба да дејствују против
Русије и Србије. Овакви
планови, које сачињавају
команданти свих армија на
свету, најстроже су чуване
војне и државне тајне, а
сада су тај план имали Ру-
си који су га одмах про-
следили свом савезнику
Краљевини Србији, којој је
стално претила опасност
од суседа са севера.

Војвода Путник, тадаш-
њи начелник српског Гене-
ралштаба, помно је проу-
чавао „План три“. Искusan
ратник, прекаљени борац и
изванредан командант,
Путник није био салонски
официр, те је добро знао
да ће Аустријанци свој
ратни план одмах променити,
чим дознају да је до-
шао у туђе руке. Али, срп-
ски војсковођа је такође
знао да нису могуће изме-
не плана у целини, већ ис-
кључиво у детаљима, јер
план је био тако добро и
детаљно прављен, готово
савршено, да је пружао
мало слободног простора
за веће измене и преправ-
ке!

Мудри војвода се у сво-

**Када је марта 1913. године цензура у Бечу сас-
вим случајно открила два писма, која су
садржавала укупно 14 хиљада круна – право бо-
гатство у оно доба – и била упућена на исти по-
штански број, нико није могао да претпостави да
ће захваљујући томе бити раскринкан најуспеш-
нији руски шпијун. Његове су информације пре-
судно утицале на ток ратних операција на ратиш-
тима у Србији и Русији.**

јим анализама потпуно
унео у начин размишљања
аустријских колега, план је
чак научио напамет, те је
сходно томе до у најситни-
је детаље могао да пред-
види какве ће измене рат-
ног плана да ураде у Бечу.
Заједно са осталим
српским генералштабним
официрима он је сачинио
контраплан, односно план
одбране од аустријске аг-
ресије. Ове генералске
ратне игре нису, на
жалост, дуго чекале на
своју реализацију, јер је

свом малом и балканским
ратовима исцрпљеном су-
седу.

У Бечу су рачунали на
брзи обрачун са „непо-
слушним“ Балканцима који
су сметали у аустријским
плановима освајања чита-
вог Балкана. Али, већ прве
ратне операције на грани-
цама двеју монархија по-
казале су шта значи хра-
брост једног народа, одлуч-
ност да се брани слобода,
као и права информација у
право време. Захваљујући
Редловом шпијунском ра-

ду и проицљивости
српских команданата, аус-
тријску војску чекала је
спремна одбрамбена ар-
мија, додуше слабије нао-
ружана и опремљена, али
зато увек на правом месту

у право време. Читав свет,
а нарочито остали југосло-
венски народи, са дивље-
њем су пратили ратне ус-
пехе Србије против агрес-
ора. Не само да Србија
није поклекла – како су то
оčekивали непријатељи –
већ је успешно наносила
тешке губитке нападачу.
Чинило се – како је запи-
сао један савременик –
као да су Срби „предосе-
ћали“ сваку акцију Аустри-
јанаца. Уместо неколико
дана или недеља Србија
је пуних 13 месеци одоле-
вала непрестаним напади-
ма модерно опремљених
непријатељских дивизија.

Тек у јесен 1915. успеле
су трупе Централних сила
да слома војни отпор Ср-
бије, захваљујући убацава-
њу нових немачких трупа
на бојиште и (по обичају)
издајничком нападу Буга-
ра с леђа. Наиме притичу-
ћи у помоћ бечком колеги,
немачки цар је своје вој-
нике довео чак са источ-
ног фронта (што ће се по-
новити и 26 година касније,
током народноослободи-
лачке борбе) како би
скршили отпор жилавих
Срба, а Аустријанци су бу-
гарском монарху, као на-
граду за улазак у рат, обе-
ћали делове српске тери-
торије.

Још у оно време аус-
тријски генерали тврдили
су да их је Редлова издаја
коштала најмање пола ми-
лиона изгубљених живота
војника на ратиштима по
Балкану и источној Евро-
пи.

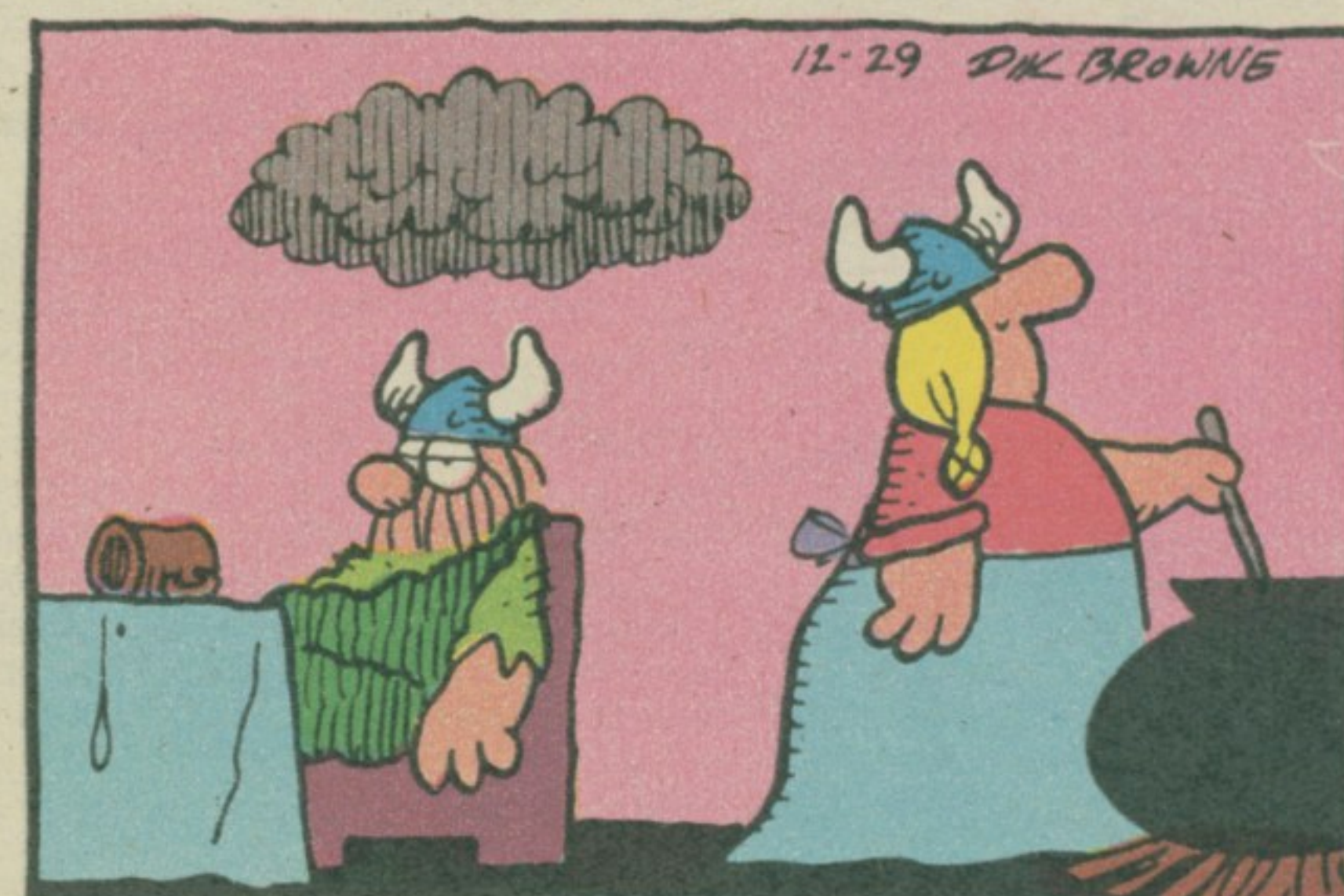
И тако су ток првог свет-
ског рата, судбина три ве-
лике империје (Аустро-
Угарске, Немачке и Руси-
је) и бројних народа Евро-
пе „одлучени“ деловањем
једног јединог човека који
такве последице није мо-
гао ни да замисли. Пуков-
ника Редла је интересовао
само новац (било чији) за
раскалашни и луксузни
живот, што му официрска
плата није омогућавала.
Да су аустријски коман-
данти марта 1913. године
знали које је све тајне пу-
ковник Редл продао другој
страни, сигурно га не би
онако галантно и витешки
пустили да пресуди сам
себи.

Дубравко Колендић

Илустровао: Брана Јовановић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Тог поднева у Скопљу била је велика жега.

Два младића полако иду старим и већ истрошеним путем према насељу Ђорђе Петров удаљеном око пет километара од Скопља. Скромно су обучени и ничим не изазивају пажњу ретких пролазника.

Чим су се нашли наомак насеља, младићи су се разишли. Испод ока су осматрали зграде, магацине и распоред стражарских места бившег Пиротехничког завода.

Задовољни оним што су видели вратили су се у Скопље.

Био је јули 1941.

Драгоцену обавештење

Пре рата у насељу Ђорђе Петров, садашњем предграђу Скопља налазило се више војних објеката. После априлског слома старе Југославије Немци су одатле одвукли оно што је највише вредело. Шта је, међутим, остављено и да ли је уопште нешто остављено Бугарима то Месној организацији СКОЈ-а није било познато. Међутим, један симпатизер покрета дојавио је да у некадашњем Пиротехничком заводу има оружја и експлозива.

Скојевци су одлучили да окупаторима отму бар онолико материјала колико могу да изнесу и понесу.

Ризик је био велики јер су се Бугари сурово обрачунавали с комунистима и њиховим присталицама.

Два скојевца, послана у извидницу, обавестила су другове да је завод ограђен жицом „окићеном“ лонцима, празним конзервама и другим лименим посудама. И најмањи додир жичане оградe изазива звук који би и наглуве призвао. Олакшавајућа околност било је то што су стражари само повремено обилазили магацине.

Требало је смислити како да се пренесе драгоцену ствар. Путем за Скопље није се могло због патроле. Нису смели да лутају, јер су до сванућа сви морали да буду код својих кућа. Осим тога било је лепо време и рано је свитало.

Ипак, није смело да се оклева. Одлучено је да се акција обави већ сутрадан.

Одређена су четворица скојеваца. Сваком је речено да понесе ранац.

Под окриљем ноћи

Нашавши се у договорено време на периферији Скопља, четири младића наоружана старим пиштољима и бајонетима лако су под окриљем ноћи стигли до насеља Ђорђе Петров и неопажено се привукли некадашњем Пиротехничком заводу.

Тада се јавила сметња одозго – месечина. Месец је расуо светлост као какав небески рефлектор. Скојевци су почели да пузе; чим би Месец зашао за облак скакали би и претрчали 15-20 метара. То је мало успорило акцију.

У близини оградe младићи умало нису налетели на стражара.

ЧЕТВОРИЦА С РАНИЦИМА

Чим је стражар замакао иза објекта, младићи су прескочили оgradu. Пазећи да је не додирну прихватили су се бајонета. Копали су пролаз испод жичане препреке.

Стражар који се малочас изгубио у кругу завода није се враћао. Остали бугарски војници на стражарским местима очигледно су били поспани...

После десетак минута ров испод жице био је ископан. Тројица скојеваца су се увукли у двориште завода. Четврти је остао код оградe да мотри на околину. Требало је да упозори другове на непредвиђену опасност и да ватром из пиштоља штити њихово одступање.

Младићи су хитро претрчали простор до магацина и калаузом отворили врата. И овде је остао један скојевац да осматра двориште. Преостала двојица су кренула кроз магацин. Повремено су батеријском лампом осветљавали просторију. Свуда наоко лежали су сандуци.

Времена за разгледање сандука, међутим, није било. Младићи су посегли за најближим.

– Бомбе! – отело се једном од њих.

Ранчеви су били зачас напуњени и онако тешки једва пренесени до оградe. Прво је кроз ров изгуран товар, а онда су се провукли скојевци.

Спасоносни плићак

Четворица одважних су обавили изузетно тежак посао, али то је била тек половина. Повратак ранчевима пуним бомби био је тежи. Кроз град нису смели.

Одлучили су да прегазе Вардар и избију у Хајд-парк наомак Скопља.

Али како прећи Вардар с великим теретом који не сме да се покваси!

Момци су скинули са себе одећу и почели насумце да пливају тражећи ногама плићак.

По двојица су пребацивала упола пун ранац држећи га што више изнад воде и поново се вра-

ћали по нови товар. После два часа пренели су све бомбе и мине. Последњом снагом вратили су се по одећу. Кад су се нашли на обали поред ранаца, пали су слоњени од умора.

Лежали су на леђима, ћутали и гледали небо посуто звездама. Да ли ће моћи снаге да са теретом превале и растојања до Хајд-парка.

Кад су упртили ранчеве и кренули ноге су их једва држале. После два часа тешког хода стигли су на циљ. У Хајд-парку су товар сакрили у шибље и разишли се кућама.

Управо је почело да свиће.

Миленко Тодоровић

И поред свих настојања нисмо успели да сазнамо имена скојеваца који су изнели бомбе из некадашњег Пиротехничког завода. Позивамо их да нам се јаве. Такође молимо читаоце да нам јаве оно што знају о људима и акцији у Скопљу ратне 1941.

Редакција

МИНУТИ СУ ПРОЛАЗИЛИ. БИЛО ЈЕ ЛЕТО. РАНО ЈЕ СВАЊИВАЛО. ТРЕБАЛО ЈЕ ТЕ НОЋИ ШТО ПРЕ ИЗ ОКУПАТОРСКОГ ВОЈНОГ МАГАЦИНА ИЗНЕТИ МАТЕРИЈАЛ...

Илустровао Брана Јовановић

**ПРЕДСЕДНИЧЕ,
ШТА ИМАТЕ
ОД ШКОЛЕ?**

УЛАЗНИЦА

**ШТА БИ БИЛИ НЕКИ
ПОЗНАТИ ДРЖАВНИЦИ ДА
НИСУ ТО ШТО ЈЕСУ?**

ЗА МЕСТО БР. 1

Кад је у јулу 1978. године **Сандро Пертини** постао председник Италијанске Републике, уведена је једна новина: у палати Квиринале сваког дана гостовали су ђаци од 8 до 18 година и остајали са првим човеком Италије у разговору и по два сата. „Не постоје питања која нису за председника Републике“ — изјавио је тада Пертини, двострука жива легенда своје земље, борац против фашизма и политичар ретког личног поштења. „Никад од њих нисам чуо ниједно глупо питање“. Одговорио је и на следеће: „Јесте ли и Ви, Председниче, морали да идете у школу?“

Наравно да је ишао.

Пертини је рођен 1896. у близини града Савоне, на обали Лигурије. Отац му је био поморац, а он је завршио права. Међутим, својом професијом мало се бавио. За време фашизма пребегао је у Француску где је једно време зарађивао хлеб као обалски радник у Марсеју. Од осталих „занимања“ Сандра Пертинија једино се никако не може заобићи — затвореник. Будући председник је, што на робији што у изгнанству, провео пуних 16 година!

Пертини је и данас тврдоглав као кад му је било седам година, јасних и чистих политичких убеђења као кад је имао двадесет, радознао, насмејан, као увек. Има тачно деведесет година.

„Неописиви шеширићи“ у Парламенту

У дугој политичкој историји британског Парламента **Маргарет Хилда Тачер** први је вођ Конзервативне странке у сукњи, први премијер женског рода. Како је то успео неко у земљи где је традиција тако традиционална?

Рођена је 1925. у породици локалног бакалина у Граутаму, покрајина Линконшајер. Изразитом интелигенцијом и неисцрпном енергијом „зарадила“ је у средњој школи стипендију за Оксфорд. На колеџу Сомервил најелитнијег британског универзитета студирала је хемију. Са Оксфорда је изашла брзометно као магистар хемије и у 23. години почела да ради као хемичар — истраживач. Убрзо се, упоредо с послом, бацила на студирање права, удала се у 26. години за Дениса Та-

чера, директора петролејске фирме, добила близанце, сина и кћерку. Као адвокат специјализовала се за пореска питања и у суду наступала већ са 29 година...

Конзервативнија од конзервативаца, „гвоздена леди“ већ седму годину стоји на кормилу своје земље, носи „неописиво смешне шешириће“, ужива поштовање, трпи критику.

Најобразованији после Лењина

Михаил Горбачов, први човек суперсиле од близу 300 милиона становника, представник нове генерације совјетских политичара „новог стила“, чије личне квалитете истичу и у супротном табору, кренуо је у живот као — тракториста. Рођен је у сељачкој породици плодне Ставропољске области на југу земље и кад се рат завршио, као 14-годишњак

који је „прескочио детињство“, могао је само да оре у колхозу.

Године 1950. сељаче с далеког југа стиже без икаквих веза у Москву и, у оштрој конкуренцији, успева да се упише на елитни московски универзитет „Ломоносов“ (за једно место пријављивало се 25 кандидата). Права је дипломирао с одличним успехом. Завршиће и агрономски факултет, и то ће му, уз одлично познавање пољопривреде са „лица места“, отворити пут да са 39 година постане први секретар Покрајинског комитета КПСС, са 40 уђе у ЦК и добије баш секретаријат за пољопривреду и, најзад, дође на чело земље. Уз то, он је најмлађи секретар ЦК КПСС (54 године) од времена кад је Јосиф Висарионович дошао на ту функцију. И кажу, најобразованији совјетски вођа после Лењина.

Јунак вестерна — шеф државе

Роналд Вилсон Реган рођен је 1911. у месту Тампико, држава Илиноис, у породици трговачког заступника ирског порекла. Средњу школу „Рони“ је завршио у Диксону.

Прво занимање будућег председника било је — учитељ пливања у летовалишту Рок Ривер.

На колеџу „Еурека“ Реган је студирао социологију, економију и позоришну уметност. Издржавао се од црквене стипендије и радећи у ресторанима колеџа. Дипломирао је 1932. и стартовао као спортски коментатор на радио-станици у Да-

венпорту (Ајова). Године 1937. као „нови Роберт Тејлор“, потписао је седмогодишњи уговор с моћном холивудском компанијом Варнер Брос. Али, није постао Роберт Тејлор. Најчешће је играо најбољег пријатеља главног хероја. Укупно је снимио 53 филма, последњи 1957. а са 54 године креће у јуриш за сопствену политичку каријеру у чему му глумачко умеће није одмогло. Његова обраћања нацији из „чаробне кутије“ свакако су, између осталог, заслужна што Реган већ други мандат води једну од најмоћнијих земаља света иако је напунио 75 година. (Најстарији од укупно 40 досадашњих председника у историји САД!)

Један угледан амерички новинар је написао: „Политичари често на ТВ изгледају усиљени и кад су искрени. Реган делује отворено и кад увелико глуми“.

С неба међу ајкуле

Раџив Ганди је као цивилни пилот десет година управљао путничким авионима на домаћим линијама ваздухопловне компаније „Индијан ерлајнс“ чврсто решен да се никад не бави политиком. Путницима се обраћао једноставно: „Говори вам ваш капетан Раџив“ избегавајући презиме с легендарним призвуком. А онда су 31. октобра 1984. двојица Сика из пратње његове мајке испалила 22 метка у Индиру Ганди. Раџива су хеликоптером пребацили из унутрашњости земље и исте вечери он је изабран за лидера владајуће странке и положио заклетву као нови председник огромне земље са 750 милиона становника.

Раџив Ганди рођен је 1944. као првенац Индири и цеђеног посланика и публицисте Фероза Гандија (није ни у каквом сродству с Махатмом Гандијем). Млађи брат Санџај дошао је на свет 1946. а већ следеће године овај брак се распао. Дечаци су одрасли у кући свога деде Џавахарлала Нехруа.

Раџив је завршио елитну школу Дун у месту Дехра Дун, а потом студирао на Империјалном научном колеџу у Лондону и у Кембриџу стекао диплому инжењера механике с којом ће се посветити пилотирању. За разлику од амбициозног Санџаја коме је политика била све, за повученог и готово стидљивог Раџива она је била на последњем месту. Међутим, после братовљеве смрти (погинуо је пилотирајући јуна 1980), три стотине посланика упутило му је

петицију да се као 4. генерација Нехруових укључи у политички живот. Кад је једном донео одлуку, прихватио је политику као своју другу судбину. Ставио је на главу белу гандијевску капу „топи“, обукао памучну „курту“ и широке беле панталоне – уобичајену одећу индијских политичара. То ће му донети и горке тренутке: сам је потпалио ватру која ће сагорети тело његове мајке, а дан и ноћ ће после атентата на њу морати да смирује таласе гнева против Сика...

Кад је Раџив Ганди долазио на власт, један лист донео је карикатуру: пилот скида своју авијатичарску одећу и смело скаче у воду из које у облику ајкула вире лукави политичари – професионалци под традиционалним капицама.

Раџив више не може да лети, али каже: „Понекад уђем сам у кабину авиона, затворим врата и привремено се искључим из спољњег света“.

Друга његова љубав – кућни компјутери.

Пуковник против психијатра

Франсоа Митеран, од 1981. вођ Социјалистичке партије и шеф француске државе, рођен је 1916. као пето од укупно осморо деце. Отац му је био железнички чиновник, па

но са милион Палестинаца који су тада морали да напусте огњишта.

Школовао се у Каиру где је дипломирао као грађевински инжењер. Током студија изабран је за председника Савеза палестинских студената у Египту. У рату 1956. добио је чин резервног капетана египатске армије: био је специјалиста за демотирање мина. Радио је као инжењер у Кувајту, и у исто време с групом родољуба створио Ел Фатах, Покрет за ослобођење Палестине, који ће касније ући у ПЛО. „Ми ћемо се вратити у Палестину!“ – изјавио је 1974. у ОУН.

Салвадор Аљенде, чилеански председник кога је војна хунта убила септембра 1973. у палати „Монеда“, платио је животом то што је храбро приступио социјално-економским реформама. Мада је издао саопштење да се сам убио, његова кћерка Изабела сведочила је да је узео пушку да се супротстави Пиночевим пучистима иза којих је стајала ЦИА. Отац му је био адвокат, деда један од оснивача Радикалне партије. Салвадор је студи-

рао медицину у родном граду Валпараизу и 1932. добио диплому психијатра. Међутим, лекарском праксом мало се бавио. Да учини нешто више за људе нису му дали – пуковници.

Људи у униформама често најбрже стижу на места број 1. Дипломе војне школе и даље су на цени.

В. Милићевић

Ево још неколико имена државника новије историје и њихових занимања пре но што су то постали.

НАПОЛЕОН БОНАПАРТА (1769–1821), цео живот, кад није био мали и док није постао цар, био је генерал: овај чин стекао је у 24. години. Завршио војну школу у Бријену (Француска).

АБРАХАМ ЛИНКОЛН (1809–1865), шеснаести по реду председник САД, заслужан за укидање ropства у овој земљи, пре но што ће постати први грађанин био је: земљорадник, дрвосеча, лађарски момак, управник поште, адвокат, члан Конгреса итд.

МАО ЦЕДУНГ (1893–1976), од Великог марша 1934–36. на челу Комунистичке партије Кине, потиче из сиромашне сељачке породице. Завршио учитељску школу после чега је радио у Универзитетској библиотеци у Пекингу.

ЈОСИФ ВИСАРИОНИЧ СТАЉИН (1879–1953) је као ученик богословије приступио социјалдемократским круговима што је значило крај школовања.

СЕР ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ (1894–1965), пре но што је постао министар у разним ресорима британске владе и најзад председник, био је официр у тадашњим британским колонијама Индији и Судану, ратни дописник из бурског рата, а независно од политичке каријере писац је више дела. За своје чувене „Мемоаре“ добио је 1950. Нобелову награду за књижевност.

На крају једна египатска четворка: **МОХАМЕД НАГИБ**, генерал, **ГАМАЛ АБДЕЛ НАСЕР** (1918–1970), завршио војну академију, **АНВАР ЕЛ САДАТ** (1918–1981) завршио војну академију, иначе уводничар листа Ал Гумхурија, **ХОСНИ МУБАРАК**, генерал авијације, завршио војну академију.

ЈОШ КРАЋЕ

ВИЛИ БРАНТ, новинар

МАХАТМА ГАНДИ, завршио права у Великој Британији

ФИДЕЛ КАСТРО, адвокат

ЏОН ФИЦЦЕРАЛД КЕНЕДИ, у рату служио морнарицу, новинар, Пулицерова награда за књигу „Профил храбрости“.

ЖОРЖ ПОМПИДУ – професор, директор Ротшилдове банке

ЏАВАХАРЛАЛ НЕХРУ, студирао природне и правне науке у Британији. Тринаест година робије у британским колонијалним затворима.

АХМЕД ЗАКИ ЈАМАНИ, саудијски министар петролеја, дипломирао права у Њујорку, на Харвардском универзитету.

је детињство провео „на точкови-ма“. Студирао је на Сорбони права, књижевност, политичке науке. За време рата успео је, у трећем покушају, да побегне из немачког заробљеничког логора код Касела, препешачио 600 километара и ступио у Покрет отпора под именом „Моријак“. Привукао је пажњу Де Гола и са 30 година постао министар! Међутим, човек кога називају „Француско политичко чудо“ бавио се политиком са различитим успесима, повлачио се и васкрсавао, радећи у паузама као адвокат, новинар, а једно време и као саветник часописа „Ваша лепота“!

Вођа палестинске револуције **Јасер Арафат** – пуно име Мохамед Јасер Абдел Рауф Арафат Колбах Хусеини – родио се у Јерусалиму. Отац му је једно време био трговац у Гази, а по мајци је рођак с Аминем ел Хусеинијем, некадашњим великим јерусалимским муфтијом, вођом Палестинаца између два светска рата. Као 19-годишњак кренуо је 1948. у дуго изгнанство, зајед-

Илустрација Бранко Јанковић

Живот је ипак једина ствар која је вредна живота

СРЕЋКО НА 420°

— Где ћеш, болан, пустити да ти изгори фабрички погон? — чуди се Срећко Петровић.

**ОШАМУЋЕН НЕСНОСНОМ
ВРЕЛИНОМ ОД 560 ТОНА
РАСТОПЉЕНОГ ЦИНКА,
ОТРОВНИМ ПАРАМА И ЗЕБЊОМ ЗА
СУДБИНУ ФАБРИКЕ, ДЕЖУРНИ
НИЈЕ ОСЕЋАО КАКО МУ СЕ ТОПЕ
И ГОРЕ ЦИПЕЛЕ, ЧАРАПЕ, И
ПАНТАЛОНЕ... А УЖАРЕНА ЛАВИНА
НЕЗАДРЖИВО ЈЕ КУЉАЛА, ПАЛЕЋИ
И ГУТАЈУЋИ СВЕ ПРЕД СОБОМ.**

Било је мукло доба ноћи, поноћ давно минула, кад се тридесетседмогодишњи висококвалификовани бравар Срећко Петровић, руковац пећи за поцинчавање у „Енергоинвестовој“ творници далеконских стубова у Руданци код Добоја, вратио у своју собицу из уобичајеног обиласка погона. У пролазу је, по навичи, бацио поглед на мноштво разних контролних инструмената којима је прекривен цео један зид: бројне казаљке, прекидачи и разнобојне сијалице показивале су да је у погону све у реду и да процес поцинчавања тече нормално.

Осећајући како му млаз леденог ваздуха, који је допирао кроз отворен прозор при стропу, хлади ознојена леђа, погледао је на зидни сат: тачно два часа и четири минута. „Још четири сата до краја смене, па кући“, помислио је Срећко. „Изгледа да је напољу мраз честито стегао, а овде код мене к’о у Сахари...“

Истог тренутка мисли му прекиде опомињући мирис паљевине и дима и сиктаво шиштање из оде-

љења одакле се управо вратио. Тамо се налазила пећ у којој се топио цинк. Скочио је и без размишљања потрчао.

Ко падне у базен — испари

У погону где ради Срећко, један од дежурних бравара, производња се одвија даноноћно и не прекида чак ни кад су празници. Да би се заштитили од рђе, ту се разни метални предмети и одливци умачу у растопљени цинк. Тачно 460 тона овог метала топи се на 419°C у огромној пећи или „кади“, како је радници зову. Одатле се истаче у базене где се врши поцинчавање. Због тога овде влада врелина од које се тело за само неколико тренутака облије знојем: зимна температура на Срећковом радном месту износи 50, а лети чак 70°C!

Баратање са растопљеним цинком захтева стручност и — стални опрез. Само један несмотрен корак и непажљив човек може да падне у дубоку масу тамносиве, ужарене течности која личи на вулканску лаву, а тада спаса не би било и несрећник би једноставно — испарио.

Понекад се деси да, иако ватростална, пећ процури, када је растопљени цинк прогризе. И то најчешће при врху. Тада извесна количина метала исцури у низ мањих помоћних комора око пећи док се ниво усијане течности не спусти испод места оштећења. У таквим случајевима, који се и не сматрају нарочито опасним, контролни инструменти снажним светлосним и звучним сигналом обавештавају дежурног да се збива нешто изузетно. Међутим, ма како био искусан, дежурни бравар ипак увек стрепи од оног непријатног пуцња кад искачу осигурачи, кад затрепере сијалице и одјекне завијајући звук сирене. Јер, маса од 460 тона цинчане лаве, заробљене у пећи, понаша се понекад сасвим непредвидљиво. А управо се то догодило док је Срећко трчао према кади:

осигурачи су поискакали, контролне сијалице се усплахилено палиле и гасиле, звучни сигнал тешко је надјачавао топот људског срца.

Сам против усијаних змија

Кроз дим и пару Срећко се сјурно низ неколико металних степеника који воде у подножје каде. У руменом, треперавом одсјају који је кроз два отвора на пећи допирао до ужареног цинка угледао је како се лава из већ пуних помоћних базена шумећи шири околу, палећи и гутајући све пред собом.

Срећко је мислио муњевито: догодило се нешто необичајено и страшно, цинк је каду прогризао при самом дну, притисак на новонастали отвор је огроман и ако се излије сва садржина пећи, уништиће цео погон и производња у фабрици мораће да буде обустављена ко зна колико дуго. Штета може да буде веома велика, последице несагледиве...

Морам да зауставим цинк, по сваку цену, командовао је Срећко самом себи. Освртао се и тражио чиме би могао да обузда најезду ужарених потока. Дохватио је бетонске блокове за зидање које је нашао у близини и покушао њима да препречи пут цинку, осећајући како му врелина отровних испарења пече очи, уста, нос, плућа. Сетио се да цинк никако не сме да дође у додир с мокрим или влажним предметом, јер тада прска, и шта ако усијана кап падне на лице, косу, у очи...

Бетонски елементи слабо су помогли: више их није било, а цинк се већ преливао преко оних које је ставио као храну. Доносио је затим комаде железа, песак, све што му се нашло надохват руке, а што је могло да издржи тако високу температуру. Ошамућен несносном јаром, љутим парам и зебњом за судбину фабрике, није ни осећао како му се топе и горе ципеле, чарапе и ногавице панталона... и да се против тих ужасних 420 Целзијусових степени бори готово бос.

Ране уместо стопала

Тек кад је колико-толико заштитио пролазе и отворе којим је цинчана маса могла да продре у друге делове погона, приметивши при том да је дубока већ тридесетак центиметара и да још куља, отрчао је, тетурајући се, до осталих радника и дежурног електричара. Затим се вратио у свој погон. По стопалима је осећао непријатно пецкање. Прерастало је у јак бол, али није имао времена да погледа тамо где су раније биле ципеле и чарапе. Да је то учинио, угледао би две велике ране.

Сад су се, искључивши пећ, сви борили против стравичне поплаве. Знајући сваки детаљ тог дела погона, предњачио је Срећко: са сјајним перлама и токама од цинка који му је прскао по одећи саветовао је другове, опомињући их да у цинк не ставе нешто мокро.

Ближио се крај смене кад је натчовечанска битка најзад окончана: погон и фабрика су спасени.

На измаку снаге и свести Срећко је дочекао да га у шест сати смени други дежурни да би уредно известио о свему што се догодило. Тек тада је признао да се не осећа добро и да га ноге, унутрашњост груди и глава несносно боле. Убрзо је био у добојској болници. Тако је у уторак, 21. децембра 1982. године, висококвалификовани бравар Срећко Петровић отишао на боловање, прво за двадесетак година колико ради.

* * *

Међутим, овде није крај приче о човеку који је победио 460 тона растопљеног цинка.

— Биће вам тешко са Срећком — рекли су нам његови другови у фабрици. — Он је ћутљив, шкртари на речима, поготово ако му се спомене тај догађај кад је спасио фабрику.

Били су у праву: обрисао је зној са чела и раширио две крупне руке:

— Где ћеш, болан, пустити да ти изгори фабрички погон? Шта би ми рекли синови, колеге, комшије? Радије бих у онај цинк...

Иван Лончар

КОРТО
МАТЕЗЕ!

Црвени барон

ПЛЕО

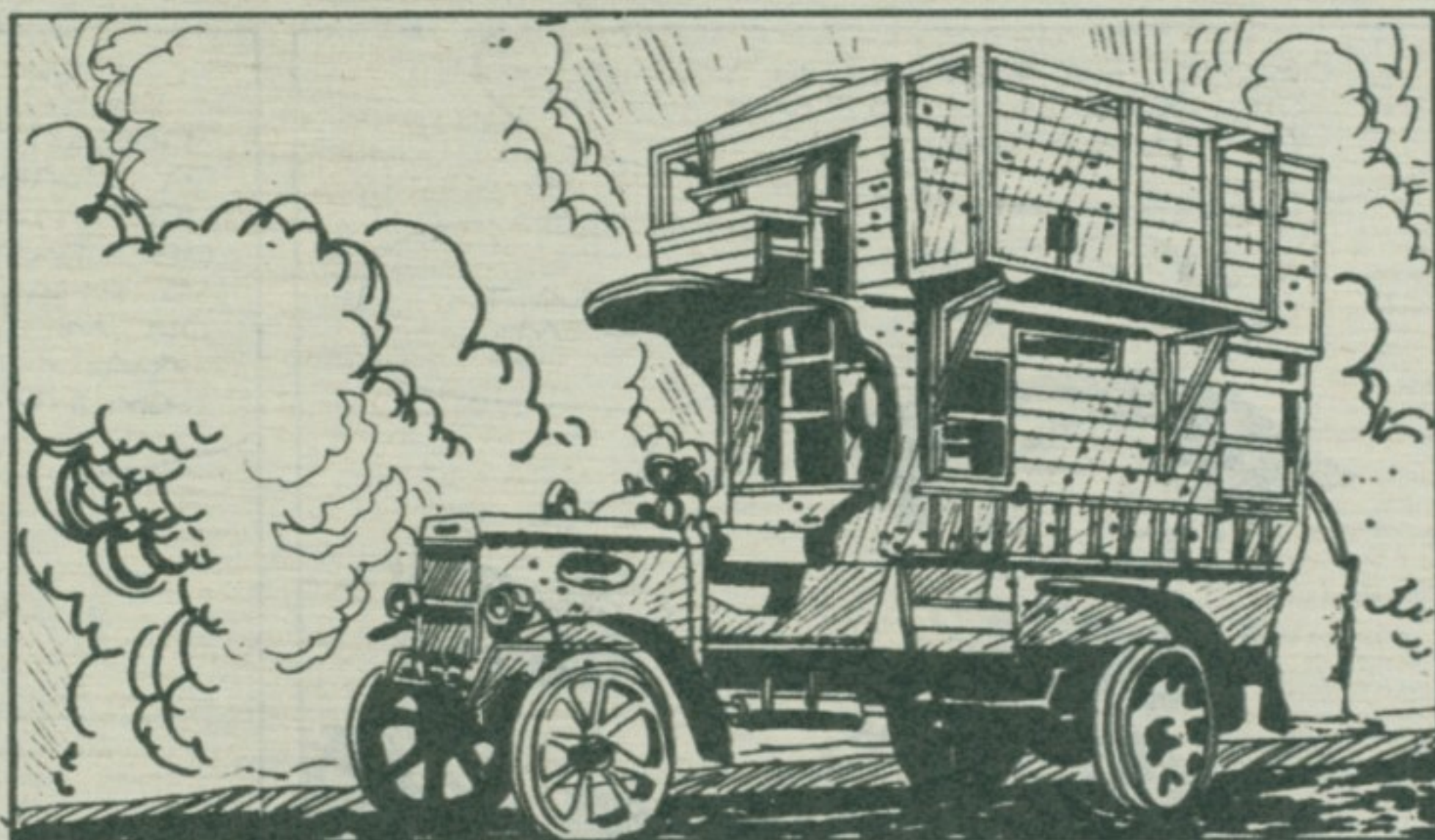
ХУГО ПРАТ (HUGO PRATT)

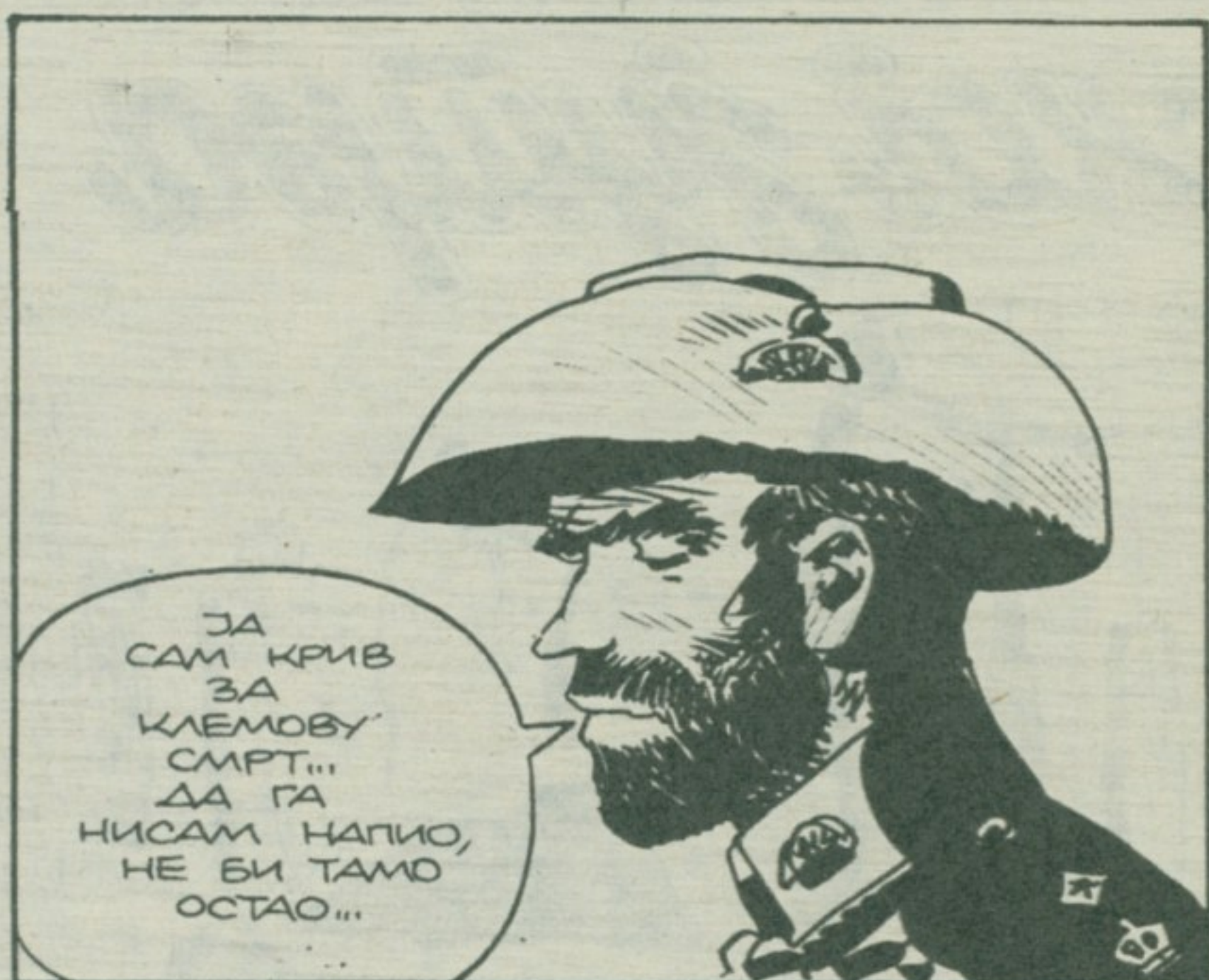
I СВЕТСКИ РАТ... САВЕЗНИЧКА ВОЈСКА КОД КОМЕ ИМА ПРОБЛЕМА С НЕМАЧКИМ ПИЛОТОМ ЗВАНИМ ЦРВЕНИ БАРОН КОЈИ ЈЕ ОБОРИО ОСАМДЕСЕТ АВИОНА. ТУ ЈЕ И КОРТО МАТЕЗЕ СА САМИЈЕМ И КЛЕМОМ...

КОРТО
МАТЕЗЕ:

Сан зимског јутра

ХУГО ПРАТ (HUGO PRATT)

БИЛО ЈЕ ТО ЈЕДНОГ ЗИМСКОГ ЈУТРА
У ЕНГЛЕСКОЈ ИЗМЕЂУ АМЗБЕРИЈА
И ВИЛШИРА КОД СТОУНХЕНЏА, КОЈИ
ТУ ПОСТОЈИ ВЕЋ 4000 ГОДИНА...

...И ЗА КОЈИ
СУ ВЕЗАНЕ МНО-
ГЕ ЛЕГЕНДЕ
О ВИАМА И
ЧАРОВНИЦИМА...

ДАКЛЕ?

ШТА ДАКЛЕ?

ХОЋЕШ
ЛИ СЕ
ПОКАЗАТИ
ВЕЋ ЈЕД-
НОМ?

ХОЋУ,
АЛИ
ПОСЛЕ
ТЕБЕ,
ОБЕРО-
НЕ!

СЛУШАЈ, ПАК, МО-
ГАО БИ ОПЕТ ДА
УЗМЕШ СВОЈ
ПРАВИ
ЛИК...

ВИШЕ СЕ И
НЕ СЕЋАМ
КОЈИ ЈЕ
ПРАВИ...

ГОТОВО НИ ЈА!
ВИДЕО САМ ТЕ
ПОСЛЕДЊИ ПУТ ПРЕ
ТРИСТА ГОДИНА КОД
ОНОГ ШЕКСПИРА! АЛИ
ИМАМО САД ПРЕЧА
ПОСЛА... ПРЕТИ
НАМ ВЕЛИКА
ОПАСНОСТ...

casterman

ШТА СЕ ТО ДЕ-
ШАВА ПОД ЕН-
ГЛЕСКИМ НЕБОМ,
ОБЕРОНЕ?

Е, МОЈ
ОБЕРОНЕ,
НЕМАШ
НИМАЛО
ПОШТОВА-
ЊА ЗА
МОЈУ
ДРЕВЊУ
ТУТУЗ!

ТВОЈА ТУТА
НИЈЕ НИ ПРИНЕ-
ТИ КАТАСТРОФИ КО-
ЈА ЧЕКА ЕНГЛЕСКУ!
ПРЕТИ НАМ НОВА
НАЈЕЗДА САКСОНА!
ТРЕБА НАМ
ТВОЈ САВЕТ...

НОВА
ИНВАЗИЈА
САКСОНА?
ОНДА
ТРЕБА
И НОВ
КРАЉ
АРТУР!

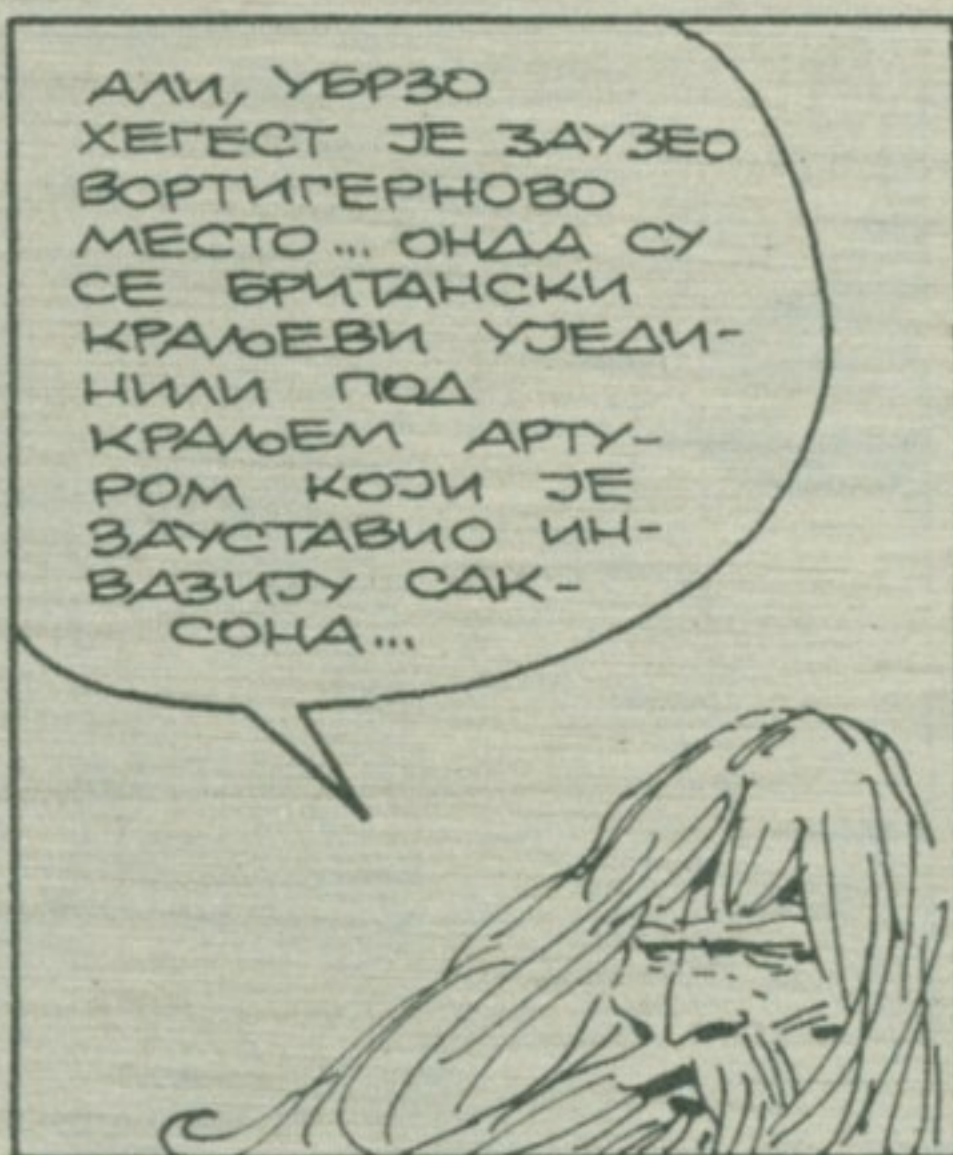

ПРОШЛИ СУ МНОГИ ВЕКОВИ! СВЕ ЈЕ
ДРУКЧИЈЕ! УМЕСТО РИМЉАНА ТУ
СУ САВЕЗНИЦИ АМЕРИКАНЦИ...
СА НАМА СУ И ФРАНЦУЗИ!

ЧЕКАЈ...
ПОСЛЕ
РИМЉАНА
ДОШАО ЈЕ
ЕНГЛЕСКИ КРАЉ
ВОРТИГЕРН...

...КОЈИ ЈЕ ОКЛОПИО
САВЕЗ СА ДВА БРАТА
САКСОНЦА, ХЕНГЕСТОМ
И ХОРСОМ! ИЗДАО
ЈЕ СВОЈЕ - ОЖЕНИО
СЕ ЊИХОВОМ
СЕСТРОМ,
ЛЕПОМ РОВЕ-
НОМ!

АЛИ, УБРЗО
ХЕНЕСТ ЈЕ ЗАУЗЕО
ВОРТИГЕРНОВО
МЕСТО... ОНДА СУ
СЕ БРИТАНСКИ
КРАЉЕВИ УЈЕДИ-
НИЛИ ПОД
КРАЉЕМ АРТУ-
РОМ КОЈИ ЈЕ
ЗАУСТАВИО ИН-
ВАЗИЈУ САК-
СОНА...

САД ЈЕ ПОНОВО ПО-
ТРЕБАН КРАЉ АРТУР...
ТИ, МОРГАНА, ЗНАШ
МЕСТО ГДЕ СЕ
ОН КРИЈЕ...
ПОЗОВИ ГА!

НЕМОГУЋЕ! ПРЕМА ЈЕД-
НОЈ ЧАРОЛИЈИ ОН БЕ
МОРАТИ ДА СПАВА ДВА-
ДЕСЕТ ВЕКОВА, А ПРОШ-
ЛО ЈЕ ТЕК ПЕТНАЕСТ!

ЈЕ Л'
САД
ОПЕТ
НЕКА
БАЈКА
У ПИТА-
ЊУ?

КАКВО
ПИТАЊЕ, ПАК!
ГА НАРАВНО!
САМО ШТО НЕ-
МАЧКА ПОДМОР-
НИЦА КОЈА БЕ
НАПАСТИ САВЕЗ-
НИЧКИ ШТАБ
НИЈЕ ИЗМИШ-
ЉОТИНА!

СТОУНХЕНЦ?
КАКО ЛИ САМ ТУ
ДОСПЕО?! ВЕРОВАТНО
САМ СИНОЈ ПОГИБО
МАЛО ВИШЕ...

УХ, САВ
САМ СЕ
УКОЧИО!

ДА НИЈЕ
БИЛО ТЕБЕ,
ЛЕПИ ГАВРАНЕ,
УМРО БИХ
ОД ХЛАДНОБЕ!
ШТА МИ БИ ДА
ЗАСПИМ НА-
ПОЛУ?

А КАКО СЕ
ЗОВЕШ,
ЛЕПИ МОЈ?

КРА-КРА! ЗОВУ
МЕ ПАК, АЛИ И
РОБИН ГУДФЕЛОУ!
КРА-КРА!

ДИВОТА... НЕ САМО ШТО САМ ПО-
ЛУДЕО, ВЕЋ САМ ПОЧЕО ДА
РАЗУМЕМ И ГОВОР ПТИЦА!
КРАЈЊЕ ЈЕ ВРЕМЕ ДА ПРЕСТА-
НЕМ ДА ПИЈЕМ И ОДЕМ
ДОБРОМ ЛЕКАРУ!

ШТА ЈЕ
ТО?

БАНГ!

ОХ! ЈЕСТЕ ЛИ
ТО ВИ ПУ-
ЦАЛИ?

НЕ МИЧИТЕ СЕ,
РАНА ЈЕ ОЗБИЉНА!
СЛУЧАЈНО СТЕ
ОКИНУЛИ?

НЕ... НЕ...
ХТЕО САМ,
АЛИ НИЈЕ
УСПЕЛО...

ОПЕТ САМ БИО КУКА-
ВИЦА... ЖАО МИ ЈЕ
ШТО САМ ВАС УГЛЕО
У ЦЕЛУ СТВАР, МА-
ДИГУ...

МОГУ
ЛИ
НЕ-
ШТО
УИ-
НИТИ
ЗА
ВАС?

НЕ... НИСАМ ТЕК
ТАКО ОДЛУЧИО
ДА УМРЕМ...

... НА
ПРАВИО
САМ МНОГО
ГЛУПОСТИ
У ЖИВО-
ТУ, А
НАЈВЕ-
ЋА ЈЕ
ШТО САМ
ЛУДО ЗА-
ЉУБЉЕН
У СВОЈУ
ЖЕНУ...
ЗБОГ
ТОГА САМ
УЧИНИО
МНО-
ГЕ НЕ-
ЧАСНЕ
СТВА-
РИ...

ЧАК САМ
ИЗДАО СВО-
ЈУ ЗЕМЉУ
И ПОРОДИЧ-
НО ИМЕ...

ЗАШТО МИ
СВЕ ТО ПРИ-
ЧАТЕ?

ПЛАНА НЕМАМ... МОЖДА ЗА-
ТО ШТО ЋУ УМРЕТИ, А МОЖ-
ДА ДА БИХ СЕ ИСКУ-
ПИО...

ДА СЕ ИСКУ-
ПИТЕ?
КАКО?

МОЈА ЖЕНА РОБЕНА ЈЕ НЕ-
МАЧКИ ШПИЈУН! ВЕОМА ЈЕ
ЛЕПА, АЛИ ОПАСНА... ОБАВЕСТИ-
ТЕ АРМИЈУ ДА РЕ-
НЕМЦИ НАПАСТИ САВЕЗ-
НИЧКИ ВРХОВНИ ШТАБ
У ЗАМКУ КРАЉА АРТУ-
РА, ТАЈТЕЈЦЕЛУ... ТАМО
ЧЕКА ЈЕДАН РЕ-
МОРКЕР... А ОВАЈ
ДИВНИ ГЛАСНИК
ЧЕКА МЕНЕ...

ВИ БУНЦАТЕ! КОГА ДА ОБА-
ВЕСТИМ?!

НЕ БУНЦАМ!
ПОЖУРИТЕ ДОК
НЕ БУДЕ ПРЕКАС-
НО!

ИПАК, ОСТАНИТЕ ЈОШ
КОЈИ ТРЕНУТАК...

МАЈОРЕ...

СТОЈ, МОРНАРУ!

МАЈОР ЈЕ МРТАВ...
МОРАШ ПОГИ С
НАМА!

ТРЕНУТАК...
КО ЈЕ ТАЈ
МАЈОР?

ВОРТИГЕРН,
ВЕЛШАНИН
ИЗ ТАЈН-
ТЕЈЦЕЛА!

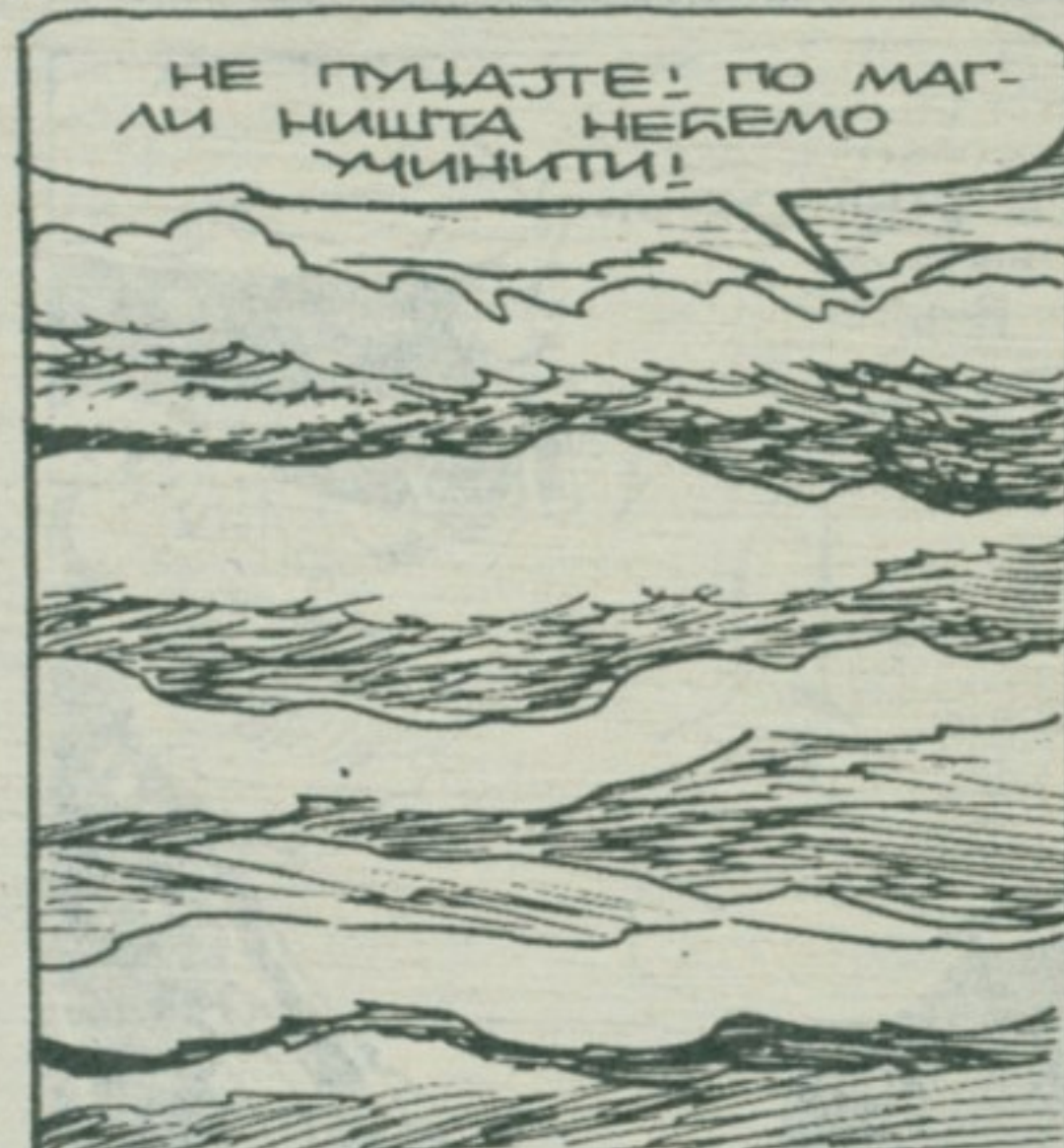
УПЛЕТЕН СИ
У ГАДНУ СТВАР
МОРАРУ! МОРА-
БЕШ У КОМАН-
ДУ!

НЕМАМ ЈА С
ТИМ НИШТА!

ПРОКЛЕТА
МАГЛА...
НИШТА
СЕ НЕ
ВИДИ...

НЕ ПУЦАЈТЕ! ПО МАГ-
ЛИ НИШТА НЕЋЕМО
УЧИНИТИ!

БАШ СЕ НИШТА
НЕ ВИДИ...

МАЛО
СТРПЉЕ-
ЊА!
МАГЛА ЋЕ
СЕ УБРЗО
ДИГИ!

ПОМИЉЕ ВЕР ДА
СЕ РАЗАЗНАЈЕ
ЗАМАК, ХЕНГЕСТЕ!
НЕЋЕ НАС
ПРИМЕТИТИ...

ЕНО РОВЕНИНОГ
СИГНАЛА...
ЧЕКА НАС НА
СТЕНИ!

ОНА ЈЕ ЗАИСТА
НАШ НАЈБОЉИ
АГЕНТ У ЕНГЕС-
КОЈ!

ПИТАМ СЕ ДА ЛИ
СУ ЕНГЛЕЗИ
ИКАД ПОСУМ-
ИЈАЛИ ДА
ДА ЈЕ ЗА
СМРТ ФЕЛД-
МАРШАЛА
ПРОШЛЕ ГО-
ДИНЕ КРИВА
ЈЕДНА ЖЕНА?

У НАШУ
СЕСТРУ РО-
ВЕНУ СИГУР-
НО НИСУ МОГ-
ЛИ ПОСУМЊА-
ТИ ЈЕР ЈЕ
УДАТА ЗА
ПЛЕМИРА,
ЧЛАНА ПАР-
ЛАМЕНТА...

САМО МИ СЕ ЧИНИ ДА
НАШ ЗЕТ НЕ УЖИВА
СИМПАТИЈЕ КОД СВОЈИХ!
НЕБЕ НАМ ЈОШ ДУГО
СЛУЖИТИ!

СПРЕМИТЕ
ЧАМАЦ,
ПОРУЧНИКЕ,
И ОСТАНИТЕ
СКРИВЕ-
НИ ИЗД
ОВОГ
ФЈОРДА!

РОВЕНА!

ХЕНГЕСТЕ!
ХОРСЕ...
БРАДО!

СЕСТРИЦЕ...
ИМАМ УТИСАК
ДА СЕ **ВЕКОВИ-**
МА НИСМО
ВИДЕЛИ!

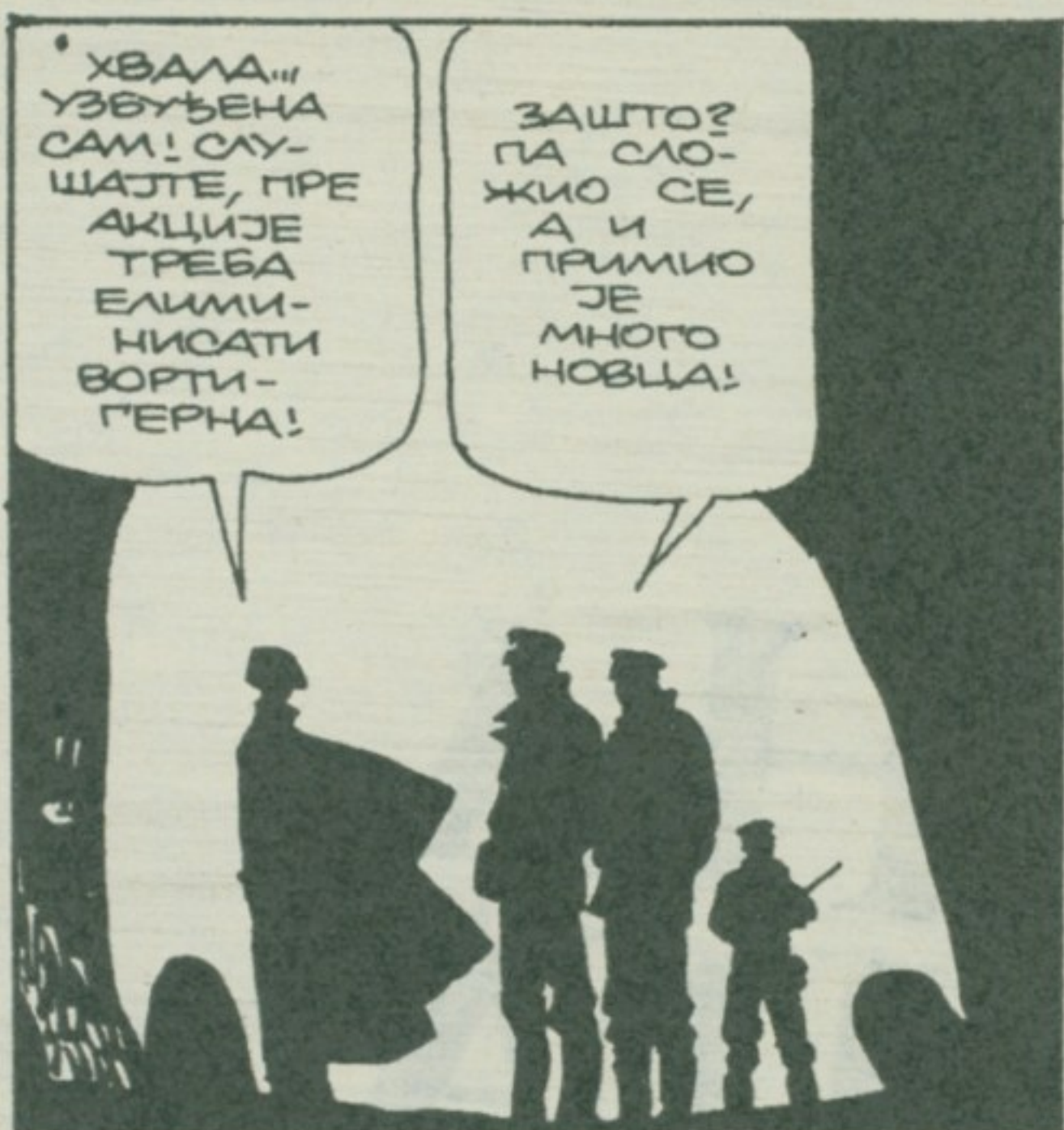
ЈА ИСТО!
КАКО СУ
МАМА
И ТАТА?

МАМА КАО
УВЕК - ГАЈИ МУШ-
КАТЛЕ, А ТАТА
ЧИТА СВОГ
ШИЛЕРА!

ИМАМО НЕШТО
ЗА ТЕБЕ, РОВЕНА!
КАЈЗЕР
ТИ ЈЕ ДОДЕ-
ЛИО ГВОЗДЕ-
НИ КРСТ ЗА
ТВОЈЕ УСЛУГЕ!
ДОБИ!

ХВАЛА!!!
УЗБУЂЕНА
САМ! СЛУ-
ШАЈТЕ, ПРЕ
АКЦИЈЕ
ТРЕБА
ЕЛИМИ-
НИСАТИ
ВОРТИ-
ГЕРНА!

ЗАШТО?
ГА СЛО-
ЖИО СЕ,
А И
ПРИМИО
ЈЕ
МНОГО
НОВЦА!

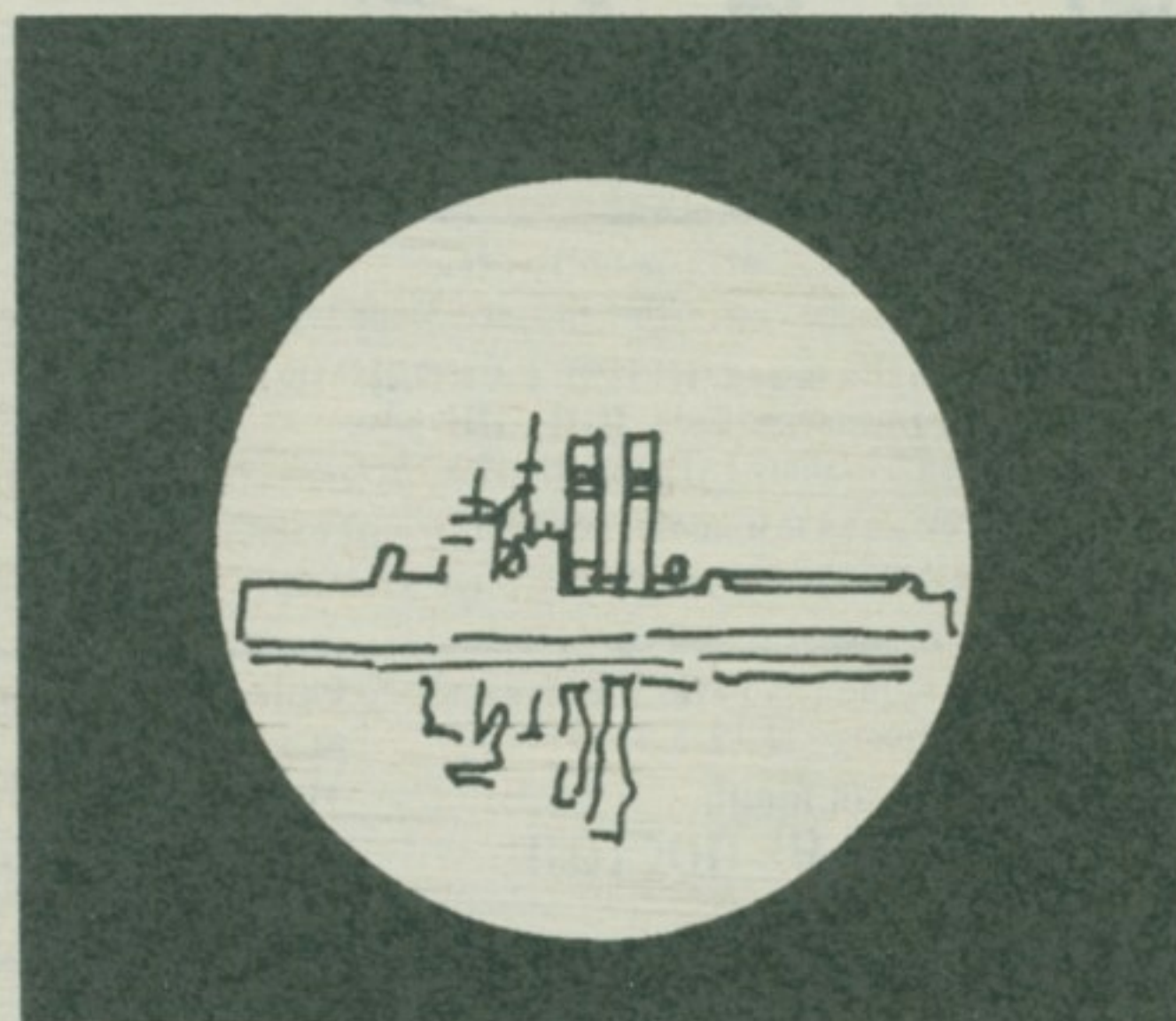

ОПИЈА СЕ,
ГОВОРИ
ПРЕМНОГО...
ПОСТАО
ЈЕ
ОПАСАН!

ЕНО ВАШЕГ
ЦИЛА! ОНО
ЈЕ КОРВЕТА
САВЕЗНИЧКОГ
ВРХОВНОГ
ШТАБА... ВЕЧЕРАС
ЈЕ ВЕЛИКА
СЕДНИЦА...

СЈАЈНО,
СЕСТРО!

ОДЛИЧНО СИ ОБАВИЛА
ПОСАО, РОБЕНА!

БИЛА ЈЕ ЗЛОДНА
ПРИЛИКА... МИНИ-
СТАР ОДБРАНЕ
ПРИХВАТИО ЈЕ
ВОРТИГЕРНОВ
САВЕТ...

САД ИДИТЕ, ВРЕМЕ ЈЕ... А
ЈА БУ У ИРСКУ,
КАД УКЛО-
НИМ
ВОРТИ-
ГЕРНА!

ШТА ЈЕ
ТО?

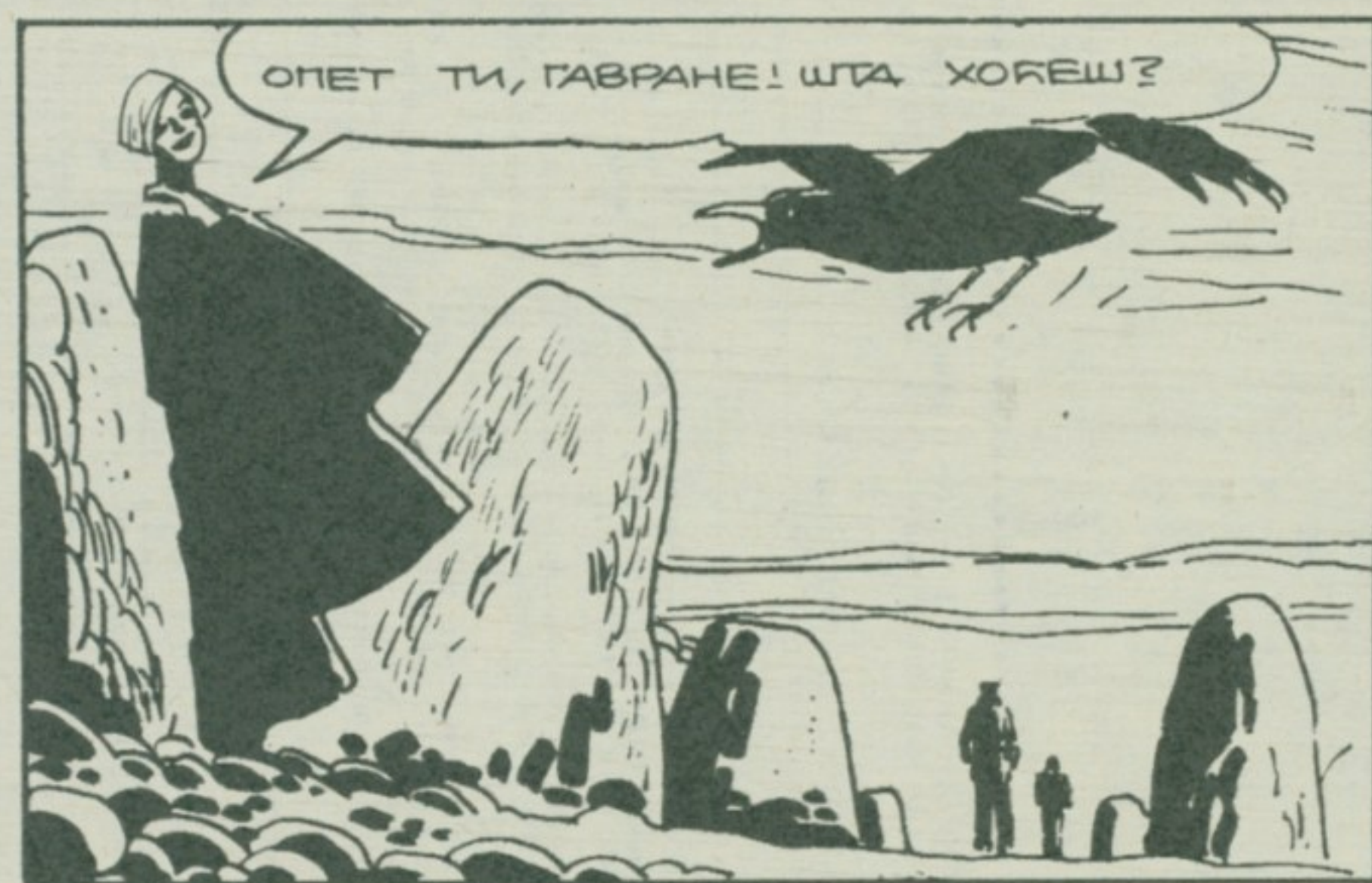

САМО ОБИЧАЈ
ГАВРАН!

ДО ВИЂЕ-
ЊА,
СЕСТРИ-
ЦЕ!

СРЕЃАН ЛОВ,
БРАГО!

ОПЕТ ТИ, ГАВРАНЕ! ШТА ХОРЕШ?

ТО САМ ГА И ЈА
ЈУТРОС ПИТАО!

ОХ!

КРАЈ У
НАУРЕМ
БРОЈУ

омогућује да се
НАЈЧУВЕНИЈА ИМЕНА НАШЕ
И СВЕТСКЕ ЛИТЕРАТУРЕ
нађу у комплекту од 50 јевтиних књига

5 нобеловаца са 7 књига
6 добитника НИН-ове награде са 9 књига
Цена комплекта од 50 књига: 16.010 динара
(10 рата по 1.601 динара)
поузећем 12.808 динара

Проверите наше тврдње,
погледајте списак!

БИГЗ-ова ЦЕПНА КЊИГА

Месецима су на листама бестселера
три књиге нове серије библиотеке Меридајани

1. Варлам Шаламов: ПРИЧЕ СА КОЛИМЕ 1.900
2. Чарлс Буковски: БЛУДНИ СИН, роман 1.900
3. Чеслав Милош: ЗАРОБЉЕНИ УМ 1.900

Књиге су у тврдом повезу, са заштитним омотом, штампане латиницом.

Један од најбољих ратних романа
(одбрана Београда 1915. године)
Живојин Павловић
ОНИ ВИШЕ НЕ ПОСТОЈЕ
Цена 1.300 дин.

Роман о догађајима
из 1968. године
Милисав Савић
ТОПОЛА НА ТЕРАСИ
Цена 1.750 дин.

20% ПОПУСТА

при плаћању одједном, ако је вредност поруџбине 2.000 дин или више

1. Маргарет Јурсенар: ОСМЕХ КРАЉЕВИЋА МАРКА, приповетке	70	26. Матија Бећковић: О МЕЂУВРЕМЕНУ, сатирични записи	300
2. Младен Марков: КРЧМА НА ПЛОВНОМ ПУТУ, приповетке	70	27. Данило Киш: ГРОБНИЦА ЗА БОРИСА ДАВИДОВИЧА, приповетке	300
3. Иво Андрић: О ВУКУ КАРАЦИЋУ, огледи	80	28. Бранимир Шћепановић: УСТА ПУНА ЗЕМЉЕ, роман	300
4. Булат Окуцава: ГУТЉАЈ СЛОБОДЕ, роман	100	29. Рабиндранат Тагоре: ГРАДИНАР, песме	300
5. Греам Грин: ДОКТОР ФИШЕР ОД ЖЕНЕРЕ, роман	100	30. Жак Превер: НЕКЕ СТВАРИ И ОСТАЛО, песме	300
6. Жан-Дидије Волфром: ДИЈАНА ЛАНСТЕР, роман	100	31. Брана Црнчевић: СИБИРИ, СИБИРИ, песме	350
7. Божин Павловски: ХОТЕЛ ДУВА, роман	100	32. Радован Благојевић: СРБИЈА НА КОСМАЈУ, роман	350
8. Антонис Сачаракис: ГРЕШКА, роман	150	33. Мирослав Тодоровић: КОПКАРЕВА ЖЕНА, записи из суда	350
9. Роже Вадим: МЕМОАРИ БАВОЛА, сећања режисера	150	34. Владан Томић: ИЗА РЕШЕТАКА, извештај из затвора	350
10. Антоније Исаковић: БЕРЛИН КАПУТТ, ПРИПОВЕТКЕ	150	35. Душан Ковачевић: БАЛКАНСКИ ШПИЈУН и друге драме	350
11. Ђузепе Унгарети: ОСЕЋАЊЕ ВРЕМЕНА, песме	160	36. Меша Селимовић: ЗА И ПРОТИВ ВУКА, ОГЛЕД	400
12. Х. М. Енлесбергер: ПРОПАСТ ТИТАНИКА, poema	200	37. Г. Г. Маркес: СТО ГОДИНА САМОЋЕ, роман	400
13. Милован Данојлић: КАКО ЈЕ ДОБРИСЛАВ ПРОТРЧАО КРОЗ ЈУГОСЛАВИЈУ, повест	200	38. Десанка Максимовић: ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ	400
14. Богдан Чиплић: ПОРОДИЧНЕ ТАЈНЕ, роман	200	39. Хенри Милер: РАКОВА ОБРАТНИЦА, роман	400
15. Светозар Влајковић: ВЕЧЕРЊИ ТРКАЧИ, роман	280	40. Живојин Павловић: ЗАДАХ ТЕЛА, роман	400
16. Херман Хесе: СТЕПСКИ ВУК, роман	300	41. Јанко Веселиновић: ХАЈДУК СТАНКО, роман	400
17. Херман Хесе: СИДАРТА, роман	300	42. Меша Селимовић: ОСТРВО, роман	400
18. Херман Хесе: ДЕМИЈАН, роман	300	43. Миодраг Булатовић: GULLO GULLO, роман	450
19. Иван Ивановић: ЦРВЕНИ КРАЉ, роман	300	44. Иво Андрић: НА ДРИНИ ЋУПРИЈА, роман	500
20. Милош Црњански: ДНЕВНИК О ЧАРНОЈЕВИЋУ, роман	300	45. Меша Селимовић: СЈЕЋАЊА, мемоарска проза	500
21. Ф. М. Достојевски: ЗАПИСИ ИЗ ПОДЗЕМЉА, роман	300	46. Меша Селимовић: ДЕРВИШ И СМРТ, роман	500
22. Предраг Матвејевић: ЈУГОСЛАВЕНСТВО ДАНАС	300	47. Јован Радловић: ГОЛУБЉАЧА, приповетке, драма	550
23. Душан Радовић: БЕОГРАДЕ, ДОБРО ЈУТРО, I	300	48. Ерика Јонг: СТРАХ ОД ЛЕТЕЊА, роман	550
24. Душан Радовић: БЕОГРАДЕ, ДОБРО ЈУТРО, II	300	49. Еуђенио Монтале: СИПИНЕ КОСТИ, песме	600
25. Душан Радовић: БЕОГРАДЕ, ДОБРО ЈУТРО, III	300	50. Маршал Васиљевски: МОЈЕ ЖИВОТНО ДЕЛО, мемоари	600

БЕОГРАДСКИ ИЗДАВАЧКО-ГРАФИЧКИ ЗАВОД, ООУР ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ
11001 Београд, Булевар војводе Мишића 17/VI, поштански факс 340, телефон 653-763

Поручите
КОМПЛЕТ ОД 50 ЈЕВТИНИХ КЊИГА, цена 16.185 динара,
поједине књиге из комплекта

Непогрешно препитати 523	
(Место и датум)	(навести бројеве књига)
(навести бројеве)	(навести бројеве)
Износ вредности укупне поруџбине од _____ динара платићу:	
а) одједном поузећем (плаћање поштару приликом пријема књига) са 20% попустом ако је вредност поруџбине 2.000 динара или више:	
б) у _____ месечних рата (највише 10 рата, најмањи износ рате 1.000 динара), уз одговарајућу камату, при чему ћу прву рату платити поштару приликом пријема књига, а остале рате са уплатницама које ћу добити од БИГЗ-а, до коначне исплате.	
Књиге се испоручују по пријему поруџбине. У случају спора надлежан је одговарајући суд у Београду.	
(Презиме, име оца и име)	(Телефон у стану)
(Занимање)	(Телефон на радном месту)
(Адреса стана: број поште, место, улица и број)	
(Организација у којој је поручилац запослен и њена адреса)	
Овера о запошљавању, пензионери прилажу претпоследњи чек пензије (обавезно само при плаћању у ратама)	
ПОРУЧУЈИТЕ ИСПОД 1.000 ДИНАРА И НЕОВЕРЕНЕ ПОРУЧБИНЕ (при плаћању у ратама) НЕ ПРИМАМО!	

ΔΕΛΤΑ y 18. ΒΕΚΟΥ

Кејт
Фишер
пред
крај
живота

МОЈА ДРАГА НОСАТА КЕЈТ

ПРЕ НЕШТО ВИШЕ ОД СТО ГОДИНА, 1885, У САНАТОРИЈУМУ ЗА ТУБЕРКУЛОЗНЕ У ГЛЕНВУД СПРИНГСУ, У КОЛОРАДУ, УМРО ЈЕ ЏОН ХЕНРИ ХОЛИДЕЈ, ДИПЛОМИРАНИ ЗУБАР БАЛТИМОРСКОГ КОЛЕЏА. – БИО ЈЕ МНОГО ПОЗНАТИЈИ КАО ЛЕГЕНДАРНИ РЕВОЛВЕРАШ И ЉУБИТЕЉ ПОКЕРА, КОГА СУ КРАТКО ЗВАЛИ ДОК (ДОКТОР).

Тренутак пре него што ће издахнути од тада неизлечиве болести, Док Холидеј затражио је последњу чашу вискија. Испунили су му жељу. Онда је с муком подигао главу са јастука и погледао у своје суве, пожутеле ноге које су вириле испод покривача. И промрмљао:

– Нека ме ђаво носи!

Јунак чувеног обрачуна код О. К. корала, и многих других, увек се клео да ће „умрети у чизмама“, то јест – по схватању западњака – као прави мушкарац, у оружаном сукобу. А ето, умро је бос...

За њим је без суза жалио Вајат Ерп, његов најближи пријатељ, који га је, кад је болест већ опустошила некад чврсто и витко тридесетпетогодишњег Холидеја једва наговорио да се скраси у гленвудском санаторијуму.

Плакала је само Кети Фишер, звана Носата Кејт, једина жена за коју се поуздано зна да је истински волела убиственог зубара и да јој он дуго није узвраћао из страха да ће јој пренети сушицу. Наравно, тиме је њихова романса била још тужнија, што је лепо осетио и обрадио славни режисер вестерна Џон Форд у чувеном филму „Моја драга Клементина“.

Носата Кејт је упознала Дока Холидеја десетак година раније, кад је у Даласу, Тексас, још држао малу зубарску ординацију над којом је висила табла: „Џ. Х. Холидеј, дентист“. Али, Холидеј је више од зубарства волео покер, па је на неодложне интервенције одлазио тешка срца непосредно из зеленог коцкарског стола. Имао је тада двадесет пет година и није му требало више од делића секунде да уочи заносни стас риђокосе девојке која је ту, у најпознатијој далаској играчници, сузних очију молила за спас. Доктор се извинио партнерима, одложио карте, купио гомилицу долара и полазећи с пацијенткињом рекао:

– Центлмени, враћам се за десетак минута...

Оличење женског савршенства

Обећања је увек испуњавао. Осим овог пута, јер је пацијенткиња Кети Фишер била посебан случај. По Доковом мишљењу, осим зуба који јој је брзо и лако извадио, она је била оличење женског савршенства. Како је уместо анестезије

употребљавао посебно прибављен цин, дами је требало извесно време да се прибере не само од оштрог бола приликом вађења, него и од те „медицине“. Кад је постала сасвим способна да расуђује, видела је да јој млади „док“ указује далеко већу пажњу него што га на то обавезује Хипократова заклетва. Иако из добре и средње имућне трговачке породице, лепо васпитана, зачудила се самој себи што нема воље да једноставно плати услугу и оде. Елегантно одевени Холидеј имао је косу боје старог злата, пепељасте неговане бркове и плаве очи испуњене чудним сјајем...

Но, њихова љубав ускоро је доживела први ударац. Састајали су се кришом, а у међувремену Док Холидеј је и даље проводио време између ординације и коцкарнице. Једног дана, док је играо са богатим ранчерима, један од њих оптужио га је да је варалица и да „пакује“ карте. Поносном јужњаку – а Холидеј је био син палог официра Конфедерације – то није могло да се каже без последица. Пошто је ранчер и после озбиљне опомене остао при својој увредљивој оптужби, Холидеј је из џепа извукао

мали елегантни „дерингер“ и на месту га убио.

Ординација је тако заувек затворена, а пошто је покојник имао моћне пријатеље, Холидеј је још исте ноћи нестао из Даласа остављајући, вероватно заувек, чак и своју вољену Кети. У ствари, он се и у Даласу чувао изненађења било осветника, било људи од закона, јер је непосредно после победе Севера над Конфедерацијом убио двојицу и ранио још двојицу ослобођених Црнаца са некадашњег имања свог оца. Дојахао је и задржао се у Џексбороу, поред Форт Ричардсона, где је после неколико месеци, опет у свађи за зеленим столом, убио једног војника.

Откуд ти овде?

Да би се спасао од потере, јахао је осамсто миља док није стигао у Денвер. Ту је опет глумио отменог беспосличара док није налетео на извесног Бада Рајана који је такође мислио да за превелику срећу у покеру може олако да оптужије партнера у црном модерном оделу Бад Рајан је преживео, али је касније показивао дуг ожиљак на образу од Холидејевог „бови“ ножа...

Наиме, осећајући већ да је кренуо путем чији је крај неизвестан, Холидеј је сада носио никловани револвер са шест метака, двоцевку и блистави „бовијевац“ скривен под белом кошуљом на плећима и привезан пантљиком око врата. Једноставно, решио је да никад више не остане голорук ако већ мора да „умре у чизмама“. У почетку није обраћао пажњу на упорне нападе кашља који га је све чешће мучио. У Форт Грифину сазнао је шта га је снашло. У белој марамици, којом је пригушивао кашаљ, једног јутра открио је трагове крви...

Притиснут црним мислима дао је срцу одушка тако што је написао писамце Кети Фишер, али болест није помињао. Кад га је предао, обузело га је кајање: што да узнемирава јадну девојку кад му је ионако остало мало од живота! Две недеље касније Кети га је нашла у једном салуну, за коцкарским столом, и обиснула му се око врата не базирајући се на забезекуте Докове партнере. И он је био изненађен, али је остао хладан:

— Откуд ти овде? — процедио је ослобађајући се њеног загрљаја.

— Напустила сам све и више ме ништа од тебе неће раставити! — одговорила је она.

Док Холидеј љутито је устао и бацио карте на сто, а онда грубо ухватио Кети и извео је из салуна. Изнајмио јој је најбољу хотелску собу и готово до зоре, претварајући се да је охладнео према њој, причао о некаквим неодложним пословима. Кети је плакала и није му веровала чак ни да га је ангажовао већ чувени Вајат Ерп, позван да буде шериф у Доу Ситију, у којем ће он, Док Холидеј, бити помоћник.

Ујутро је, више силом него милост, укрцао уплакану Кети у дилижансу која је требало да је врати у Далас. Платио јој је карту и дао богат бакшиш наоружаном пратиоцу кочије да јој се уз пут нађе.

Чим је дилижанса замахла из главне улице, измирио је своје хотелске рачуне и кренуо у Доу Сити, где је заиста требало да сачека свог новостеченог пријатеља Вајата Ерпа.

Каква шала, мистер?

У хотелу у којем је одсео дан-два касније појавила се старица у црним забрањена марамама тако да јој се лице готово и није видело. На пулт хотелског портира ставила је бакшиш од десет долара и овај се више није оптерећивао никаквим другим мислима осим да јој испуни сваку жељу. Дао јој је другу, најбољу собу, врата до врата са дентистом, озбиљним, очигледно финим господином.

Холидеј, који се у ходнику замало сударио са старицом, није приметио да га она крадом прати у поподневним шетњама Доу Ситијем. Уосталом, он је био обузет осматрањем салуна у којима се коцкало шаролико друштво. У „Дугој грани“, држао ју је Чак Бисон, пажњу му је привукла група типова међу којима је свима у очи падао дебелим са уфачлованом руком од рамена до шакве. Изгледало је као да је сломљена. Упркос томе, дебелим се коцкао држећи карте врховима прстију баш те сломљене руке, али му то није сметало да здравом руком с времена на време згрће по-

велике гомиле новца. У игри је увек био један, очигледно његов, пајташ а остали су се смењивали, ко пре, ко касније, зависно од новца који су имали при себи.

колико стотина долара. На то се сви уозбиљилише.

Игра је почела. На сваки Холидејев реланс, дебелим је удвостручавао и готово увек, на крају, имао

Холидеј, пошто је неко време ћутке кибицовао, приђе им и упита да ли га примају у игру.

— Свако је добродошао ако има бар сто долара — весело одговори дебелим намигујући друштву.

Док Холидеј скиде свој полуцилиндар, седе и у преврнут шешир испред себе убаци свежањ од не-

најјачу комбинацију. Око стола и међу играчима завладао је тајац, а пред дебелимком се стално повећавала гомила новчаница.

— Е, па сад је доста! — рече Док Холидеј у тренутку и целу гомилу премести испред себе. Сви играчи погледаше га разрогачених очију.

— Каква је то шала, мистер? — строго је упитао дебелим.

— Та шала се зове „холдер“!

И пре него што је пребледели срећник успео ма шта да каже, Холидеј га је зграбио за сломљену руку и повукао завој. Нагло оголела рука, на којој се нису примећивале никакве повреде, имала је на подлактици причвршћену нараву звану „холдер“ која је коцкарима служила да у одсудном тренутку убаце у своју шаку резервну карту, а сувишне повуку.

Дебелим је скочио од стола, његов пријатељ потегао револвер. Није га извукао ни до пола, а Док Холидеј му је већ испалио у груди оба метка из свог „дерингера“. У салуну русвај.

Из гомиле кибицера двојица снажних каубоја бацила су се Доку на леђа и оборила га на под чврсто му држећи руке.

— Држите убицу! — повикао је неко и на Дока се баци још неколико гостију. Следећег тренутка био је везан. Сад се умешао Чак Бисон и предложио да заробљеника привремено затворе, јер ускоро ионако стиже нови шериф који ће га извести пред суд. Неки су се успротивили. Доста је већ нереда и убистава у Доу Ситију, убици треба сами да пресуде по кратком поступку. Бисон је отрчао иза шанка и извукао двоцевку:

— Биће онако како ја кажем!

Људи, горимо!

Тако је Док Холидеј затворен у „офис“ у коме је донедавно боравао први, сувише пргави шериф у Доу, Џек Брицес. Холидеј је смештен иза решетака а Чак Бисон и још тројица добровољаца остали су ту ноћ на стражи у другом делу просторије. Нешто пре сванућа затвореник је почео да кашље, а онда и добровољни стражари. Споља је долазио загушљив мирис.

Бисон је отворио врата и изашао на улицу, а онда крикнуо:

— Људи, па ми горимо! Ватра!

Заиста, пламен је лизао залеђину и бочне стране затвора око којег је неко набацао доста сламе и полио је петролејом. Добровољци су потрчали у град. Пуцали су и призивали становнике на узбуну остављајући врата затвора широм отворена.

Тада је из мрака дојახала прилика водећи другог коња. Пред улазом је сјахала, утрчала у „офис“ и одмах са стола дограбила кључеве којим се закључавала решетка.

Холидеј је запрепашћен, у тој сподоби препознао старицу из хотела. Кад је откључала гвоздена врата, смакла је мараму са главе.

— Кети! — узвикнуо је Док.

— Да, ја сам... Али, сад бежимо!

Неколико дана касније, кад је Вајат Ерп већ преузео дужност, Док Холидеј се мирно вратио у Доу са Кети Фишер. У међувремену, нови шериф је установио да убијеног траже у Оклахоми због неколико убистава и пљачки у којима је учествовао и његов дебели пријатељ са „сломљеном“ руком.

Грађани Доу сад су с поштовањем гледали Дока Холидеја, али су у његовој вољеној Кети налазили много мање шарма. Дали су јој надимак „Биг Ноус“ — Носата. Народно је заиста тешко угодити.

Д. Брандон

Илустровао Бран Јовановић

Коцка је порок која је кроз историју у своје канџе шчепала многе људе. Чак и највећи умови нису били имуни од шпила карата, точка рулета, коцкица за барбут или садашњих већ супераутоматизованих машина на којима се коцка уз компјутерске комбинације.

Ово је прича о томе како се наш најблиставији научник Никола Тесла зарадио па и излечио од игара на срећу. О Тесли се много зна, много је написано, цела чета биографа исписала је књиге о његовом научном делу али и обичном, свакодневном животу. Писци фељтона, биографи, новинари и књижевници нису заборавили Тесли грехе ни из ране младости. Американац Џон О'Нил је у својој књизи „Ненадмашни геније – живот и рад Николе Тесле“ дословце написао:

„Док је био у Грацу, на студијама, догодила се велика промена у начину Теслиног живота. Прве године он се понашао као интелектуални несит, а у другој је, да свари духовну храну, дозволио себи више разоноде. У то време Тесла је заволео – карте!“

О'Нил је написао да је Тесла картао у новац. Међутим, то није све. Права прича о Теслиним коцкарским авантурама гласи овако...

Погрешили сте, господине!

Изванредан математичар, са непоновљивим памћењем и смислом за комбинаторику, Никола Тесла је и као млад студент био идеалан и успешан – картарош. Њему није требало нимало напрезања да зна напамет које карте у рукама приликом последњег делења имају његови противници. Карте

Тесла није играо, као ни већина студената у Грацу за кликере или пољупце, већ у форинте, аустроугарски новац. Међутим, Тесла је био необично праведан па је увек на крају партија ајнца, дарде, дурака, мунте, или белота... Све „зарађене“ новце враћао онима који су изгубили. Знао је добро колико се одричу његова мајка Ђука и отац Милутин у родном Смиљану да би њега школовали, а тако је било и са осталим његовим другарима са којима се забављао.

И та игра мачке и миша, коцка која то заправо није, увлачила се под кожу младог генија. Ретко ко је побеђивао Теслу, и то само понеку партију, па и није било прилике да му колеге врате „милосрђе“ и поврате изгубљен новац.

У јесен 1878. године Тесла одлучује да пре преласка из Граца у Праг, где је требало да настави студирање, „сврати“ у родни Смиљан, да обиђе оца и мајку. Мајка му је у претходном писму јавила:

„... Оцу ти, Милутину, и хранитељу твој, није најбоље са здрављем. Грудоболан је и јако кашље. Бог само зна хоће ли предузети из ових јесењих магли до прољећа и његова сунца...“

Тесла је стигао возом до Загреба и ту пресео у другу композицију путничког воза која је ишла за Гос-

пић. Воз је подоста каснио и стигао пред поноћ у Госпић. Напољу је лила ужасна киша. Личка брда су се смркла, облаци надвили и просипали онај досадни, монотони дажд који је обилан и као да никада неће престати. Било је само питање дана, ако не и сата, када ће од кише настати снег. Мало је људи изашло из воза у Госпићу, а од оних који су, као и студент из Граца, стигли на одређиште никог није било из Смиљана. Фијакера није било. Шта ће, где ће? Никола сврати у железничку биртију.

Унутра затече неколико људи. Само једно мало друштво у ћошку било је заокупљено играњем карата. „Љуштили“ су ајнц. Никола од бирташа наручи ракију, да се мало угреје, и привуче столицу картарошима.

Баш као у песми Ђоке Балашевића, стално друштво коцкара сачињавали су месни апотекар, општински нотар, управник поште и један професионални коцкар, тачније про-

бисвет. Никола је дуго гледао и ћутао. Банкар (онај који дели карте) у партији ајнца био је (а ко би други него професионални коцкар) а за велику суму лицитирао је апотекар. Већ је у руци имао десетку пик, краља херц и два пуба: каро и треф... гомила новца је била испред, а апотекар је у руци држао укупно – 18! Како је циљ у ајнцу да се скупи 21 или збир који је најближи тој цифри, али никако не сме да се сабере 22, апотекар је размишљао да ли да „купи“ још једну карту или каже: доста! Апотекар је био алав на добитак и рекао је: још једну! Био је то краљ, дакле, број 4, што значи укупно 22 и то је била – тропа! И Никола не издржа:

– Погрешили сте, господине! – сасвим је мирно рекао Тесла. – У целом шпиљу више није било ни

једне даме или пуба. Није било шанси да добијете ову партију...

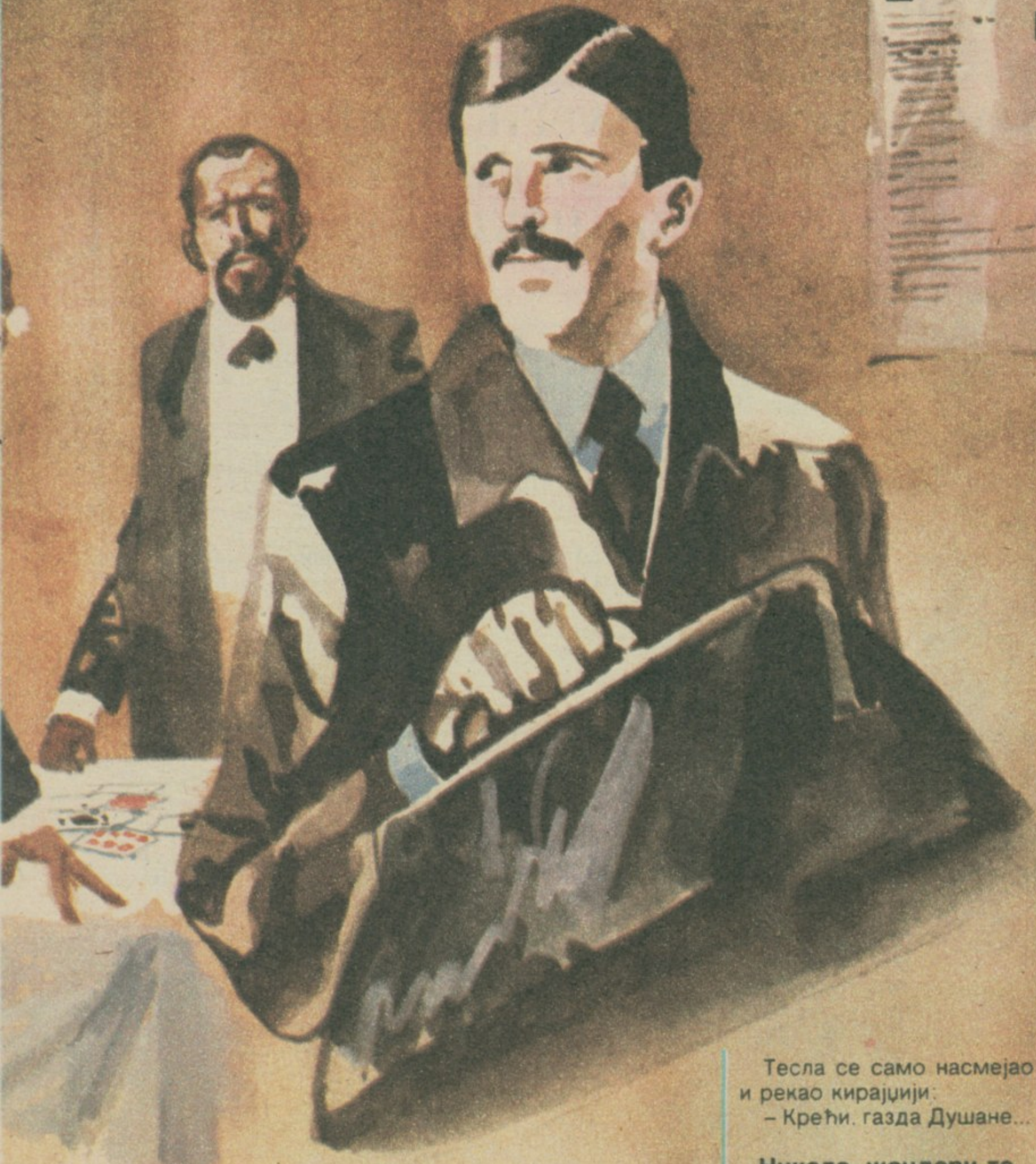
– Нека кибец држи губец – одбруси апотекар једном загребачком узречицом (онај који кибицује нека ћути, не отвара губицу) – а осим тога, просим лепо, ак' се так добро размете у ајнц, седните си место мене. Ја више немам пенез. Тапирали су ме, просим...

Тесла је погледао још једном око себе, па кад се уверио да нема никог ко би препознао Николу, сина

ДРЖИ ГУБЕЦ

КАО СТУДЕНТ ВЕЛИКИ НАУЧНИК ЈЕ БИО МАЈСТОР АЈНЦА, ДАРДЕ, ДУРАКА, МУНТЕ ИЛИ БЕЛОТА. ИГРАО ЈЕ, НАРАВНО, ЗА НОВАЦ, САМО ГА ЈЕ ПОСЛЕ ИГРЕ УВЕК ВРАЋАО ОНИМА КОЈИ БИ ИЗГУБИЛИ. СВЕ ДОК ЈЕДНОГ ДАНА...

Тесла се само насмејао и рекао кираџији:
— Крећи, газда Душане...

Никола, жандари те траже!

Изљубио се са мајком, обишао оца, извинио се умором од пута и отишао у своју собу да легне. Ко по ноћи лумпује тај по дану спава, тако каже народ, али добра мајка Ђука, није сумњала у сина, а о пороку какав је коцка није било ни речи. Заспао је брзо и лако, чим је видео кревет. Као да није прошао ни трен кад га пробуди дрмусање матере:

— Никола, Никола, буди се сине. Тражи те жандар... Јој, црној мени, шта си то сине починио, па те жандари траже...

Никола се брзо обуче, изађе у авлију под трем, поразговара пар речи са жандаром и врати се у кућу:

— Не бој се, мати — рече Никола мајци Ђуки — ево писмом ме зове господин нотар из Госпића да вече-

— Господо, то су ионако ваше паре. Поделите између себе, ко је колико изгубио! До скорог виђења...

Потом журно са торбом истрча из биртије за кираџијом. Коцкарско друштво је то одмах схватило за врхунску увреду! Плашили су се да не пукне брука по Госпићу како их је на картама ољуштио неки жутотљунац а онда им као деци вратио паре. Тобож, да их мајка не бије због губитка.

Једини се снашао коцкар. Похитао је за Теслом, стигао таман кад је ногу стављао на потегу од кираџијских кола, задржао га руком и просиктао:

— Слушај, колега, ово не може да заврши на овоме. Вечерас да се нађеш у биртији, на реванш партији, како знаш. Немој да те ја тражим по Смиљану...

проте Милутина из Смиљана, примаче столицу уз сто, маши се руком за џеп и рече:

— Ко дели?

И да се не прича даље: зора их је затекла, а пред Теслом је била гомила пара. Управник поште, нотар и коцкар тупо су зурили у тог студента из Граца. У биртију уђе неки кираџија да попије јутарњу ракију. Тесла га спази, замоли га за превоз до родне куће у Смиљану, овај пристаде. Тесла полазећи рече забезвекнутим картарошима:

рас дођем код њега. Позива ме на вечеру.

Мајка задовољно хукну, пао јој камен са срца. Униформисане људе никад није волела. Носе несрећу и жандари, и финанси, и општински писари, говорила је Ђука.

Пред вече болесни про-та Милутин позва сина, предаде му подебљу своту форинти коју је држао у марами под јастуком и рече му:

— Сине, ово ти је све за пола године. Више немамо. Чувај новце и не троши улудо...

Увече кад је пошао у Госпић на „вечеру код господина нотароша“, Никола Тесла је понео све паре. Вратио се без маријаша. У нотаревој кући исто коцкарско друштво је обележило карте, одредило Николи место испред огледала, које он није запазио и било је како би. Изгубио је школарину за шест месеци још пре поноћи! Наравно, нису му вратили новац.

Мајци, која га је будна чекала, одмах је све испричао, све признао, а она је јадна само ћутала, ставила дланове између ногу и тако се дуго, дуго љуљала на дрвеној столици. Само понекад је одхукнула... Посрамљен, Никола се повуче у своју собу. Опет заспа за трен.

Мати га и ујутру пробуди. Умотан у масан кираџијски

папир, држала је смотуљак форинти. Ђука спусти новац поред Николине руке и рече:

— Иди и ноћас у Госпић и задовољи се до краја. То је све што сам имала и ја, и Душанова Јула, моја пријатељица... Иди и задовољи се, ђаволе!

Ђука не чекајући да Никола одбије, изађе из собе.

Дуго је Тесла гледао у те паре умотане у масну хартију у којој је, можда још јутрос била сланина и проја, а можда и сир... На крају узео новац, смота га у џеп као кривац и измигољи се из куће. Једва је чекао да смркне.

И онда их је видео како улазе у станичну биртију, нотар, па управник поште и коцкар упоредо, а онда и апотекар. Никола уђе за њима.

— А, ево нашег младог пријатеља — дочека га коцкар. — Господин би можда заиграо ајнца? Може, ако има форинти...

— Прво ћемо у колонијал да купимо два шпила нових карата, рече Тесла суморно.

Купили су два нова шпила и играли су целе ноћи. Да ли Теслина генијалност, да ли срећа, да ли несрећа осталих, тек — Тесла је ујутро имао тачно онолико новаца колико му је отац наменио за шестомесечну школарину и оно што му је мајка позајмила од комшинице Јуле, жене кираџије Душана.

Када се вратио у родну кућу, спустио је смотуљак са форинтама у масној хартији, показао своту за школарину и кренуо да спава. Само је подигао своје црне продорне очи и уверљиво рекао:

— Мајко, никада више нећу играти карте!

И одржао је реч.

С. З.

ХИТ

„Еј Би си“ („ABC“) проведи пролеће у припремању материјала за нову плочу. Током маја ће бити на турнеји по Великој Британији, а нешто пре тога одржаће и серију концерата по САД.

Марк Алмонд (Marc Almond) ће током овог месеца снимити нови албум, који ће се појавити у априлу. Плоча ће се, према садашњим најавама прилично разликовати од његовог претходног албума „Приче о Џонију“ („Stori-

ПОСЛАЛИ СТЕ НАМ ИЗУЗЕТНО МНОГО ПИСАМА У КОЈИМА СТЕ СЕ РАСПИТИВАЛИ О ТОМЕ ШТА ЋЕ ВАШИ ЛЈУБИМЦИ РАДИТИ ТОКОМ ОВЕ ГОДИНЕ. ОБЈАВЉУЈЕМО ПОДАТКЕ ЗА СВЕ ОНЕ КОЈИ СУ СЕ ДО САДА ИЗЈАСНИЛИ. ИЗНЕНАЂЕЊА СВИХ ВРСТА НИСУ НЕМОГУЋА И ТРЕБА ИХ ОЧЕКИВАТИ, БАР ОД НЕКИХ...

ОВЕ ГОДИНЕ ЋЕ...

Кејт Буш (Kate Bush)

es Of Johnny“). Ове године неће ићи на турнеје, већ ће се ограничити на повремени концерте.

„Биг Аудио Дајнамајт“ („Big Audio Dynamite“), група некадашњег гитаристе групе „Клеш“, Мика Џоунса такође неће ићи на турнеје, већ ће се задржати на појединачним наступима. Свој други албум објавиће средином

године.

„Бронски Бит“ („Bronski Beat“) ће свој први албум са новим певачем Џоном Фостером објавити у мају или јуну. За сада нису најавили никакве концерте.

Кејт Буш (Kate Bush) планира да почне да припрема нови албум, међутим, није сигурно да ће се плоча и појавити ове године.

„Д Клеш“ („The Clash“) су пред сам крај прошле године остали без три члана, тако да је потпуно неизвесно да ли ће и шта радити током ове године.

„Лојд Кол Енд Д Комоушнс“ („Lloyd Cole And The Commotions“) припремају трећи албум који ће изаћи на јесен, а концертну активност за ову годину усмеравају према САД.

Фил Коллинс (Phil Collins) ће ове године запоставити соло каријеру, пошто снима албум са својом групом „Џенезис“ („Genesis“) а уговорена је и светска турнеја групе. Одавно је најављено да ће Фил снимити једну песму са Хауардом Џоунсом, али ће та сарадња, по свему судећи бити реализована тек наредне године.

„Д Калт“ („The Cult“) треба да објаве сингл ових дана, а албум спремају за јесен. Почетком године били су на турнеји по Америци, тако да ће до краја године свирати у Европи и Великој Британији.

„Депеш Моуд“ („Depeche Mode“) ће крајем овог месеца објавити нови албум и кренути на турнеју.

„Дед Ор Алајв“ („Dead Or Alive“) ће, највероватније, одржати турнеју. Албум се може очекивати, али је за сада неизвесно када ће се појавити.

„Дуран Дуран“ су напустили пројекте и почели да припремају плочу. Намеравају да одрже концерте, али где и када, за сада није познато.

„Јуриџмикс“ („Eurythmics“) ће овугодину провести наступајући по целом свету, а снимити ће још један албум. Током прошлог месеца у Великој Британији је почело приказивање филма „Револуција“ у ком игра Ени.

„Френки Гоуз Ту Холивуд“ („Frankie Goes To Hollywood“) најавили су излазак свог другог албума за неки од првих месеци ове године. До закључења овог броја једино се поуздано знало да ће продуцент плоче бити Тревор Хорн. Концерти су извесни, али се за сада не зна када ће бити одржани.

Хол и Оутс (Hall And Oates) ове године неће радити баш много заједно, као ранијих година, јер ће Дарил Хол снимити соло албум (на ком ће неке песме продуцирати Дејв Стјуарт из „Juritmiks“, а планира и самосталну турнеју. Џон Оутс ће се за то време бавити продуцентским пословима, а најавио је и неке филмске пројекте.

Били Ајдол (Billy Idol) треба да објави нови албум ових дана. Очекује се да ће наступити на неколико фестивала, на отвореном током лета, а у припреми је и краћа турнеја по Британији.

„Ајрон Мејден“ („Iron Maiden“) ће објавити нову студијски албум у првој половини године (што значи ускоро), а после тога ће одржати краћу турнеју по Великој Британији.

Елтон Џон (Elton John) се неће претерано наредити ове године. Осим европске и америчке

Саймон Лебон (Simo Le Bon)

турнеје, не планира никакве додатне активности, што значи да ове године неће бити плоче.

„Квин“ такође планирају серију концерата по САД, али ће за разлику од Елтона реализовати и албум.

Мадона (Madonna) такође спрема нову плочу, а планира и да се појави на неколико концерата у Великој Британији.

„Мариллион“ („Marillion“) ће снимити албум који се може очекивати крајем ове или почетком следеће године. Што се наступа тиче, са сигурношћу се може очекивати само наступ на једном од великих летњих фестивала на отвореном.

Алисон Моје (Alison Moyet) ће после дуже паузе објавити албум током пролећа, а турнеја је најављена за лето без додатних разјашњења.

„Нју Ордер“ („New Order“) су кратки и јасни. Објавиће албум у другој половини године.

Хол и Оутс (Hall and Oates)

„Оу Ем Ди“ („OMD“) ће поред албума објавити и сингл са песмом из филма „Лепо у розе“, а биће и концертно активни.

„Пет Шоп Бојс“ („Pet Shop Boys“) дуо који је био једно од пријатнијих изненађења с краја прошле године требало би да се докопа деби албума у априлу, а постоји могућност и да почну са концертима.

„Д Поугс“ („The Pogues“) ће, највероватније, ускоро, а најкасније до краја године, објавити нови сингл и ЛП плочу, а у другој половини године ће се позабавити и концерттирањем по Британији.

Принц (Prince) наставља рад на свом новом филму „Под тамно црвеним месецом“ („Under The Cherry Moon“). Других планова, по свему судећи, нема.

„Квин“ („Queen“) су за март најавили излазак новог албума на ком је музика рађена за филм „Highlander“. Сингл са истоименом нумером појавио се почетком фебруара. Осим овога може се, са великом извесношћу, током године, очекивати и други соло албум певача Фреддија Меркурија (Freddie Mercury), као и концерти по великој Британији током лета.

„Ролингстоунс“ („Rolling Stones“) ових дана објављују албум „Прљави посао“ („Dirty Work“). Иако није најављена, серија наступа по Европи може се очекивати током летњих месеци.

Шаде (Sade) има у плану наступе по свету и припрему материјала за трећи албум, за који није сигурно да ће се појавити пре '87. године.

Фергал Шарки (Fergal Sharkey) ће већи део године провести у САД, али нема намеру да занемари рад на свом следећем албуму који се може очекивати у другој половини године.

Фиш (Fish)

„Симпл Мајндс“ („Simple Minds“) ће у оквиру своје светске турнеје свирати и у Великој Британији, а плоче неће објављивати, како ствари сада стоје.

„Спандау Балет“ („Spandau Ballet“) су, иако врло комерцијална група, тренутно без диско куће, за којом интензивно трагају. Албум је у припреми и може се очекивати чим реше наведени проблем.

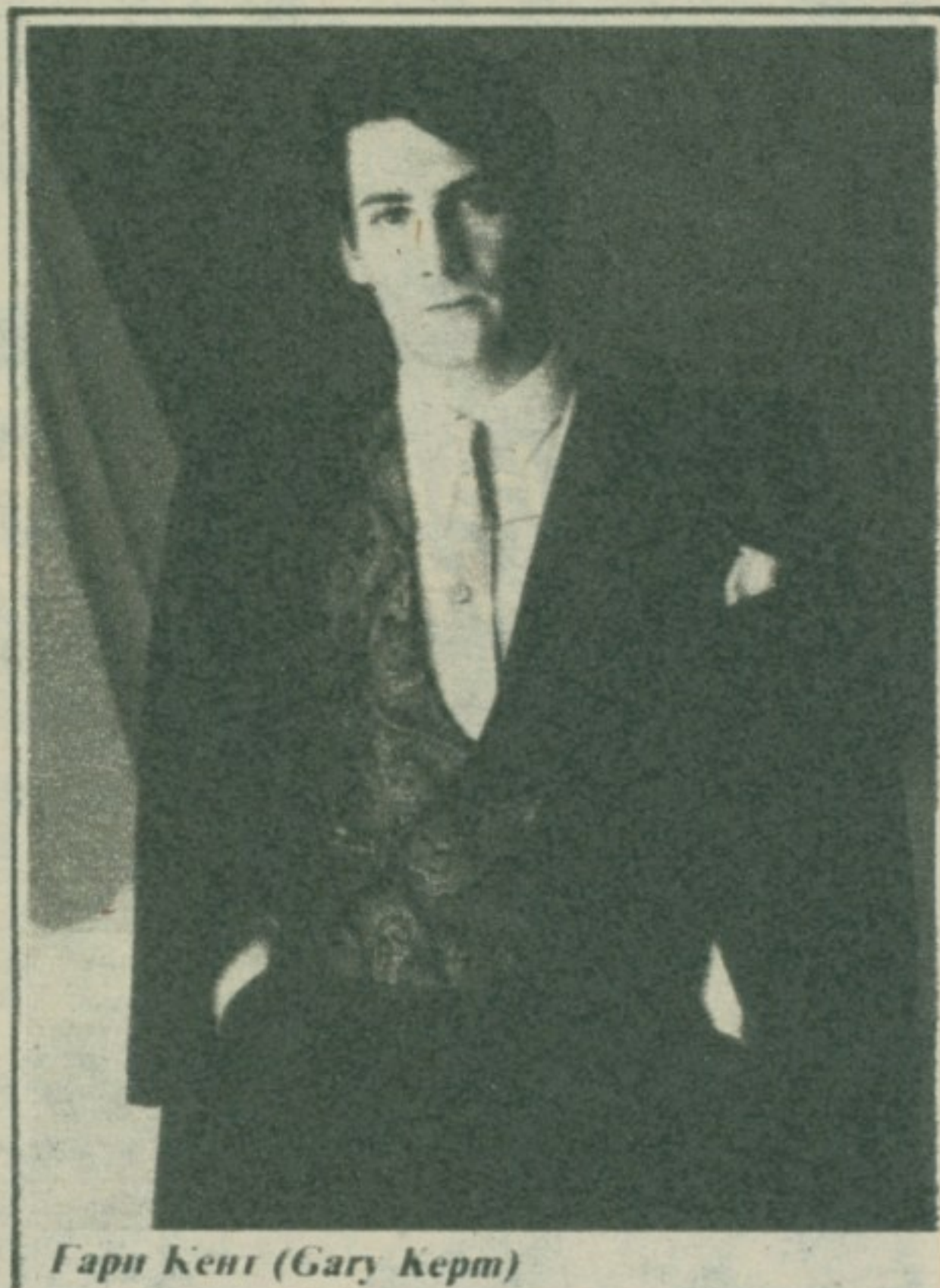
Брус Спрингстин (Bruce Springsteen) ће, највероватније, одржати још неколико наступа у Европи током ове године. Сигурно ће објавити студијски, а може се очекивати и „живи“ албум.

Стинг крије планове као змија ноге, тако да нико не зна шта ће радити пошто заврши светску турнеју.

„Токинг Хедс“ („Talking Heads“) ће се углавном посветити раду ван групе. Дејвид Бирн ће

„Оу Ем Ди“ („OMD“)

Гари Кемп (Gary Kemp)

се бавити филмом, Тина Вејмут и Крис Шранц ће се занимати радом са својом групом у пројекту „Том Том Клаб“, а Џери Харисон ће снимити соло албум. Када све то буде завршено, може се очекивати мања турнеја.

Тирс Фор Фирс“ („Tears For Fears“) за разлику од свих које смо поменули немају апсолутно никаквих обавеза, тако да ће само размишљати о својој следећој плочи.

Тина Тарнер (Tina Turner) осим новог албума (вероватно половином године) најављује и краћу турнеју по Великој Британији током лета.

„У2“ имају у виду снимање и објављивање новог албума, одмарање и турнеју по Британији, уз евентуалне излете по осталим државама и континентима.

„Токинг Хедс“ („Talking Heads“)

„Ју би форти“ („UB 40“) ће објавити ЛП плочу средином маја, а веће серије концерата треба од њих очекивати у летњем периоду.

„Вем!“ („Wham!“) такође планирају да свирају током лета, можда чак и један велики концерт у чувеном лондонском Хајд парку. Албум им излази у априлу.

Пол Јанг (Paul Young) ће наступати у Хонгконгу и Јапану где је и раније имао пуно успеха, а снимитиће и објавити албум, али никаквих ближих података за сада нема.

„Зи Зи Топ“ („ZZ Top“) (који су узели име са два слова „з“ на почетку да би у свим прегледима били последњи) ће такође објавити ЛП плочу, а турнеју ће одржати, али само у САД. У Европи ће ове године, очигледно, бити гужве и без њих.

ВАНЗЕМАЉАЦ ЧЕКА У ЗАСЕДИ

ЊЕГА НИКО
НЕ ВОЛИ

Сила живота: кинеска богомољка (Tenodera aridifolia) за време парења. Иако је женка откинула мужјаку главу, он наставља своју биолошку функцију.

АКО СУ СВЕМИРСКИ БРОДОВИ ИКАД
ПОСЕТИЛИ ЗЕМЉУ И ОСТАВИЛИ НАМ
НЕШТО ЖИВО ЗА УСПОМЕНУ, ОНДА ТО
МОЖЕ БИТИ САМО ЈЕДНО:
БОГОМОЉКА. НА ЊОЈ НИШТА НИЈЕ
НОРМАЛНО!

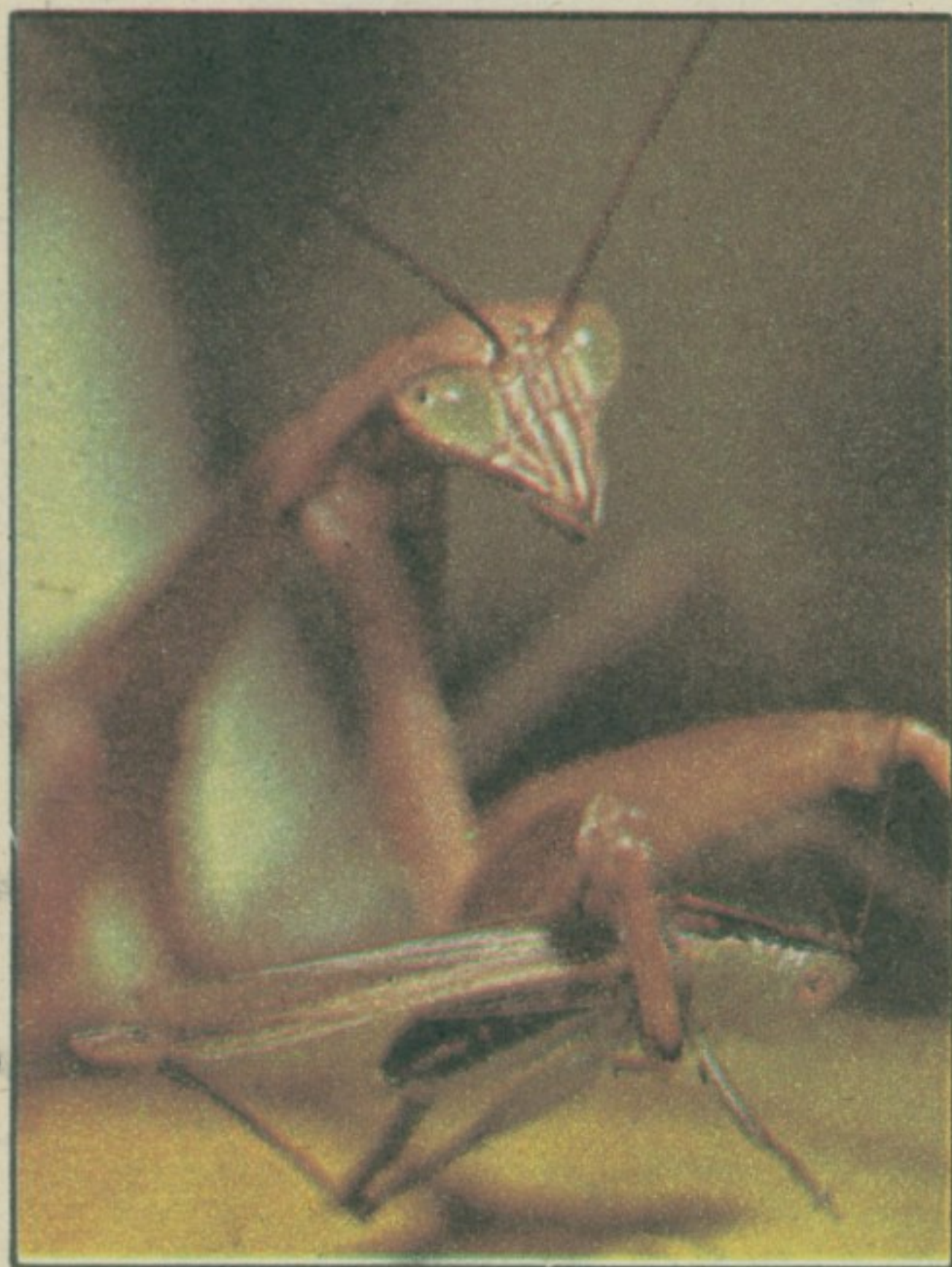
Издужена фигура у зеленој пелерини с танким рукама и ногама, велика троугласта глава с крупним очима постављеним са стране, а изнад њих рачваста антена. То би био најкраћи портрет богомољке. Али, зар исто тако не замишљају „мале зелене“ из космоса и они који никад нису видели овог чудног инсекта? Богомољка је, тврде неки биолози, инспирисала Ридлија Скота да направи оно грозно чудовиште у филму „Осми путник“ („Елиен“), али сумња се и на Спилберга да је понешто позајмио од овог створа кад је смишљао љупког и симпатичног И-Ти-ја. Треба само погледати богомољку кроз увећавајуће стакло...

Тезу о ванземаљском пореклу богомољке, разуме се, не треба превише озбиљно схватити,

али она није сасвим без основа. Богомољка је стварно марсовац међу инсектима.

Увек у правцу Меке

Кад мирује, држи уздигнуту главу и јако издужени горњи део груди, а предње ноге, налик рукама, смерно склопи као да је у ставу мирног размишљања или молитве. Међутим, то је само привид. Свих 1800 врста богомољки невиђене су грабљивице. Кога ове свете боне шчепају својим чудним „рукама“, с крупним подлактицама као у Попаја, томе нема спаса. Управо због овог необичног споја – светачког изгледа и разбојничког карактера – на богомољку се одувек гледало с радозналошћу, сујеверјем и – страхом.

Машина за убијање: у мртвој тишини, потпуно непомична, она само чека погодан тренутак да нападне. Кад једном зграби жртву рукама – перорезима, спаса јој нема.

Стари Грци назвали су је мантис што значи пророк. У данашњем енглеском је praying mantis (врач), на француском је prie-dieu (столичица на којој се клечи за време молитве). И њено званично латинско име (Mantis religiosa), а „кум“ је био славни природњак Карл Лине, асоцира на везу с небом... У исламском свету никад је не убијају „јер се увек правилно моли“: њене склопљене руке непогрешиво показују у правцу Меке.

У Кини је богомољка симбол храбрости и одлучности, у Јапану представља оличење борбености, па су отуд самурајски мачеви често имали богомољку као украс. На Далеком истоку и данас се организују борбе ових инсеката који се за ту прилику ставе у мали кавез од бамбусових трске. Ту се улажу огромне суме у опкладе. У свим крајевима баштовани држе богомољку као домаћу животињу, а њена јаја користе се у народној медицини. Међутим, у осталим деловима света, а богомољке има готово свуда, па и код нас, људи о њој имају врло лоше мишљење.

Невиђена камуфлажа: *Hymenopus coronatus* на малезијској орхидеји. Нити је може приметити непријатељ нити жртва.

У Западној Индији зову је „ђавољи коњ“, у САД „убица мула“, а придевају јој се и надимци као: џелат, Дракула, шакал, канибал...

Је ли богомољка то стварно заслужила?

Играла је само једно лето

Мада је можда најинтересантнији и најкрволочнији инсект, богомољка није баш много проучавана. У чувеном Бремовом „Животу животиња“ ни речи о њој. Ни многи професори биологије појма немају о њој, чак ни колико дуго живи. А живи врло кратко. Само једно лето.

У септембру полаже јаја у чауре које их штите од зиме и непријатеља. Негде почетком идућег лета на иста врата покуљаће стотинак малих богомољки које су пљунути одрасли само што немају крила. И већ тада на првом кораку у живот деси се да дође до канибализма: оне напредније и крупније поједу своју слабију сабраћу. У животу остају само најјаче...

Има их свих могућих боја. Најчешће су зелене и те живе у трави док су оне које се држе тла мрке боје. У Африци, Либији, Мароку, „носе“ потпуно белу „мантију“ која се уопште не примећује на пустињском песку. По крилима често имају шару која савршено имитира лист, гранчицу, лишај, комадић коре, па чак и цвет. Орхидеју на пример.

По величини се веома разликују, од 3 до 4 центиметра колико је наша европска богомољка, до кинеске и северноамеричке које достижу и до 12 центиметара, па се деси да савладају чак и мање гуштере, жабице, птиће. Лове искључиво дању и то само „помоћу“ чула вида. Очи су им необичне грађе, па им омогућавају такозвани бинокулари вид тако да изванредно процењују растојање. Танак врат им је изузетно покретан, могу да га окрену за читавих 180 степени, па им при осматрању тело остаје савршено непокретно, а глава се обрће као радар с антенама.

Крвава свадба

Њихов јеловник чини месо, месо и, опет, само месо. Једу све штетне и понеког „доброг“ инсекта, једу се понекад и између себе мада избегавају сусрете с припадницима исте врсте сем у доба парења кад се и дешава оно најстрашније што је и допринело да овај инсект избије на лош глас. Једноставно, усред љубави, она се окрене, одгризе мужјаку главу и поједе је. Зашто то богомољке чине?

Јапански научници Јошико Куросава и Еиџи Хамано сматрају да „женка у ствари мора да поједе мужјакову главу да би он могао да направи одговарајући покрет при парењу“. Други мисле да се једноставно ради о одржавању равнотеже у природи: мужјак често у свету инсеката, пошто изврши своју биолошку функцију, угине одмах после парења.

Је ли богомољка баш тако гадан и одвратан инсект који никоме не треба понајмање човеку, питали смо Петра Лаловића, аутора „Оазе“, који се прославио код нас и у свету својим филмовима о животињама. Он управо снима други део овог филма под насловом „Свет који нестаје“ у коме ће богомољка имати једну од главних улога.

Много опањкан инсект

– О богомољкама сам слушао све најгоре пре него што сам почео да их снимам – каже Лаловић. – Чак да не смеју ни да се пипну. А ја тврдим да човеку или детету неће ништа. У Америци их продају у теглама да их деца упознају... Дружећи се с њима прошлог лета, док су становале код мене у соби, признајем, заволео сам их. Ловио сам им муве, хранио их ситним месом и цигерицом, али су ми две ипак угинуле јер неће ништа што није живо, што не мрда. Око ње може бити обиље хране али је она и не пипне ако је није сама ухватила.

Сада кад знам нешто више о богсмољкама, могу слободно да кажем да је овај извикани негативац у ствари добар инсект. Пријатан је, занимљив за посматрање, поготову кроз лупу или камеру, покрети су му увек другачији, достојанствен је... И деца га се у почетку боје, али касније промене мишљење. У Краљеву и Крушевцу где сам снимао у природи доносили су ми богомољке на прстима као буба-мару. Поготову кад сазнају да је то велики усамљеник, тужан и отуђен. Ниједан инсект их не воли. Јесте, и једу се између себе, али уништавају и многе штетне инсекте. Увек се сетим шта је нобеловац Морис Метерлинк записао у својој књизи о инсектима: „Да нема богомољки и још неких селекционара као што је паук, за неколико година створио би се око Земље толики омотач инсеката да би вирили само врхови цркава“.

Уместо ди-ди-тија?

Др Дунђерски је биолог и ради у Институту за пестициде и заштиту животне средине у Земуну. Шта он мисли о богомољкама? Јесу ли потребне или би било боље да оваква чудовишта уопште не постоје.

– Паук је и јешнији и крволочнији, али се људи више плаше богомољке, јер сама њена појава улива страх.

Њу не видиш, изненади те увек. А тако мора бити јер овај инсект, који није тако бројан у свету, зна шта хоће. Никад не јури него чека у заседи, а човек се управо тога ужасава: потери се још може умаћи, заседи тешко. Богомољкина животна стратегија је напад, док остали инсекти углавном беже. Изразито нападачка природа, искључиви месождер, али људи који су је држали по кућама презадовољни су: две-три богомољке за час потамане све бубашвабе и бубарусе. Не може се баш рећи да су их „припитомили“, али искористили су их. У последње време почели смо да размишљамо може ли се овај инсект шире искористити. Сада њих гајимо са циљем да их користимо против штетних инсеката уместо хемијских средстава. Ова идеја може убрзо постати стварност.

В. Милићевић

Моћни васионски брод јурио је црним звезданим путевима ка орбити треће планете. Са дугог пута враћао се кући.

Др Џон Крофорд тмурно је зурio кроз прозор бродске амбуланте.

– Добио сам вашу поруку. Док – прекинуо га је у размишљању капетан брода Роберт Цафи. – Шта се догађа?

– Велики проблем Бобе. Имамо једног изузетног путника на броду.

Капетан је слегао раменима. – На овом броду имамо 80 изузетних људи. Зато су и пошли на овај пут.

Доктор је нестрпљиво одмахнуо главом. – Овим бродом шета човек који би требало да је мртав? – Пружио је забезекнутом капетану лабораторијске налазе.

– Као што знате, Бобе, прегледао сам детаљно све људе дан пошто смо узлетели са Ганимеде. Морали смо да се уверимо да неко од истраживача није тамо покупио неко зло. Између осталог, урадили смо за сваког члана посаде комплетне анализе крви. Према тим резултатима, један од њих је МРТАВ ЧОВЕК!

– Не разумем вас, докторе – на-мрштено је рекао Цафи.

– Хоћу да кажем да један од 80 људи на овом броду није имао шећер у крви.

Капетан се тргао. – Чекајте, докторе, чак и ја знам...

– ... да човек не може да живи без шећера у крви. – Доктор је климнуо главом. – У праву сте. Али то није све. Када нисмо нашли шећер, урадили смо пробу на креатинин, који је показатељ функције бубрега: 10 милиграма на 100 кубика крви је критична и по живот опасна количина. – За тренутак је застао. – Код нашег човека нашли смо 135 милиграма креатинина!

– Не, не, није грешка у питању – уморно је наставио. – Ценсен не прави грешке. Када сам видео резултате, послао сам по тог човека. Ушао је у лабораторију, румен, чин као птичица – поново сам му узео крв. Друге анализе биле су потпуно нормалне! Крв, наравно, ни под каквим условима, не може тако да се мења. Не постоји објашњење.

Прекинуо их је позив за капетана Цафија. Узео је слушатицу, саслушао саговорника самртнички блед.

– Докторе, изгледа да сте заиста нешто напипали. Управо је умро један члан посаде. Доналд Шејвер.

Доктор и капетан поново су били сами, пошто је доктор обавио неопходне прегледе умрлог. – Невероватно – муцао је доктор, овај човек је морао да умре. Шећер у крви – нула, креатинин преко 130.

– Па зар нисте рекли да су му се анализе вратиле на нормалне вредности?

– Јесу – одговорио је доктор. – Али ово није човек о коме сам вам малопре говорио. Тај се зове Вескот. Код овог јадника прве анализе биле су у савшеном реду.

Капетанов глас је подрхтавао. –

Докторе, нека болештина сигурно се провукла кроз све наше стерилне контроле.

– Не – оштро га је прекинуо др Крофорд. – Немамо посла с неком непознатом болешћу, Бобе.

– Али, ако се овај човек и тај Вескот заједно били изложени нечем, тамо напољу на Ганимеди...

– Овај човек је све време док смо били на Ганимеди провео у кревету. Имао је запаћење грла. – Цафи га је посматрао разрогачених очију.

– Слушај ме, Бобе. Нешто се прикратило на овом броду, али то није ни-

АЛАН НУРС

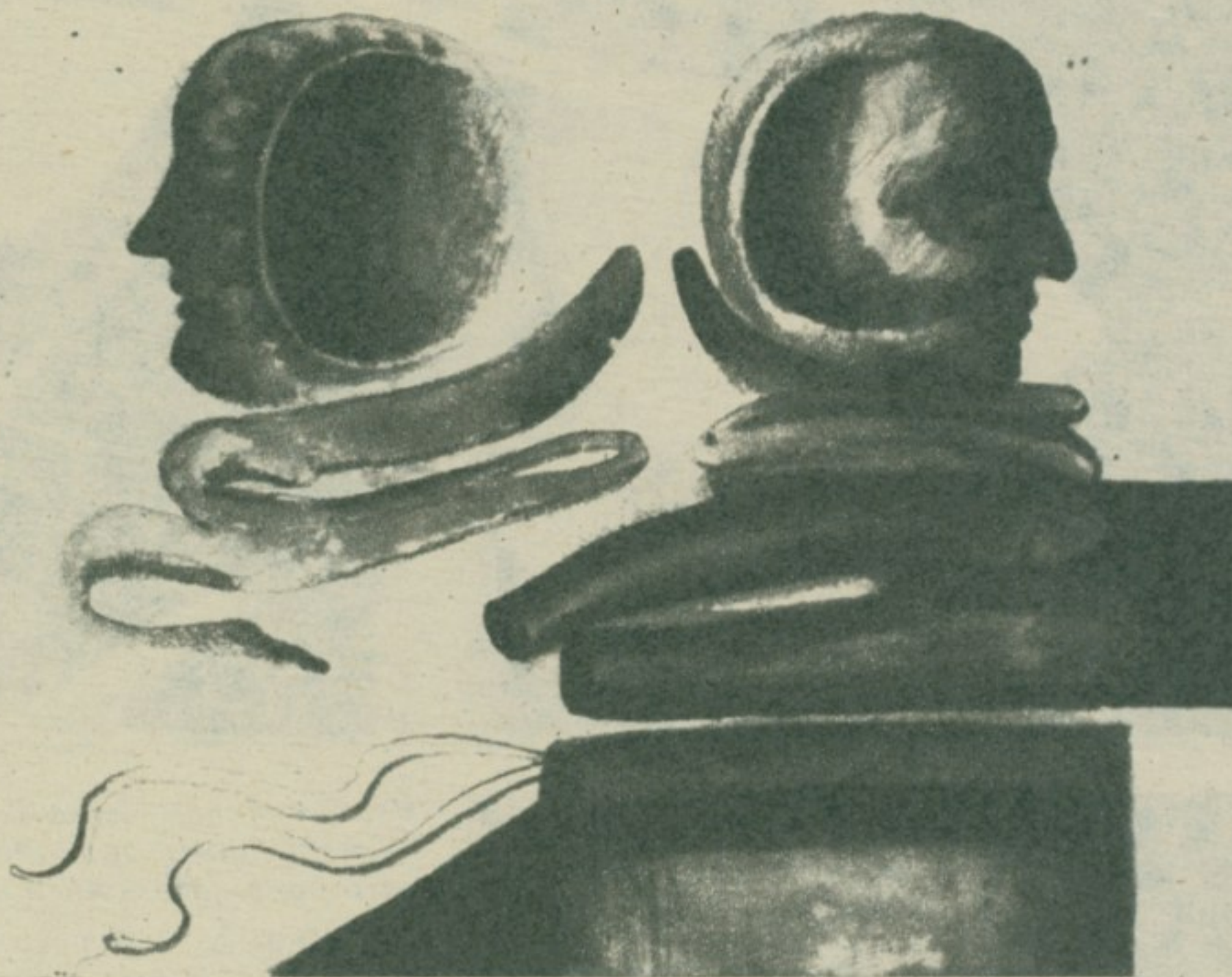
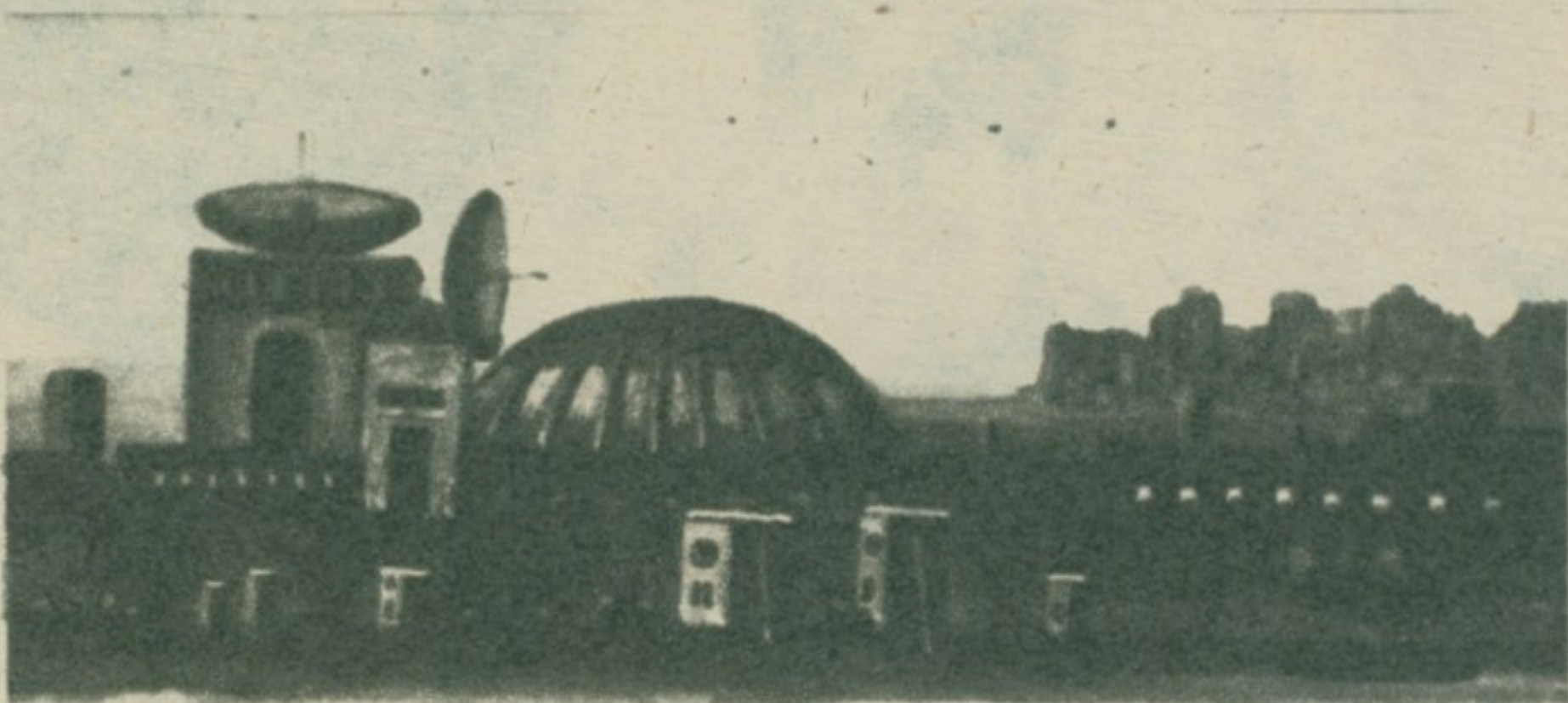
ФАЛСИФИКОВАН ЧОВЕК

НЕ ЗНАМ ШТА ЈЕ РОБЕРТ
ВЕСКОТ САДА – РЕКАО ЈЕ
ДОКТОР КРОФОРД
КАПЕТАНУ – АЛИ ЗНАМ
ДА НИЈЕ ЉУДСКО БИЋЕ.

каква болест. Ниједна болест, земаљска, неземаљска, не може да доведе до оваквих промена у крви. Постоји само један одговор. Не зна шта је Роуер Вескот сада. Али знам да није људско биће.

Капетаново лице било је тамноси-ве боје. Није могао ни гласа да пусти.

– Време је да погледамо мало даље од својих носева, Бобе – доктор је наставио гласно да размишља. – Претпоставимо да Ганимеда није била баш тако мртва како смо ми мислили. Знам да звучи сулудо, али претпоставимо да тамо постоји инте-

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

да подржава све што жели да подржава...

– Забога, докторе...

– Можда је неко од тих бића дошао на наш брод преображен у човека. Можда је убио правог Роуера Вескота, тамо, на Ганимеди, и дошао на брод у његовом облику, као његова савршена копија. Али претпоставимо да је направио једну грешку у подражавању. Можда у почетку није знао у потпуности како функционише хемија људске крви. Тако смо добили сасвим немогуће анализе. Онда је можда открио своју грешку и покушао да је прикрије. Убио је другог човека, Шејвера, узео његово обличје, симулирао смрт, тако да нас натера да мислимо да је у питању нека мистериозна зараза. Значи, имамо биће – савршену копију човека – изгледа као човек, понаша се као човек, јесте тај човек, сем фрагмента свести, ванземаљске свести, супериорне интелигенције, али са веома неземаљским мотивима.

Гледали су се немо. Капетан је брисао зној са дланова. – Такво биће морало би да буде зло, зар не? Да уради нешто тако подло?

– Да.

– Шта ћемо да урадимо, Док?

лигентан, предузимљив, лукав живот. Можда су делови Ганимеде које смо ми видели били пажљиво унапред припремљени да их такве видимо, то јест, да не видимо ништа, да не сазнамо ништа.

Цафи је једва проговорио. – У реду, претпоставимо све то. И онда?

– Претпоставимо даље да ти облици живота на Ганимеди немају овако круту анатомију као што је наша. Можда је то само нека желатинаста протоплазма која је способна да се прилагоди и преобрази у било шта,

– Не знам. Морам да проверим. Морам нешто да пробам са тим Вескотом. Чуо сам и пре за савршене фалсификате – али још нисам чуо за фалсификат који није могао да се разголити.

Уснуло човеково тело непомично је лежало у кревету бродске кабине. Иза затворених очију комешали су се вијугави таласи мисли. Сурових, злих мисли. Нељудска свест, искривљена мржњом, тражила је, пипала по тмини. Негде из дубине брода одговорила јој је друга свест:

– Морамо да се вратимо. Открио нас је. Још увек имамо времена. Ако прође још само један сегмент, бићемо исувише далеко, биће касно. Доктор зна. Тако сам пажљиво копирао, како ме је открио? – Страх се мешао са мржњом.

Суров, подругљив смех дошао је у таласима отровних мисли. – Мене није открио. Верује ми. Он је будала. Немој да се плашиш. Мисли на све те гоппе људе – ускоро ћемо их имати, искасапљене и беспомоћне и имаћемо њихове бродове да доведемо наше. А – чак и да тебе открију, зар си заборавио да је довољан само један од нас?

– Пажња, пажња! – јечао је разгласни уређај – за три сата улазимо у орбиту за слетање.

Др Крофорд је победоносно улетео у кабину капетана Цафија. – Брзо,

АНИ

пођите са мном. Раскринкао сам Вескота. Немам времена сада за објашњење, ускоро слетемо.

Готово трчећи пришли су тешком панелу од стакла над комором за притисак. Вескот је у комори прао метални под. Доктор је хитро затворио капак коморе и окренуо један прекидач. Издврни механизам је про- радио. Вескот је погледао навише, очију разрогачених од страха. Прилетео је капку и почео очајнички да удара песницама по металу. Притисак у комори све више је опадао. Вескот је пао на колена и почео да се грчи по поду, гушећи се. После неколико трзаја, умирио се. И тада – тело је почело да му се мења. Као пластика почело је да се топи и смањује. Кожа се намрешкала, ноге и руке почеле су да се претварају у нешто мокро, лепљиво и нимало људско. Нагло, маса се скупила у љигаву гомилу, задрхта- ла и умирила се.

– Био сам у праву – уморно је рекао доктор.

На бродском екрану Земља је изгледала тако близу, зелена и блистава.

Сат касније спустио се у свемирску базу у Фениксу и хитно се транспортовао у штаб команданта базе.

Пред рампом моћног брода који се спустио неколико часова касније стајали су командант базе и др Крофорд. Доктор је у рукама држао поруку која је послата посади брода непосредно после слетања: – Сви чланови посаде истраживачког брода на Ганимеду биће спроведени под оружаној стражом у болницу, где ће бити у карантину на посматрању, по препоруци и под директним надзором бродског лекара.

Лукав је, зао, подмукао, али ћемо га раскринкати, размишљао је доктор док је посматрао уплашену и збуњену посаду како као стадо оваца напушта брод. Надмудрићу га, јер имам предност. Има ствари које не може да зна, поставићу му замке, да сам само имао времена да све то урадим још на броду!

Када су сви изашли из брода, што су три пута проверили, доктор је пошао унутра по своје белешке и документацију. Упутио се ка својој кабини док су му кораци шупље одзвањали мрачним ходником. Застао је. Нешто, неки звук, неки осећај... Покушао је да погледом продре кроз мрак... поново...

Неко је био у броду!

Будало, вриштао му је мозак, ниси смео да се враћаш. Ко је могао да буде на броду? Неко ко је знао целу причу о Вескоту, неко ко није смео да напусти брод јер је знао да ће бити откривен... Учинило му се као да му је глава прела у ужасној, заслепљујућој спознаји. Вриснуо је: – Цафи! – и полетео ка излазу, ка спасу. У мраку је чуо шиштање хидрауличног уређаја за затварање врата брода.

Ледено одлучан, са соничним револвером у руци, доктор се упутио ка кабини капетана Цафија. Чврсто стежући револвер, приљубљен уз зид ходника, пришао је вратима кабине испод којих је допирао трачак светлости. Муњевитим покретом разбио је ногом врата и испалио рафал вриштеће енергије по кабини. Затим је опрезно провирио иза довратка. Кабина је била празна.

Напола се окренуо пре него што је осетио ударац по руци и бол који се пењао све до рамена. Испустио је револвер и са криком се окренуо ка ходнику. Суочио се лицем у лице са високим, сувоњавим човеком, црне косе и упалих очију...

Гледао је у своје лице!

Платформа се бешумно спустила и др Крофорд је крочио на тло. У пролазу, свратио је до команданта базе.

– Идем кући да се обријем и испavam. Жељан сам и својих, морам да признам. Сутра ујутру долазим рано са свом документацијом. Боље да до тада ништа не дирате.

Капетан га је срдечно поздравио.

Доктор се полако упутио ка излазу из базе, ка улици и станици подземне железнице која је водила ка предграђу, ка кући, жени и деци. Ту је застао.

Са блиставим сјајем у очима окренуо је леђа станици и упутио се у супротном правцу, према центру града и нестало у гомили.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВАЗДУШНА ПРЕВОЗНА СРЕДСТВА

У овој укрштеници нису учртана црна поља, то урадите сами док је решавате. На крају описа дат је број црних поља у сваком реду. Црна поља су распоређена несиметрично.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	М	У	К	Е	Л	И	Н	Х	Ш	А	В	А
2	Е	Т	А	М	И	Н	О	П	Р	А	К	Е
3	И	И	Т	И	Т	И						
4	К	К	А	И	М	У	А		П	Е	И	И
5		Е		А	М	У						
6	А	Т	И		А	Ј	О	В	А		М	О
7	Г	А		А		А						
8	А	И	А	Л	А	Т		И	И	В	А	И
9	А	А				И						
10	О	В	А	Л		В						
11		И				А						
12		О										
13		И										

ВОДОРАВНО: 1) назив првог ваздушног брода. Име је добио по немачком конструктору Фердинанду. Први лет је изведен 3. 7. 1900. године (види слику 1) – тепсија (1), 2) фина мрежаста тканина – врпце (1), 3) руски песник (Иван Савић) – дестилат разних биља са алкохолом (1), 4) откан појас – биолошке јединице наслеђа (1), 5) читање грчког гласа ета – скраћеница за окружни комитет (2), 6) коњи – савезна држава у САД – аутомобилска ознака за Мостар (2), 7) афирмација – прво слово азбуке – америчка певачица (Френклин) – знак за пико (3), 8) скраћеница за алт – оруђе за рад – градић у Боки Которској (2), 9) иницијали руске балерине Павлове – силазак, силажење – знак за ренијум (3), 10) лик јајастог облика – наш песник, есејист и преводилац (Станислав) (1), 11) становник Сирије – победа у шаху (2), 12) река у Француској – негација – кретање кроз ваздух (2), 13) мешање, посредовање.

УСПРАВНО: 1) део долара – роман Моме Капора – магарци, товари (2), 2) налепница – савремено превозно ваздушно средство (види слику 2), (1), 3) испуштати глас „па, па“ – справа, направа (1), 4) популарна песма Алексе Шантића – знак за алуминијум – музички инструмент (мн.) (2), 5) стрми одсек на стени – првак, шампион – сриба (2), 6) подстрек, побуда – скраћеница за волт (1), 7) знак за азот – наш песник (Владимир) – влакно, жицица на електричном осигурачу (мн.) (2), 8) знак за тона – сабласан – име глумице Маргрет (4), 9) правац у филозофији – знак за угљеник (1), 10) врста тканине – скраћеница за авенија – италијанска глумица (Алида) (3), 11) управник већег газдинства – драма Мирослава Крлеже (1), 12) савремени ваздухоплов који узлеће вертикално, а може да лебди на једном месту (види слику 3) – знак за тантал (1).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) бацање кладива, 13) акумулатор, 14) иу, 15) коре, 16) Ин, 17) нехат, 19) амитога, 21) Иса, о, 22) ротирати, илим, 26) диск, 27) справа, 29) Ди, 30) тестера, 33) ОТ (Оливер Твист), 34) „ура“, 36) скелети, и, 38) га-нуто, 40) Ипин, з, 41) танак, 42) то, 43) тра, 45) Риф, 46) рубин, 48) Риц, а, 49) ок, 51) веселити, 53) сировине, 56) Егеј, 57) трапист, 58) стара.

ШТА ЈЕ ПОШТАНСКА МАРКА

Колико сте пута, пишући писма рођацима, пријатељима, друговима, имали у рукама мало шарено парче папира, назубљено по ободу и лепљиво на полећини. Наравно, реч је о поштанској марки, средству за плаћање жељених по-

штанских услуга. Данас већ уобичајена, поштанска марка је стара свега 146 година. Први пут се појавила у Енглеској 6. маја 1840. године, када је у тој земљи спроведена велика реформа јавног поштанског саобраћаја. Многи од вас знају да је то „Црни пени“, марка од једног пенија црне боје са ликом краљице Викторије. На територији данашње Југославије прва поштанска марка је употребљена 1. јуна 1850. године, за територије под Аустро-Угарском. У

Кнежевини Србији прва марка се појавила 1. маја 1866, у Црној Гори 1. маја 1874, а у Босни и Херцеговини 1. јула 1879. године.

Поштанска марка као ликовно-графички израз има својеврсну судбину амбасадора и пропагатора значајних историјских, културних, спортских, привредних, уметничких и других области људских деловања и рада. Међународним прописима су установљене основне карактеристике поштанске марке, назив земље-издавача,

вредност у националној валути, а ова два елемента, уз још неке, чине марку прилично препознатљивом.

Као чланица Светског поштанског савеза СФР Југославија, односно Заједница југословенских ПТТ као институција надлежна за емитовање поштанских марака, преузела је обавезу из међународних поштанских прописа да ове карактеристике доследно примењује. У последњих десетак година на маркама које издаје За-

УЧЕНИЦИ ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА
ЛИКОВНИ ПЕДАГОЗИ И УЧИТЕЉИ
ЧИТАОЦИ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“

ВЕЛИКИ ЛИКОВНИ КОНКУРС

МОЈА МАРКА НА ТВОМ ПИСМУ

Ваш цртеж може да вас одведе у Шпанију да по-
сматрате чувену кориду.

НА ПЕТУ
МЕЂУНАРОДНУ
ИЗЛОЖБУ У ЖЕНЕВИ
ИДЕ 30 РАДОВА
ЧИЈИМ ЋЕ АУТОРИМА
ИП – МЕЂУНАРОДНА
УНИЈА ЗА
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ
– ДОДЕЛИТИ
ПОСЕБНА ПРИЗНАЊА.

Радови који добију прву, другу и трећу награду иду на Међународну изложбу у Женеву, али поред њих жири ће одабрати још 21 цртеж који ће заједно са претходним представљати Југославију на овој великој светској манифестацији. Њима ће, поред класера, за марке каталога за 1987. годину и „четверца“ марака припадати и одговарајућа међународна признања.

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ

Већ раније смо објавили да учеснике конкурса очекује 528 награда за појединце и три награде за школе. Поред награда које смо објавили у претходним бројевима очекује вас још:
20 тромесечних претплата на „Политикин забавник“
120 књига домаћих писаца
150 ЛП плоча забавне и народне музике
200 „четверца“ марака и биће још неких изненађења.

ДАНАС ОБЈАВЉУЈЕМО ПОСЛЕДЊИ – ЧЕТВРТИ КУПОН. УЗ ЊЕГА ВАМ ПОКЛАЊАМО ЈОШ ЈЕДНОГ ЦОКЕРА. ЗНАЧИ: ако нисте, из било ког разлога, успели да набавите сва четири „ЗАБАВНИКА“ у којима су излазили КУПОНИ, пружамо вам могућност да два купона која вам недостају замените ЦОКЕРИМА.

Стари телефон и Морзев телеграфски апарат нашли су се на поштанским маркама. Данас су ово музејски експонати које су замениле модерне електронске справе.

КАКО СЕ ШАЉУ РАДОВИ

Сваки учесник конкурса, било да конкурише појединачно или да радове шаље школа, обавезан је да на полећини свог рада налепи ТАЛОН, који треба читко да испуни, а на предвиђеном месту налепи КУПОНЕ. РАДОВЕ БЕЗ ТАЛОНА И КУПОНА НЕЋЕМО УЗИМАТИ У ОБЗИР!

Свој рад, односно радове, спакујте између корица старог блока за цртање и најкасније до 20. марта 1986. године пошаљите на адресу: „ЈУГО-МАРКА“, Палмотићева 2,

11000 БЕОГРАД са назнаком: „ЛИКОВНИ КОНКУРС ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“. РЕЗУЛТАТЕ КОНКУРСА објављиваћемо у мају 1986. године.

ТАЛОН

На означеним местима налепите купоне. Ако вам недостају 2 купона, на њихово место можете да убаците два цокера. Остале податке попуните штампаним словима и ТАЛОН залепите на полећини рада.

КУПОН БР. 1	КУПОН БР. 2	КУПОН БР. 3	КУПОН БР. 4
Име и презиме			година рођења
Адреса стана			
Школа и адреса (школе)			
Име и презиме наставника ликовног васпитања или учитеља			
Поштански број и место			

једница ЈПТТ појављује се назив државе „Југославија“, кратица „ПТТ“ и ознака номиналне вредности у динарима.

Према намени, поштанске марке се сврставају, генерално, у редовне и пригодне поштанске марке. Редовне марке су намењене масовној употреби, па су стога штампане у великим тиражима како би увек биле доступне корисницима. Пригодне марке се издају у знатно мањим тиражима, врло често по неколико марака у серији, а за њихове мотиве користе се

разни јубилеји, културне, спортске и политичке манифестације, као и други поводи којима се настоји приказати културно-историјска, уметничка, научно-привредна прошлост и савремена достигнућа.

Заједница југословенских ПТТ, као издавач поштанских марака, сачињава програм издавања марака за сваку годину посебно, а на основу предлога бројних друштвено-политичких, културно-просветних, научних, спортских и, наравно, ПТТ организација из читаве земље. У току једне године ЈПТТ

издаје у просеку око 35 пригодних марака, разних вредности, што представља умерену политику у погледу броја издатих марака. Што се редовних марака тиче, оне се штампају sukcesивно према потребама, а најчешћи мотиви су са ликом председника Тита и приказима туристичких градова Југославије.

Иначе, југословенска поштанска марка је прилично популарна у свету, лако препознатљива по својим основним карактеристикама и ликовно-графичком изгледу,

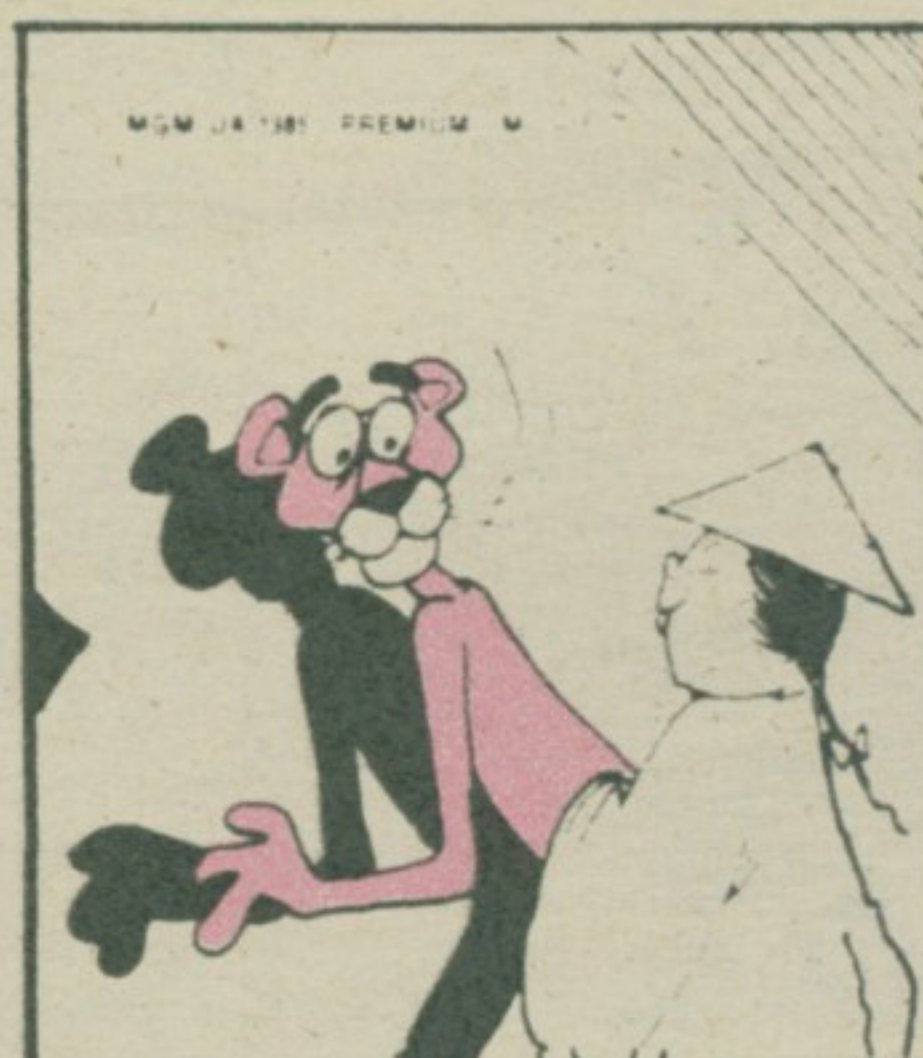
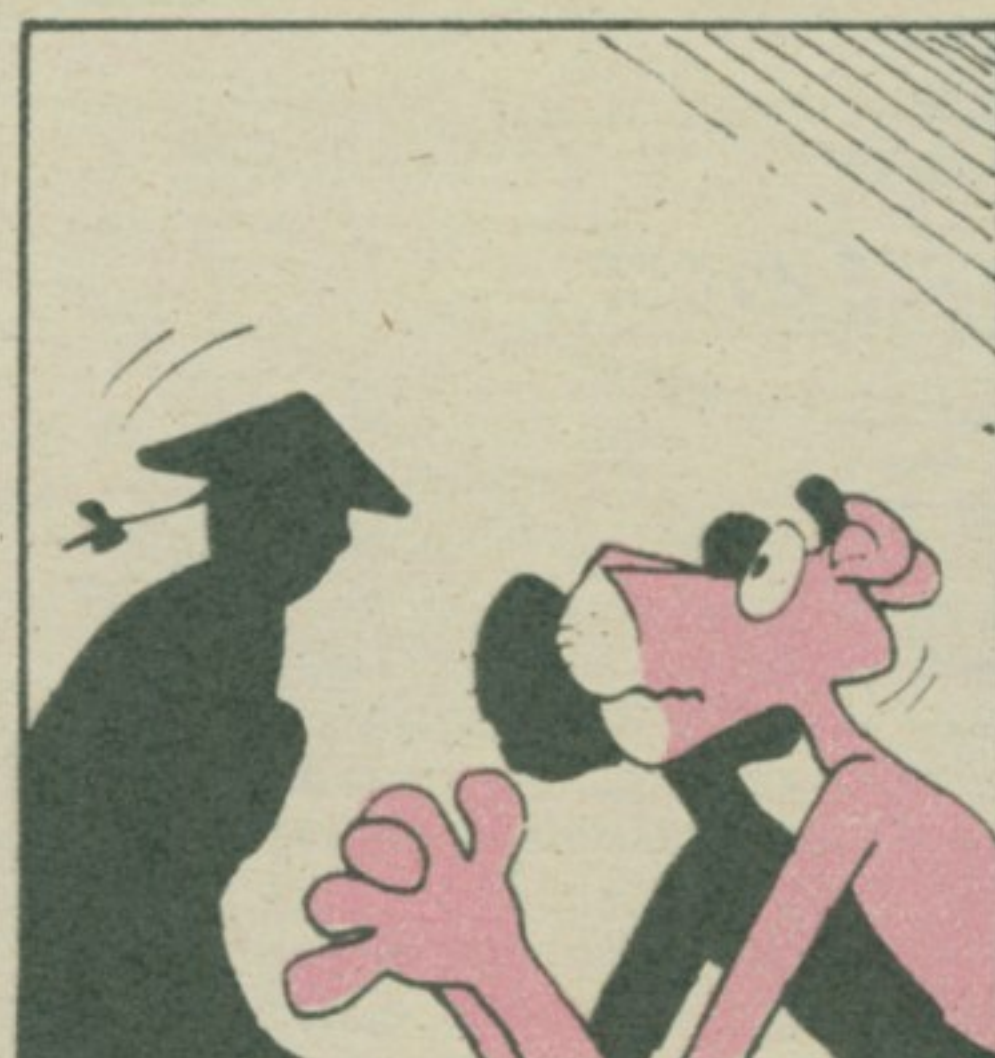
па се многи филателисти опредељују за скупљање наших поштанских марака. Верујемо да многи од вас међу својим другим темама, имају и бројне поштанске марке из разних делова света, а жигови на њима исто тако много говоре као и сама поштанска марка.

У нашој земљи има у скоро сваком већем месту филателистичко друштво чији бисте члан и ви могли да постанете ако вас ова област занима.

Д. Деспотовић

ПАНТЕР ПАНТА

ОТРОВАН КАО ЗМИЈА И ЈАК КАО БУЛДОГ

Желео бих да знам да ли по-
стоје отровни гуштери.
БЛАГОЈА НЕДЕЛКОВСКИ
Партизанска 21
91340 Кавадарци

У нашем народу је честа изре-
ка: „Кога змија уједе, тај се и гуш-
тера боји“. Међутим, како у нашем
поднебљу нема отровних гуштера,
ова пословица потекла је од дре-
вне нетрпељивости човека према
гмизавцима.

Ипак, од преко 2000 врста гуш-
тера, који су већином распростра-
њени по тропским крајевима, от-
ровне су само две. То су гила (*He-
loderma suspectum*) из југозапад-
ног дела САД и западног Мексика
и његов сродник „гуштер са ђер-
даном“ (*Heloderma horridum*), та-
кође из западног Мексика. Гила је
дугачак око 60, а гуштер са ђерда-

ном, који је тако назван због наро-
читог облика и распореда крљуш-
ти, око 70 центиметара.

Отровни апарат ових гмизаваца
састоји се од преиначене пљувач-
не жлезде која производи отров и
зуба са жлебовима низ које отров
тече у рану нанесену уједом. Али,
отровни апарати гиле и гуштера
са ђерданом битно се разликују
од змијског. Пре свега, жлезда ко-
ја лучи отров смештена је у доњој
вилици, а не у горњој као код зми-
ја отровница. Поред тога код зми-
је се шупљи зуби налазе само у
горњој вилици. Отровни гуштери
имају осам до десет горњих и је-
данаест доњих зуба и сви су по-
моћу жлеба оспособљени за уб-
ризгавање отрова у рану. Међу-
тим, због неподесног распореда
жлезда с отровом и одводних ка-
нала до зуба и због урођене спо-
рости, ови гуштери не уједају брзо
и хитро као, рецимо, кобра. Док је
најпознатијим врстама отровница
често потребно само неколико
десетина секунде да направи ра-
ну и убризгају отров, Гили или гуш-
теру са ђерданом треба много ви-
ше времена. Зато отровни гуште-
ри морају чврсто да ухвате непри-
јатеља обема вилицама и да га
држе тако дуго док се отров не
улије у рану. Стисак њихових ви-
лица је снажан као код булдога и
да би се жртва ослободила поне-
кад је неопходно да се употребе –
клешта. Још није утврђено колико
је опасан отров ових гмизаваца.
Ипак, верује се да није смртоно-
сан.

СРЦЕ И УСТА

Морам да признам Забав-
нику, мојој необавезној лек-
тири, да се нисам баш најбоље про-
вео са Шекспиром, мојом обавез-
ном лектиром. Имају ту сигурно ути-
цаја наши односи са професором
(нису добри), па онај прекратак рок
за читање лектире... Не кажем да
ми се баш нису свидели неки њего-
ви стихови, има добрих, али, при-
знајем, нисам ту баш видео неког

изузетног песника. Да ли ви, можда,
можете да наведете стихове који
би ме уверили у Шекспирову гени-
јалности?

С. АНТИЋ
Бела Црква

Ево једног примера, од многих.
Из дела је „Краљ Лир“, а говори о
томе како је тешко исказати дубо-
ко, право осећање. Пре него што
ће својим кћерима поделити кра-
љевину, краљ Лир хоће мало да их
„тестира“, да види воле ли оне
оца свог. Старије кћерке, Гонери-
ла и Регана, одмах „одрецићују“

по једну љубавну песму свом оцу.
Најмлађа, Корделија – ћути. Ћути
зато што (како то она, уз помоћ
Шекспира, каже) НЕ МОЖЕ ДА
ПОДИГНЕ СРЦЕ ДО УСТА.

СМОЛА ПАКЛЕНИЈА ОД ГУСАРА

Недавно сам са школом
боравио на Хвару. Недалеко
од овог града налазе се Паклени
отоци. Чули смо да је ова група ма-
лих острва добила своје необично
име по томе што се око њих некад
налазило много гусара, због чега је
пловидба била опасна, односно
паклена. Моје другове и мене зани-
ма да ли је то тачно, или је овде
пловидба „паклена“ због мноштва
подводних стена.

МИОДРАГ СТЕВАНОВИЋ
Булевар револуције 118
11000 Београд

Иако објашњења која си навео
звуче пустиловно и романтично,
она, на жалост маштовитих деца-
на, нису тачна, мада су веома
раширена. Ова група острваца
пред југозападном обалом Хвара
добила су опоминуће име због

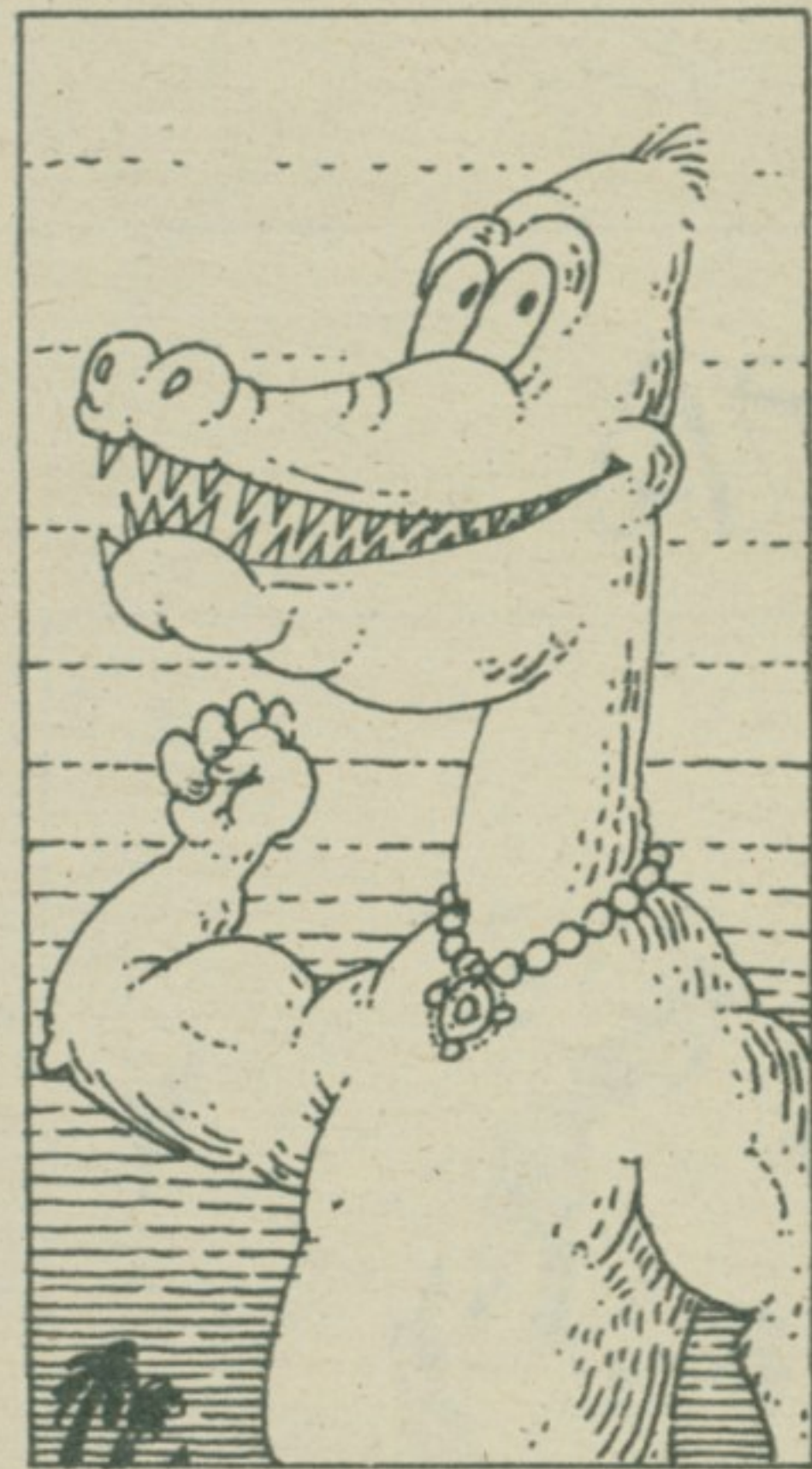
много прозаичније ствари него
што су гусарски напади или неиз-
весна пловидба између морских
хриди.

Данас су обале Паклених отока
камените и голе, а само врхови
обрасли густим медитеранским
грмљем. Међутим, раније су ова
острва била обрасла густом и ква-
литетном шумом, од чијих се ста-
бала некад правила нарочита
дрвена црна смола, слична катра-
ну. Служила је за премазивање
бродова да би се заштитили од
морске воде. Народ је ову смолу
звао паклина и од ове речи поти-
че назив за тај низ острва.

ДАВОРЕ!

Много сам заљубљена у мог
друга Давора, а никако да
се усудим да му то кажем. Зато вас
молим да објавите ово моје писмо.
Он чита Забавник.

МАЈА БАХИЋ
Барчев трг 15
41000 Загреб

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1998. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Александар Бачковић
В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Виб
Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб
Заменик главног и одговорног уредника
Зефирно Греси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боновић, Љубинка Ђуровић, Љилана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Виб, Зефирно Греси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Помчар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Микић, Менад Мирновић, Зора Меденница, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патригић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миланко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Манастирска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Манастирска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 100 динаре

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Трошесечне 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Трошесечне 2.208,00 динара, полугодишња 4.416,00 динара, годишња 8.832,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-25728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 32.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 91.-
ШВЕДСКА	Шкр. 270.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 278.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 75.-

Уплате из иностранства слати на дебитни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миланко Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Миша Каначки, Тамишка 67, 23243 Ботош – има 18 година, сакупља постере и марке.

Ирена Божић, С. Томашића 2, 51000 Ријека – има 16 година, воли путовања, море и музику.

Александра Мацановић, Шпанских бораца 9, 71000 Сарајево – има 12 година, воли кошарку и дописивање.

Слађана Милашиновић, Бранка Радичевића 27, 11272 Добановци – има 14 година, сакупља папирнате луткице.

Алмир Златаревић, Буре Салаја 4, 55000 Славонски Брод – има 14 година, воли музику и филмове.

Јасминка Гребенароска, Гоце Делчева 45, 91220 Тетово – има 14 година, воли спорт и музику, свира на клавиру.

Златко Смиљанић, Коларова 14, 41000 Загреб – има 13 година, сакупља значке, касете, салвете и постере.

Ведрана Димитријевић, Павле Радана 45, 78000 Бањалука – има 12 година, сакупља рок и поп постере и значке, воли добру музику.

Силвана Гредел, Слободана Пенезића 9, 26000 Панчево – има 14 година, одговара на свако писмо.

Анамарија Оштрић, Омишка 6, 58000 Сплит – има 13 година и жели да се дописује са вршњацима из наше земље.

Драгана Радовановић, Војводе Степе 29/1, 36000 Краљево – има 10 година, воли музику и животиње.

Светлана Хент, Маршала Тита 39, 51410 Опатија – има 14 година, воли музику.

Дијана Душков, III нова 30/23, 11211 Борча – има 14 година, воли спорт, музику, књиге и дружење, пише песме.

Јованка Лазић, Бориса Кидрича 27, 26204 Опово – има 13 година, воли музику, сакупља постере.

МАЈМУНИ СУ РОБЕНИ ПЛИВАЧИ

Кажу ми да мајмуни знају да пливају. Ја мислим другачије. Ко је у праву?

СЛАВКО ЛУКОВИЋ
Црногорска 17
32000 Чачак

Због тога што мајмуни избегавају воду, постоји веровање да они не умеју да пливају док не науче, као и људи. Међутим, мајмуни су „рођени“ пливачи, тачније изврсно пливају чим дођу на свет. Од свих сисара, ову вештину мора да научи само најпапетнији – човек.

ЗАБАВНИК ЗА ТИБЕТ

Пишем ти због недоумице у којој се налазимо мој друг и ја. Он тврди да Тибет није засебна држава, а ја да јесте. Чак смо се и опкладили и то у један Забавник следећег петка. Ко ме ће да припадне тај Забавник?

МИТАР КОСТЕЛНИК
Бачка 28
21460 Титов Врбас

Следећи број Забавника мораћеш ти да купиш свом другу, јер Тибет, највише висораван на свету, није засебна држава, већ аутономна област у саставу Народне Републике Кине.

ДАРАЈАВАХУШ ЈЕ УГУШИЛАЦ

На разне начине безуспешно сам покушавала да сазнам порекло и значење мог имена. Надам се да ћеш ти да ми помогнеш.

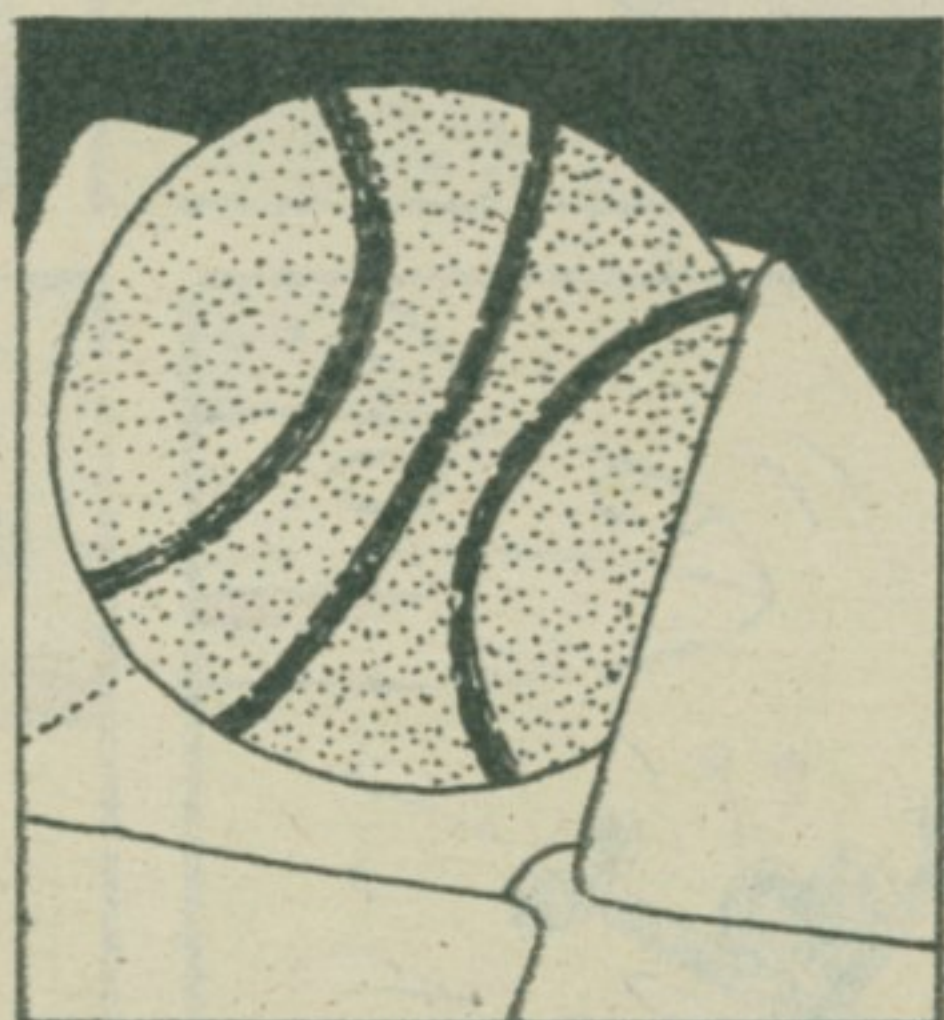
ДАРИЈА КОВАЧЕВИЋ
Булевар Јане Сандански 34
91000 Скопје

Дарија је женски облик мушког имена Дарије, како се звало више персијских царева. (Најпознатији, Дарије I, владао је од 521. до 485. пре н.е., ратовао с Грцима и поражен је код Маратона.) Нама је ово име стигло од грчког облика Дарејос, а у оригиналу гласи „Дарајавахуш“, што значи „онај који сузбија“, „угушилац“.

КАКО ПИСАТИ ДРАЖЕНУ?

Од свих спортова највише волимо кошарку, а од кошаркаша Дражена Петровића. Желимо да му пишемо, али не знамо адресу. Молимо те да нам помогнеш.

МИРА и ТАЊА
81000 Титоград

Дражену Петровићу можете да пишете на адресу: Кошаркашки клуб „Цибона“, Тушканац 1А, 41000 Загреб.

„СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ“ ДОНОСИ И ПОШТАР

У једном броју Забавник, у рубрици „За читање наглас“, објављен је одломак из књиге „Стилске вежбе“ Рејмона Кеноа, који ми се много допао. Зато бих желела да набавим ову књигу, али не знам где ни како. Обрадоваћеш ме ако ми помогнеш.

БРАНКА УГРИНИЋ
Буре Салаја 6
71000 Сарајево

Књигу „Стилске вежбе“ Рејмона Кеноа објавила је београдска Издавачка радна организација „Рад“ у познатој библиотеци „Реч и мисао“ и може да се набави поузећем на адресу: ИРО „Рад“, Пословница Београд, Далматинска 107, 11000 Београд.

